

MŰHELYTANULMÁNYOK A MAGYAR ZENETÖRTÉNETHEZ 14

Sipos János
TÖRÖK NÉPZENE
I.

MTA ZENETUDOMÁNYI INTÉZET BUDAPEST

MŰHELYTANULMÁNYOK A MAGYAR ZENETÖRTÉNETHEZ 14

Sipos János

TÖRÖK NÉPZENE
I.

MTA ZENETUDOMÁNYI INTÉZET BUDAPEST 1994

Készült a Magyar Könyv és a Musica Omnium alapítványok támogatásával

ISSN 0209 9454
ISBN 963 7074 47 3

© SIPOS JÁNOS

Felelős kiadó: Falvy Zoltán

Fotókész anyagról a nyomdai kivitelezést végezte:
9421782 AKAPRINT Kft. F. v.: Dr. Héczey Lászlóné

Tartalom

ELŐSZÓ	2
A ZENEI ANYAGRÓL	4
Parlando dallamok	4
Speciális hangmagasságok a török népzeneben	5
Aszimmetrikus ritmusok és belső osztásaik.....	5
A rendezés elvei, dallamtípusok	8
Dallamtípusok.....	9
<i>A dallamgyűjtemény zenei rendje</i>	<i>11</i>
A mi-re-do mag különböző megvalósulásai.....	15
<i>A1) mi-re-do magú ütempáros dallamtípusok</i>	<i>15</i>
<i>A2) mi-re-do magú trichord sirató</i>	<i>17</i>
<i>A3) a 'pszalmodizáló' dallamstílus</i>	<i>20</i>
<i>A4) az 5(5)b3, AAAB formájú parlando dallamosztály.....</i>	<i>24</i>
<i>A5) Nagy ambitusú parlando dallamok.....</i>	<i>27</i>
A magyar és a török anyag összehasonlítása	29
<i>A magyar és a török 'pszalmodizáló' stílus.....</i>	<i>30</i>
<i>A magyar és a török sirató</i>	<i>47</i>
<i>Egyéb hasonlóságok.....</i>	<i>51</i>
A dallamok szövegei.....	53
A gyűjtemény dallamai (kottamelléklet).....	57
Függelékek	271
<i>Függelék A. Térkép.....</i>	<i>271</i>
<i>Függelék C. A mi-re-do ütempáros, mi-re kadenciás kétsoros típus</i>	<i>277</i>
<i>Függelék D. Bibliográfia.....</i>	<i>281</i>

ELŐSZÓ

Bár a magyar nyelv a finnugor nyelvcsalád tagja, a magyar népzene régi rétegei török vonásokat mutatnak. Milyen a török népzene és mik a törökös vonások? Neves tudósok tanulmányozták a kérdést, de különböző nehézségek miatt török lakta területeken csak nagyon kevés magyar kutató végezhetett terepmunkát. Közülük ki kell emelni Vikár László csuvas, tatár és baskír gyűjtését, valamint Bartók Béla 1936-os törökországi gyűjtőútját. Célom e neves elődök által a török népzeneről és a magyar-török zenei kapcsolatokról felrajzolt kép további színesítése.

A legizgalmasabb kérdésnek azt tartottam, hogy található-e szorosan összefüggő török és magyar népzenei dallamtípusok, dallamosztályok és zenei stílusok. A lényegi összefüggések feltárásához azonban rendezett, áttekinthető anyagokra van szükség, ám míg a magyar népzenet többen, különböző szempontok szerint is rendszerezték, a török népzene esetében a helyzet nem ilyen megnyugtató, hiszen arról zenei szempontú átfogó elemzés a mai napig nem készült. Nyilvánvalóvá vált, hogy a török és a magyar anyag összevetése előtt az összegyűjtött török anyag elemzésének és rendszerezésének úttörő munkája is rám vár.

A kutatás 1987-ben kezdődött, amikor feleségemmel Törökországba érkeztünk, hogy az Ankarai Egyetemen magyar nyelvet tanítsunk. Támogatóleveleink voltak a MTA Zenetudományi Intézetétől, de a terepmunka nem indulhatott el az első nyolc hónapban, várni kellett ugyanis a kutatási engedély megérkezésére. Ezen időszak alatt fejlesztettem töröktudásomat, tanultam török népi hangszereken, és lejegyeztem Muzaffer Sarısözen török népzene-kutató 1938-as és 1941-es Adana környéki gyűjtéseit. Később ezt az anyagot a saját gyűjtéseim kiegészítésére használtam.

A terepmunka 1988-ban kezdődött és 1993 elejéig tartott. Három központot választottam ki a Torosz hegység mentén: Antalya, Mut és Adana. Ezekből a központokból indultam gyűjtőutakra a környékbeli kis, elzárt falvakba. Nyolc gyűjtőutat tettem, egy-egy út átlagosan két hétig tartott. A fenti területeken kívül alkalmanként Törökország más vidékein

is gyűjtöttem (pl. Ankara, Denizli, Trabzon stb). Az anyag nagy részét parasztok és pásztorok házában, sátrában vettem fel. Összesen 1400 dallamot rögzítettem magnetofonon 233 adatközlőtől 85 helyen. Ezek közül mintegy 1000 dallamot lejegyeztem, és elemzésre kiválasztottam közülük 500-at, melyek 61 helyről, 132 adatközlőtől származnak. Ebből az ötszáz dallamból jelen könyvben 200-at közlök, ez a 200 dallam 44 helyről, 91 adatközlőtől származik. Az adatközlőkkel és a gyűjtési helyekkel kapcsolatos információk az *A* és a *B* függelékben található meg, ugyanott van néhány térkép is, melyek feltűntetik, hogy honnan származnak a felvételek.

Saját gyűjtésem kiegészítéséül feldolgoztam egy összehasonlító anyagot, mely Törökország szinte minden területéről származó 3000, főleg giusto dallamból áll. Ez az összehasonlító anyag a Török Rádió és Televízió repertoárjából, Bartók Béla törökországi gyűjtéséből és Viktor M. Beliaev: *Central Asian Music* könyvéből származik. Természetesen ezt a 3000 dallamot most részletesen nem mutathatom be, de az elemzések során gyakran hivatkozom a belőlük levont tanulságokra.

Útjaim során naplót vezettem. Az átélt nehézségekről és élményekről könyvet lehetne írni, de ezt most mellőzöm. Elsősorban a vokális anyag gyűjtésére és lejegyzésére koncentráltam, bár felvettem jelentős mennyiségű hangszeres darabot is, melyek közül mintegy háromezret le is jegyeztem. Ezeket is csak a későbbi kötetekben tudom majd ismertetni.

Nők énekelik a siratókat és az altatókat, ezért a nők megszólaltatása fontos feladat. Ám még a mai Törökországban is meglehetősen nehéz feladat gyűjteni tőlük. Nem félénkek, inkább a 'falu szájától' félnek. Ez a probléma persze rendszerint eltűnik, ha a gyűjtő hosszabb ideig velük együtt tartózkodik és megnyeri a család - főleg a családfő - bizalmát.

Törökország hatalmas, és benne különféle etnikai csoportok találhatóak. Magam főként a Torosz hegység mentén élő törököktől gyűjtöttem, de az összehasonlító anyag segítségével más területek zenéjét is bevontam a vizsgálatba. Elsősorban olyan dallamokat gyűjtöttem és dolgoztam föl, melyeket magukat törököknek tekintők énekeltek, de a rendezésbe más etnikai csoportok dallamai is bármikor bevehetők. A 'ki, mikor, mit és kitől kölcsönzött illetve tanult' kérdés pontos megválaszolása még várat

magára, de az első lépés az anyag rendezésével és erővonalainak megmutatásával megtörtént.

A ZENEI ANYAGRÓL

Parlando dallamok

A török népzeneben sok dallam hallható parlando és giusto előadásban is, ezért a parlando dalokat csak akkor helyeztem külön típusba, ha ezt a dalok valamilyen, parlando voltukon kívüli jellegzetessége szükségessé tette. A török parlando daloknak három fajtája van.

Legegyszerűbbek a *mi-re-do* alapú siratók és menyasszonybúcsúztatók. Szövegük a családban meghalt személyekkel kapcsolatos. Török nevük *yas* (gyász), *gelin okşamasi* (menyasszony simogatás), *gelin ağlatması* (menyasszony siratás) stb. Ebben a kötetben ezekre a dalokra *mi-re-do sirató*-ként hivatkozom.

A siratóknál nagyobb ívűek az 1-5 és 1-8 (illetve VII-8) közötti ambitussal rendelkező hét-, nyolc- illetve tizenegyszótagos dalok. Előadásuk nagyon emlékeztet a magyar parlando dalokéra, szövegük rendszerint egyszerű, szomorú. Nagy mennyiségben található az ú.n. 'pszalmodizáló' dallamok között. Török elnevezésük többek között *ağıt* (keserves), *nefes* (lélegzet), *oturak havası* (ülve előadott dal), *ilâhi* (imádság), *gurbet havası* (hazavágyódó dal), *nenni* (altató). Ezekre a dalokra főképpen *parlando*-ként, vagy 'pszalmodikus'-ként hivatkozom.

Eltérnek a fentiekől a rendszerint tizenegyszótagos, nagy ambitusú (1-10, 1-13) dalok. Szövegük emelkedettebb, előadásuk pedig intenzívebb, feszítettebb, mint azt az egyszerűbb parlando daloknál láthatjuk. Jellemző rájuk a dallam közbeni, egy-egy szótagra történő nagyívű leereszkedés, a dallam végén pedig egy járulékos leereszkedés. Török nevük pl. *bozlak*, *türkmeni*, *türkmeni bozlağı*, *Karacaoğlan* stb. A dalokra *nagy ambitusú parlando*-ként hivatkozom.

Speciális hangmagasságok a török népzeneben

A török népzeneben elsősorban a 2. és a 6. fokok lehetnek egyediek. Ez két formában jelentkezhethet: e fokok egy dallamban különböző magasságokon, ingadozva jelennek meg, vagy pedig a 2. fok a nagy és a kis szekund között, a 6. fok pedig a nagy és a kis szext között hangzik fel, egy rögzítettnek tűnő hangmagasságon. Ezek a negyedhangok a 2. fok esetén többnyire inkább nagy, mint kis szekund jellegűek (jelölésük: b^2), és a 6. fokon is inkább nagy, mint kis szext érzést keltenek (jelölésük: $\#^3$). Lejegyzésnél, ha a hang kissé alacsonyan intonált nagy szekundnak hangzott, a b^2 jelet; ha a hang kissé magasán intonált kis szekundnak hallatszott, akkor pedig a b^3 jelet használtam. Ha a 6. fok a nagy és a kis szext között hangzott, akkor a $\#^3$ módosítójelet használtam. (Azért választottam a fenti (b^2 , b^3 , $\#^3$) jelöléseket, mert ezeket használják a török lejegyzők). Ha a 2. illetve a 6. fok egy dalon belül többféle magasságban is megszólalt, akkor a hang kis magasságbeli módosulásait nyilakkal jeleztem.

A többi játszott vagy énekelt hangot a török népzeneben *általában* (de nem mindig) elfogadhatjuk a 'nyugati' hangrendszerek hangjaiként, vagy azoknak még elfogadható tisztasággal intonált megszólaltatásaként. Ezt támasztja alá az is, hogy a *bağlama* pengetős hangszeren levő negyedhangok mind megmagyarázhatók, mint a leggyakoribb (*e*-ről, *a*-ról és *d*-ről induló) kisterces skálák második és hatodik fokai.

Aszimmetrikus ritmusok és belső osztásaik

A giusto anyagnak mintegy fele páros ritmusú (4/4, 2/4, 6/8), ezeket a ritmusfajtákat most bővebben nem tárgyalom. Az aszimmetrikus ritmusok között leggyakoribbak a 9/16, 9/8 és az 5/8-os ritmusok. E ritmusoknál egy jellegzetes típus dominál, melyet a aaaa egyenletes lépésekből származtathatunk az utolsó (negyedik) érték meghosszabbításával. Ugyancsak a négy egyenlő értéket tartalmazó csoport utolsó hangjának meghosszabbodása jellemző a nyolcszótagos parlando dallamoknál is, itt a ritmus gyakran formává változik. A ritmusok közötti hasonlóság még szembeszökőbb, ha egymás

alá írjuk őket:

Igen gyakori, hogy a népi *bağlama* játékosok a húr pengetése közben ujjukkal meg-megütik a hangszer fedőlapját, ezzel jelezve az ütem fő hangsúlyait: azokat a hangsúlyokat, melyeket a dobos a jobb kezében levő vastagabbik pálcával ad meg, és amelyek egyben a táncnak is főhangsúlyai. A most tárgyalt esetekben e hangsúlyok mindig az ütembeli első és harmadik egységre esnek.

A 9/16 és az 5/8 közötti különbség nem túlzottan jelentős, ráadásul bizonyos dalok mindkét ritmusban megtalálhatók. A 9/8 és a 9/16-os ritmusokat pedig egymás lassított - illetve gyorsított - variánsának tekinthetjük. A 9/16-os és a 9/8-os ritmusnak (bár kisebb számban) egyéb alosztásai is vannak, például a beosztás a jellegzetes *boğaz* dallamoknál, vagy a beosztás a №2 dalnál.

Van még egy kilences aszimmetrikus ritmusfajta, a 'lassú zeybek' (*ağır zeybek*) tánc dallamainak 9/2-es (vagy 9/4-es) ritmusa. Noha kilences beosztásával rokona a 9/16-os, vagy a 9/8-os ritmusoknak, mégis külön kell venni tőlük lassú tempója miatt, melyben a kilences lüktetést már alig-alig lehet érezni, inkább csak azt, hogy a negyedik vagy az első (3/4-es) ütem hosszabb a többi (2/4-es) ütemnél. A legjellemzőbb belső osztás itt is a 2+2+2+3, de előfordul a 3+2+2+2 is.

(3+2+3)/8-os beosztásra való törekvés hallatszik a №148 esküvői dalban, de ezt nem erősíti meg ritmushangszer, ezért ritmikus formában rögzült parlandónak is felfoghatjuk. Ezzel szemben a 7/8-os ritmus erőteljesen és plasztikusan képviselteti magát, elsősorban a Fekete tenger környéki táncdalokban, de az alevik *samah* dallamaiban és az *aşık* zenészek előadásában is gyakran hallható.

Meg kell még említeni két ritmust, melyek az én gyűjtésemben ugyan nem fordultak elő, de egyéb kottakiadványokban nem ritkák. A 6/8-os ritmus főképp Törökország keleti részére jellemző, mégpedig gyakran

úgy, hogy a dallam először 2/4-ben, majd 6/8-ban hangzik el (*proporcio*). A 10/8-os ritmus pedig, főképpen 3+2 / 2+3 belső osztással általánosan elterjedt Törökország területén. Ezeknek a ritmusoknak a 4/4-hez való viszonyát a következőképpen szemléltethetjük:

A hangszeres dallamokban alkalmanként nagyon bonyolult ritmusképletek is felfedezhetők, ezeket azonban most nem tárgyalom.

A török vokális népzeneben levő ritmusokat tehát szimmetrikus és aszimmetrikus ritmusokra oszthatjuk fel. Alább felsorolom az egyes ritmusfajtákat.

A szimmetrikus ritmusok fajtái

2/4: Táncdalok ritmusa, két fő ütése van. Jellegzetes alapritmusa ♩ ♩ ♩ ♩. A 2/4-es ritmus gyakran vált át 6/8-ba a *halayok* (táncpárok) *hoplatma* (friss) részében.

6/8: Jellegzetes észak-anatóliai két főütéses ritmus, melynek lassú 6/4-es változata is van. Jellegzetes alapritmusa ♩ ♩ ♩ ♩.

4/4: Általában lakodalomban ülve, tánc nélkül énekelt lírai dalok ritmusa. E dalok sok esetben a parlando dalok után hangzanak fel. Témájuk rendszerint a szerelem, a természet szépségei stb., de a történetet elmesélő dalok is ide tartoznak. Négy fő ütésük van. Jellegzetes alapritmusa a ♩. ♩ ♩ ♩.

	a	b	C
5/8	2+3	(3+2)	
7/8	2+2+3	3+2+2	(2+3+2)
8/8	3+2+3	(2+3+3)	(3+3+2)
9/8	2+2+2+3	2+3+2+2	3+2+2+2
10/8	3+2+2+3		

A fenti ritmusok természetesen nem egyforma gyakorisággal fordulnak elő. Némelyikük, például a 8/8 b. és c. formája, a 7/8 c. formája vagy az 5/8 b. formája igen ritkán hangzik fel. Általánosságban elmondható, hogy az *a* változatok a leggyakoribbak.

Ha ezer meg ezer dallamot át akarunk tekinteni, rendeznünk kell őket. A rendezésnek jó módja, hogy a hasonló dallamokat dallamtípusokba tömörítjük, így a számtalan konkrét dallam helyett jóval kisebb számú, így kezelhető és áttekinthető *dallamtípust* kapunk. Ha a dallamtípusok között összefüggéseket találunk, nagyobb összetartozó egységeket, vagyis *dallamosztályokat*, sőt *dallamstílusokat* fedezhetünk fel, és az anyag erővonalai is elének tárulnak.

A rendezéssel kettős célunk lehet. Egyik az, hogy a rendszerbe egy új dalt könnyen elhelyezhessünk és az ismert dalokat könnyen megtalálhassunk. Ezt a célt a daloknak különböző, akár nem zenei tulajdonságok (például hangnem, ritmus, dallamív, származási hely, szöveg, sorok száma, előadási sajátosságok stb.) alapján történő rendezésével is elérhetjük. Ha viszont elsődleges célunk az, hogy a rendezés az anyag *zenei* természetét, a lényegi zenei összefüggéseket is feltárja, akkor meg kell határoznunk, hogy mik a legfontosabb *zenei* jellemzők, és ezek alapján kell elvégeznünk a rendezést.

Minden zenei anyag maga mutatja meg azokat az alapelveket, melyek alapján rendezni érdemes. Más elvek alapján rendezhetjük például a nagy hangközökön ugráló dallamokat, mint a statikus, vagy sima mozgású zenei sorokból építkezőket.

Az általam megvizsgált török dallamok jelentős része *ereszkedő* a következő értelemben: a kadenciák nem emelkedő hangsort alkotnak; a sorok záróhangjai a sorok legmélyebb hangjai közül valók; és a sorok hangjai ereszkedő (legalábbis nem emelkedő) sorozatot alkotnak. A folyamatos ereszkedés érzését leginkább csak a sorok vége és a következő sor eleje közötti ugrás szakítja meg. Az ereszkedő szerkezetre jellemző tényként megemlítem, hogy a dallamoknak mintegy fele kizárólag az utolsó sorában használja a 2. és az 1. fokokat, sőt ezek a fokok sok esetben csak közvetlenül a befejezés előtt ténnek fel és csak egyetlen egyszer. Igazán emelkedő dallamot egyetlen egyet sem találtam. Gyakran hallható viszont kisebb felfutás, emelkedés a dallam elején, és gyakori jelenség az is, hogy az énekes a kezdőhang helyett alsó váltóhangot énekel, azon

elidőz, majd felugrik.

Másik jellemző tulajdonság a dallamok *simasága*, vagyis a dallamsorokon belüli leggyakoribb hangközlépés a prím, a szekund és ritkábban a terc. Ha leszámítjuk az alaphangon való kezdést, majd az onnan felugrást; valamint azt a jelenséget, hogy sok dallamtípusban a 7. fok az 5. fokot helyettesítheti, akkor nagyon gyakori az egy hangon mozgó, vagy az egy hangot körülíró első sor. Ugyanilyen jellemző a második (illetve négysoros dallamnál a harmadik és negyedik) sor egyenletes ereszkedése is.

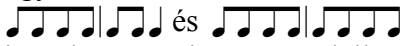
Ereszkedő, *sima* mozgású és kétsoros (vagy arra visszavezethető) dallamokat az esetek többségében a sorok száma, az első sor magassága, a kadenciák és a dallamméret segítségével jól jellemezhetünk, így a dallamtípusok megalkotásánál ezeket a tulajdonságokat vettem elsősorban figyelembe. A rendezés szempontjából nem tartom mérvadónak a kisebb ritmikai és formai eltéréseket, és a skálák 2. és/vagy 6. fokán hallható magasságbeli különbségeket sem. Külön kezelem viszont a nagyobb ambitusú *do* vagy *szo* végű dalokat valamint a *mi-re-do* központú ütempáros dallamokat.

Dallamtípusok

A *dallamtípusok* megalkotásánál elsősorban a közös vagy közeli *kadenciák*, a dallam *mérete*, a *sorok száma* és az *első sor magassága* voltak a segítségemre. Vizsgáljuk meg részletesebben ezeket a tulajdonságokat:

A *kadencia* gyakorlatilag VII., 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. vagy 8. fok lehet. A *mi-re-do* központú ütempáros dallamoknál, ha a dallam *do*-n, első sora pedig *re*-n (4. fok) végződik, akkor ezt *d4*-gyel jelölöm. Hasonlóan, ha a dallam a *re* hangon zár, első sora pedig a 3. fokon, akkor az első sor kadenciáját *r3* jelöli. A négysoros dalok kadenciáját egy törtszámmal jelölöm, például 4.51 azt jelöli, hogy a második sor a 4. fokon, az első sor az 5. fokon és a harmadik sor az 1. fokon végződik.

A *méret* a dallamsorok hosszúságát mutatja meg. A '*k*' kétütemes

kisméretet, a 't' tripodikus nagyméretet, az 'n' négyütemes nagyméretet a 'b' pedig bővített nagyméretet jelent. A kisméretű hat-, hét- és nyolcszótagos dalok szétválasztása értelmetlen lenne, hiszen számtalan esetben ugyanazon a dalon belül hetes és nyolcas alakzatok is felbukkannak (pl.). A hatos formák is igen közel vannak a heteshez és sokszor egy dallamon belül váltakoznak a hetes formákkal. Ötös formákból nagyon kevés van. A nagyméretű formák általában tizenegyes szótagszámúak. A fentiek miatt a dallamok méretét a szótagszámuknál jellemzőbbnek találtam.

Sorok száma. Kétsorosnak veszek minden olyan dalt, mely két különböző gondolatból építkezik úgy, hogy az első gondolatot és esetleges variációit a második gondolat és esetleges variációi követik. Egy-egy gondolat (néha kicsit megváltozva) ismétlődhet, tehát a tényleges szerkezet például *AB, AAB, ABB, AABB, AAAB, ABBB*, sőt a forma variációkkal *AAvB, ABvB, ABvBv AAvBBv* stb. lehet. A kétsorosokon kívül még négysoros, illetve négysoros formákra visszavezethető dallamok vannak nagyobb számban. A háromsoros és a négy-nél több soros formák száma elhanyagolható. Egysoros dallam viszont sok van.

Sor(ok) magassága. Ez az adat a kadenciával együtt a vizsgált anyag döntő többségét alkotó *sima* dallamok esetében az első sorokat jól jellemzi. Figyelembe véve a vizsgált török dallamok túlnyomó részének *nem emelkedő* jellegét, az első sorok magassága egyben az egész dalt is általában jól jellemzi, hiszen a második sor az elsőhöz képest rendszerint alacsonyabban helyezkedik el és kisebb mozgásokat végez. Az alábbiakban megvilágítom, hogy a magasság-számok alatt mit értek. Az ambitusnál a zárójel azt jelenti, hogy az illető hang előfordulhat, de nem játszik döntő szerepet. Például az 1(VII) - b3(4) ambitus jelentése: a dallamban az 1. fok a legalsó és a b3. fok a legmagasabb hang, alul a VII., fölül pedig a 4. fok előfordulhat ugyan, de dallambeli szerepük nem jelentős.

Sor-magasság	Az első sor mozgása	Ambitus
3	A b3. fok alatt vagy környékén mozog, emelkedő is lehet.	1(VII)-b3(4)
4	4. fokon vagy környékén mozog.	1(VII)- 4(5)
5	5. fokon vagy környékén mozog, a sor elején kis felfutás	1(VII)-5+

	vagy leereszkedés is lehet. Ide sorolom azokat a pentatonos jellegű sorokat is, melyek a 6. fokot kihagyva az 5. és a 7. fokokon mozognak.	
1	Alaphangon indít, majd magasabbra, legalább a 4.-5. fokra felugorva folytatódik. Gyakran az 5. magasság szoros rokona.	1(VII)-7
6	A sorban a 6. fok fontos szerepet játszik.	1(VII)-6(7)
7	A 7. fok környékéről ereszkedik.	1(VII)-7(8)
8	A 8. fok környékéről ereszkedik.	1(VII)-8
9	A 8.-nál magasabb fokról ereszkedik.	1(VII)-9/10/11

Azokat a dallamokat, melyek a fenti négy tulajdonságban közösek, egységes dallamtípusként kezelhetjük. Az egyes dallamtípusokra most már könnyen hivatkozhatunk. Például a *4*, *k2*, *5* képlet olyan dallamok típusát jelenti, melyek főkadenciája 4, kisméretűek, 2-sorosak és az első soruk magassága 5. Ennek az első pillanatban kissé komplikáltnak tánó jelölésnek nagy előnyei vannak, hisz ezzel a dallamtípusoknak egységes, rövid és lényegüket híven tükröző nevet találtunk. Ezen felül, megállapítva egy dal fenti jellemzőit, egyúttal megtaláljuk azt a dallamtípust is, amelybe a dallam beletartozik, másszóval a dalt beosztottuk a rendszerbe, a hozzá legjobban hasonló dallamok mellé.

Dallamosztály alatt egymással szoros zenei kapcsolatban álló dallamtípusokat értek. *Dallamstílus* pedig akkor jön létre, ha több dallamosztályt összevonunk, a bennük megnyilvánuló közös dallameszme, zenei lényeg miatt. *Dallamtömb*ről beszélek, ha több dallamosztályt valamely közös tulajdonságuk miatt (pl. kétsorosság, azonos kadencia stb.) egybevonunk. A dallamtömbök a típussal, osztállyal és a stílussal ellentétben zeneileg nem feltétlenül egyneműek. Zenei tömbre szemléletes példa a jelen könyvben tárgyalt *A* tömb.

A dallamgyűjtemény zenei rendje

Hat nagy dallamtömbbe (*A*, *B*, *C*, *D*, *E* és *F*) osztottam a dallamokat. Az egyes tömbök jelentősége között nagy eltérés van. Jelen könyvben csak annak az *A* tömbnek az ismertetésére van lehetőség, melyben a *mi-re-do* dallammag különböző megvalósulásai és egyéb ide csatolható dallamok

helyezkednek el. Ezek az egymással zeneileg is többé-kevésbé összefüggő dallamosztályok a török népzene alapvető archaikus formáit tartalmazzák. Az *A* dallamtömb mennyiségileg és jelentőségében kiemelkedik az anyagból, és magyar vonatkozásai is figyelemre méltók. Tekintsük át madártávlatból ezt a tömböt. Az alábbiakban röviden felsorolom az osztályait, és minden osztálynál megadok egy 'központi dallamot' elősegítve, hogy rögtön képet nyerjünk az osztálybeli dalok karakteréről.

A1) *Mi-re-do* magú *ütempáros* dallamtípusok osztálya (№1-14)

1. példa
2.

A2) *Mi-re-do* magú *sírató* típusok osztálya (№15-73)

Three lines of musical notation in treble clef, 2/4 time. The melody is accompanied by lyrics in Hungarian. The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. The lyrics are: E - vi - mi - zín ö - nü dut - tur, ke - çil - mez, Yap - ra - ğı da sık - tır a - man se - çil - mez, Bu gur - be - tin gah - rı çok - tur, çe - kil - mez.

2. példa

A3) *A 'pszalmodizáló'* dallamstílus (№74-153 dallamok), pl.:

De - re te - pe düz ol - sa,
 Git - ti - ğin yer düz ol - sa,
 Ço - ban - lık - tan u - san - mam,
 Yol - da - şım bir gız ol - sa.

3. *pél*da

4.

A4) 5(5)b3 kadenciás, *AAAkB* formájú típusok osztálya (№154-174), pl.:

Baş - u - cum - dan al - tı - pat - lar,
 İ - le - şı - mi kut - lar atlar,
 Da - yım se - fe - re ge - - - di - yor,
 Ar - - zu - fal ve - ri - rim kut - la - yir.

4. *pél*da

A5) *Nagy ambitusú parlando* típusok osztálya (№175-200)

Kıs - met o - lup ben bu el - den gi - der sem,
 Sen de bu el - ler - de kal kö - mür göz - lüm,

5. példa

A többi dallamtömböt és osztályait csak a teljesség kedvéért sorolom fel, részletes ismertetésükre most nem kerülhet sor.

A *B* tömbbe a *szekvenciális* dalok tartoznak. Ez a tömb mutat bizonyos összefüggéseket az *A* tömbbel, de összetartó alapelve a dallamokban mutatkozó határozott szekvencia. Osztályai:

- 1) A *Kız anası* féle ütemszekvenciás típusok,
- 2) Sorszekvenciás típusok,
- 3) *Kız anası* dallamoktól eltérő, szekvenciás motívumokból építkező dallamok csoportja. A *Kız anası* dallamtípus egy dallama:

Yağ - mur ya - ğar, su bu - la - nır
 Se - men ge - di - ği do - la - nır.

6. példa

A *C* és a *D* tömbbe a *kétsoros* dallamtípusokat helyeztem el. A *C* tömb az *A* vagy *B* tömbbe nem tartozó kétsoros *giusto*, a *D* tömb pedig az *A* vagy *B* tömbbe nem tartozó kétsoros *parlando* dallamtípusokat mutatja be, alapvetően kadenciáik sorrendjében. A *C* tömbben 1, 2, b3, 4 és 5 főkadenciás *giusto* típusok, a *D* tömbben pedig 1, 2, b3, 4 és 5 főkadenciás *parlando* dallamtípusok vannak.

Végül az *E* és az *F* tömb *speciális* dallamokat tartalmaz. Az *E* tömbben

különféle, helyüket eddig máshol nem találó négysoros dallamok foglalnak helyet. Az *F* tömb pedig az egyedi, a többi dallamtól valamelyik tulajdonságuk miatt lényegesen elütő egy- és kétsoros dallamokat tartalmazza.

A *mi-re-do* mag különböző megvalósulásai

Az *A* tömbben a legegyszerűbb *mi-re-do* ütempáros dallamoktól - az ereszkedő *mi-re-do* sáratón keresztül - eljutunk a '*pszalmodizáló*' stílushoz, ahol a központi dallamok magja szintén a *mi-re-do* trichord. A *mi-re-do* mag fenti három világán kívül itt tárgyalom a '*pszalmodizáló*' stílushoz csatlakozó egyéb, nagyobb ambitusú típusokat is. Ezek ugyan nem vehetők a *mi-re-do* megvalósulásainak, de a '*pszalmodizáló*' dallamstílushoz való kötődésük miatt ide kapcsolódnak. Az elemzés során főként az általam lejegyzett dallamokra hivatkozom, de gyakran utalok a nagyobb *összehasonlító* anyagra is.

A1) *mi-re-do* magú ütempáros dallamtípusok

Ezekből az én gyűjtésem nem tartalmaz sokat, annál több ilyen dallam található az *összehasonlító* anyagban. Három csoportra osztom őket: a *do*, a *re* és a *mi* végűekre. A *do* végűek többsége ereszkedő jellegű, a *re* és a *mi* végűek pedig záróhangjuk körül forognak.

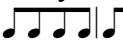
a) *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *do* véggel Törökországnak szinte minden vidékén fellelhetők, legnagyobb számban a keleti részeken, ahol egységes stílust alkotnak.

a1) Az alacsonyan mozgó, plagális jellegű dallamok, *mi-re-Do-ti-laszó* hangkészlettel (*d3, k1-k2, 3*) nem alkotnak igazán homogén típust az *összehasonlító* anyagban sem. Dallamai: a №1 lakodalmi dal (*kína havasi*) és a №2 táncdal.

a2) A 6. fokot dominánsan használó dallamokhoz (*d3, k1, 6*) gyűjteményemből csak az *AvA* formájú №3 dallam tartozik, de az *összehasonlító*

anyagban sincs sok. Figyelemre méltó a dallam refrénje, melyben az eredeti hétszótagos méret tizenkét- illetve tizenháromszótagosra bővül.

a3) A harmadik típust részletesebben kifejtem, mert az összehasonlító anyagban sok ilyen dallam van (*d5-4, k2, 3-5-7*). E dallamok kadenciája általában határozottan *mi*, néha pedig *mi* és *re* között ingadozik. A *mi-re-do* magon és a kis méreten kívül - a különböző sormagasságok ellenére - meggyőzően fogja őket össze a *mi* (illetve a másodlagos *re*) kadencia. Sok ilyen dallam egymástól csak a *do-re-mi, mi-mi-mi* illetve a *szo-fa-mi* kezdetben különbözik. E *mi-re-do* osztály dallamai közül nem egy, lényegét tekintve megegyezik a négysoros (3.53, *k4, 5* képletá) 'pszalodizáló' dallamok első két sorával. E típus konkrét dalmaidat *Függelékben C*-ben közlöm.

Gyűjteményemből a №4-10 dallamok tartoznak ide. A №4 dallam ritmusa a alapra vezethető vissza, első sora *re*-n végződik. A №5-6 variánsok látszólag négysorosak, mégis ide illenek. A variánsok első sorában megfigyelhetjük az 5-ös és a 4-es kadencia felcserélhetőségét. A №7 is a *d5, k2, 5* formát rejti, bővített második sorral és refrénnel. №8-9 variánsokban a 7. fok is megjelenik, a 6. fok viszont csak *pien*. A №10 még magasabbra nyúlik fel, de szélső esetként ide illeszthető.

Az összehasonlító anyagbeli többi *mi-re-do* kis- és nagyméretű típus nálam nem fordul elő. Annál több viszont a *mi-re-do* tripodikus méret, melyet később, a *mi-re-do* ereszkedő sirató dallamoknál tárgyalok.

b) A *re* végű *mi-re-do* ütempáros dallamtípusok a *do* végűeknél kisebb szerepet játszanak, de itt is találunk határozott típusokat.

b1) A *re* végű, egy- vagy kétsoros típus (*r4, k1-2, 5-7-8*) dallamai az első sorban rendszerint a *mi-RE-do(-ti)* hangokon forognak a *re* körül. Néha a 7. fokról ereszkednek le és a forgás csak a második sorban indul be. Dallamai: №11-13. A №11-12 variánsok ritmusa a alapra vezethető vissza, a №13 pedig egy bővített dallam, melynek első két sora meglehetősen formátlanul kanyarog, mielőtt rátérne a refrénre, szinte úgy vehetjük, hogy csak annak a bevezetéseként szolgált.

b2) A kétsoros, kisméretű, első sorában *mi*-n záródó, *re* végű típus (*r5, k2, 5*) is jelentősebb szerepet játszik az összehasonlító anyagban. Nálam a №14 dallam képviseli.

c) *Mi* végű *mi-re-do* ütempáros dallamtípusok nincsenek az anyagom-

a) Az egysoros típus a legegyszerűbb, alapvetően egysoros formákat tartalmazza (*d3, t1, 5*). Központi gondolata: *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / re-do do //*. Az utolsó hang egyes sorokban egy lefelé trillával *do-ti* kettősséget mutat (№15, №21-23, №25), sőt a №24, №26-27 dallamoknál határozottan *ti* hallható, ennek ellenére e dallamok idetartozása, tehát *mi-re-do* középpontúsága nem vitás. A *ti* hang ez esetben a *do* alacsony intonálásának, lefelé díszített megvalósulásának vehető. A szöveg és az előadás alapján ezen egysoros dallamok látszólag két-, három-, négy- vagy akár ötsoros formákat is ölthetnek. Dallamai: №15-27. A №15 három soronként zár le, a №16 hol három-, hol négysoronként, a №18 esetén pedig szinte minden sorvég egyúttal egy-egy lezárás is. A №16-ban megfigyelhetjük a fölfelé bővülést. A №20a és №20b dallamok sorainak többsége ide tartozik, bár egyes sorok a b3 (=do) fok helyett a b2, sőt az 1. fokon zárulnak. Ide kapcsolom az egyetlen *re* végű №28 darabot is.

b) A kétsoros típus (*d4, k2-t2-n2, 4-5*) dallamai erősen kötődnek az *a* típus dallamaihoz, de két zenei gondolatból állnak. Központi dallamuk két sora a következő:

mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / mi-re re

mi-mi-mi mi / mi-mi-mi re / re-do do.

Főként altatók és lakodalmi dalok, illetve az *alevik* vallási dalai tartoznak ide. A giusto daloknál gyakori a nyolcas szótagszám (№31-38). A nagyméretű parlando dallamoknál a 4+4+3 és a 6+5 beosztások is előfordulnak. Rendszerint egy-két *re* kadenciás sort egy *do* kadenciás sor zár le, de a siratófolyamatban nem ritka a *re* záróhang sem. Dallamai: №29-44. Ezek közül a №29-37 menyasszonybúcsúztatók kisméretűek és egymás közeli variánsai. Tanulmányozhatjuk bennük az alulról és felülről való dallamindítás felcserélhetőségét (pl. №33-№34), valamint egy adott zenei gondolat giusto és parlando előadását is (№32-№34). A №38-44 dallamok nagyméretűek, de a *mi-re-do* mag és a *re, do* kadenciák szorosan összekötik őket a kisméretű társaikkal. Bár rendszerint előbb a *re* kadenciás sorok jönnek és a dal a *do*-n nyugszik meg, a №44 dallam következetesen a *re* hangon zár. Itt is megtalálhatjuk (bár ritkábban) a záró *do* hang alacsony intonálását (№30). Figyelmet érdemel a №43-as sirató is, melyben a *fa* hang is jelentősebb szerepet játszik.

c) Az *egy sor + leereszkedés* típus (*d3, t1, 5*) dallamai megegyeznek az

a típus dallamaival, de utánuk egy járulékos ereszkedés következik, vagyis a dallamok váza: *a mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / re-do do // + do-ti-la* záró ereszkedés. Itt főként keserves (*uzun hava*) dallamok szerepelnek, de van köztük altató is. A fenti típusokhoz képest rendszerint bonyolultabbak a díszítések, gyakran nagyobb az ambitus és a #6. fok is előfordul. Míg a fenti típusokat főleg nők, ezeket elsősorban férfiak énekelték. Itt is hallhatjuk az alacsonyan intonált sorzáró *do* hangot (pl. №47-49). Dallamai: №45-52. A №51 csak b2. fokig ereszkedik le, mégpedig a hat énekelt sor közül az 1., 5. és 6. sorokban. A №52 töltelékshavas zárórészét függelékként és önálló sorként is felfoghatjuk. E dallamok nagyon hasonlóak egyes 4 főkadenciás, nagyméretű parlando dalokhoz. Azért sorolom a *mi-re-do* dallamok közé őket, mert az utolsó előtti ütemig megegyeznek az *a* típus dallamaival. Ott a *do* hangon megpihennek, majd töltelékshavak segítségével csúsznak le az 1. fokra. Éppen emiatt nevezem ezt a lezárást *járlékos leereszkedésnek*.

d) A *két sor + leereszkedés* típus (*d4-5, t2, 5*) dallamai hasonlóak a *b* típus dallamaihoz, de a főkadencia most a 4. vagy 5. fokon van. A főkadencia szerint további három altípusra oszthatók:

d1) Kadencia a 4. fokon. A járulékos leereszkedés megegyezik a fent tárgyalttal. Dallamok: №53-60. A №53-56 sirató dallamokon kívül ide tartozik a №57-60 *uzun hava* csoport is. Ez utóbbiban megfigyelhetjük az egyszerűbb formákból a nagyobb ambitusú dalok felé való átmenetet. Nagy ambitussal (1-10) valósítja meg ugyanezt a dallamformát a №70. Figyelemreméltó a №56 is, amely ingadozik a *mi-re-do* függelékes lezárás és az egyenletes ereszkedés között.

d2) Az első sor vége felhajlik az 5. fokra. Dallamok: №61-63.

d3) Az első sor az 5. fokon ér véget. Dallamok: №64-70. Az első sor nemcsak visszahajlik az 5. fokra, hanem határozottan oda tart és ott is nyugszik meg a №64-66 parlando dallamoknál. Ide sorolom a huzamos 8. fokon tartózkodásuk miatt kissé eltérő №67-69 variánsokat, valamint №70 dallamot is.

e) Dallamok, melyekben a leereszkedés sor formájú (3.34-3.43-4.43 kadenciák, t4 és n4 méretek, 5-6-7 magasságok). E dallamok első, második és harmadik sora a *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / mi-re re //* illetve a *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi re / re-do do //* sorok egy-egy megvalósulása,

utolsó soruk pedig a mi-re-do ereszkedésből fejlődik ki. Más szempontból tekintve ezeket a dalokat AABC vagy ABBC formájú négysoros dalokként is tekinthetnénk. Dallamok: №71-73.

Míg a sirató dallamok alap gondolatai nagyon egyszerűek, a konkrét megvalósulások sokszínűek. Ez a változatosság megmutatkozhat az elemek variálódásában, a nyolcas, tizenegyes vagy szabálytalan szótagszámban és az elemek sorrendjében, vagyis a dallamok szerkezetében. A legjellemzőbb formák két-, három- és négysorosak.

A3) a 'pszalmodizáló' dallamstílus

Ezeket a főleg négysoros dallamokat az 5(b3)1, 5(b3)b3, 7(b3)b3 kadenciák és az *ABBvC*, *ABBC* formák jellemzik. Azért nevezem őket 'pszalmodizáló'-nak, mert ez a neve magyar dallamstílus-párjuknak. Az idetartozó török dallamokban is gyakran hiányzik ugyan a 6. fok, de a magyar dallamokkal ellentétben a 2. fok mindig jelen van, így ezeket nem vehetjük pentatonnak. A recitativ jelleg viszont egyaránt jellemző e török és a magyar dallamokra. Az összehasonlító anyagban is nagy mennyiségben fordulnak elő ilyen dallamok. Ez esetben a saját anyag kisebb, mégis teljesnek tekinthető, mert e dallamosztály dallamai igen gyakran parlando előadásúak. Találunk ugyan olyan kétsoros dallam-típusokat is, melyek a 'pszalmodizáló' stílusba tartoznak, de a tipikus forma a négysoros.

Mielőtt végighaladnánk a dallamosztály típusain, vegyük szemügyre a következő dallamokat és dallamcsoportokat: a №108-109 siratót, melyet halott fia emlékére énekel egy anya; a №98, №122 és №102 *uzun hava* dallamokat, melyeket ugyanabban a sátorban élő nomádoktól azonos alkalommal gyűjtöttem; a №83 dalt, egy nomád nő énekét; a №86, №96 dalokat, melyeket egy nemrég letelepedett férfitől vettem fel és a №127-es számú lakodalmi éneket. Ha ezeket a dallamokat egyes zenei jellemzők (kadenciák, ritmus, szótagszám, ambitus stb.) szerint rendeznénk, akkor a rendezés távoleső pontjaira kerülnének, mert találhatunk közöttük két-, három- illetve négysorosokat, nyolc- és tizenegyszótagosakat, 5(b3)b3, 7(b3)b3, b3(b3)b3 és 5(b3)b3 kadenciásakat, de a dalok tonalitása és ambitusa sem egységes. Összeköti viszont őket a b3 főkadencia, a forma

(*ABBC*, *ABBvC*, *ABBkC*) és a zenei nyelvezet.

A gyűjtésben és az összehasonlító anyagban levő négy soros dallamok között ez a dallamtípus domináns szerepet játszik. Nyilvánvalóan a török népzene egy archaikus rétegével van dolgunk, ezt támasztja alá a szövegek sirató, illetve ballada jellege is.

A dallamok ritmusa főként parlando (kivéve a hétszótagos típusok táncdallamait), találhatunk hét-, nyolc- és tizenegyszótagosakat is közöttük. Skálájuk *eol* vagy *fríg* jellegű, mely hangsorok között nincs igazán nagy eltérés a török népzében, ahol a 2. fok gyakran a nagy- és a kissetund között hangzik fel, illetve bizonytalanul intonált. A legjellegzetesebb forma az *ABBC* (*ABBvC*, *ABBkC*), de sokszor fordul elő az *ABCD* is. Az első sor gyakran a *do-re-mi* hangokon felfutva, vagy a *szo-fa-mi* hangokon leereszkedve éri el az 5. fokot, melyen azután huzamosabban elidőz. Többnyire hasonló második és harmadik soruk az 5-6-7. fokokról a b3-ra vezet le. Az utolsó, negyedik sor a dallamot az 5-4-b3 fokokról viszi le az alaphangra. Az idetartozó parlando dallamok szinte sohasem ereszkednek az 1. fok alá, de az összehasonlító anyag hasonló *giusto* dallamaiban nem ritka a VII. fok.

A rendezés során a dallamokat először soraik száma alapján két, majd azon belül szótagszámuk szerint három-három csoportba soroltam. Az egyes csoportokon belül a dalok rendszerint kadenciáik és ambitusuk alapján követik egymást. Ettől eltérően a közvetlen variánsokat egymás mellé helyeztem, még ha ezzel meg is bontottam a rendezés formális logikáját.

Négysoros 'pszalmodizáló' dallamok

A hétszótagos dallamok többnyire giusto ritmusúak, szemben a parlando nyolc- és tizenegyszótagosakkal. A dalok ritmussémája: vagy . A dalok kezdete *mi-mi-mi* vagy *do-re-mi* és ambitusuk nemigen megy az 5. fok fölé. Egyes daloknál az első sor vége az 5. fokról lehajlik a 4. fokra. Gyakori az *ABBC* forma, de előfordul az *ABBkC* is, ahol a harmadik (Bk) sor lehajlik a 2. fokra. Dallamai: №74-82. Ide tartozik két *ABCD* formájú és 5(b3)1 kadenciájú dallam is (№81-82).

A nyolcszótagos dallamok műfaja főleg sirató (*ağıt*), altató (*nenni*) és vallási dal (*semah*). Ritmusuk alapsémája: , egyébiránt a hétszótagosoknál tett megjegyzések itt is érvényesek. Dallamai: №83-95. Ide veszem a 4(b3)2 kadenciájú №93-94 és a 4(b3)1 kadenciájú №95 dallamokat is.

A tizenegyszótagos parlando dallamok ritmusa a sémára vezethető vissza, ellentétben *mi-re-do* siratónál látott 4+4+3-as belső osztással. Általános az 1-7, sőt az 1-8 ambitus. Gyakori az 5(b3)b3 (№96-101) és 5(b3)1 (№102, №104-106) és az ebben a stílusban az 5(b3)b3 variánsának vehető 5(b3)b2 kadenciasor is. A №103-104 dallamok is ide csatolhatók, mert bővített szekundos hangsoruk és eltérő kadenciáik ellenére az osztály alapgondolata felfedezhető bennük. A típust a *nagy ambitusú parlando* dallamokkal köti össze a №107 dallam, mely magas kezdetétől eltekintve beillik a típusbeli többi dallam közé. A *mi-re-do* mag ezeknél a dallamoknál már csak közvetve, mint a dallamok centruma érzékelhető. A №108-109 dallamok szép példát szolgáltatnak az 5(b3)b3, b3(b3)b3, 7(b3)b3 kadenciás formák közös gyökerére, sőt №108 dallam harmadik variánsa egy háromsoros, (b3)b3 kadenciás dallamot is ideköt, így a típus altípusának vesszük a 7(b3)b3 kadenciás dalokat, valamint azok 8(b3)b3 változatait is (№110-115).

Háromsoros formában jelenik meg a dallameszme a №116-ban is. Itt az első sorban összevonódik a magas recitálás és a máskülönben általában a második sorban bekövetkező leereszkedés. Ahogy azt a fenti típusokban is láttuk, a harmadik sor végén az 1. fok is megjelenhet (№117). A №118 dallam nagyon hasonló, de mint ahogy 7(5)5 kadenciái jelzik, most a második és a harmadik sor nem ereszkedik le a b3. fokra. Nagyobb

ambitus, de hasonló dallammegoldás jelentkezik a tizenegyszótagos №119-121 dallamok esetében. A №122 harmadik sora az 1. fokra ereszkedik le. Ezek a dallamok is összekötő hídként szolgálnak a 'pszalmodizáló' és a nagy ambitusú parlando dallamok között. E nagyobb ambitusú dallammegoldás kis méretben is megjelenik (№123-126). A №126 dallam esetében a harmadik sor az 1. fokra leszáll, №125 esetében pedig (4) a főkadencia.

Nyolc szótag, 5(b3)b3 kadenciák

Tizenegy szótag, 5(b3)b3 kadenciák

Tizenegy szótag, nagy ambitus, 7(b3)b3 kadenciák

9. példa

A kétsoros 'pszalmodizáló' dallamok váza: *mi-mi-mi-mi /mi-re dol/ mi-re-do-do(ti) / do-ti la //*. Ha kettévágjuk ezeket a dallamokat a sorok felénél, 5(b3)b3 kadenciás *ABBC* formás négysoros szerkezetet látunk, vagyis a fent tárgyalt 'pszalmodizáló' stílus kisméretű négysoros dallamaihoz hasonló dallamot kaptunk. Példaképpen említtem a №75 négysoros, hétszótagos dallamot, melynek kétsoros párja a tizenegyszótagos №127 azonos dallamvonallal, ritmussal és műfajjal. Az összehasonlító anyagban is elég sok ilyen dallam van.

A tizenegyszótagos dallamok erősen hasonlítanak a kétsoros, A^3A formájú *Kız anası* dallamokra is, de ott a belső szerkezet $A^3/A = m4m3/m2m$, vagyis sokkal erősebben szekvenciás jellegű. A nagyméretű kétsoros daloknál nemegyszer maga az előadás is határozottan négy részre osztja fel a szöveg szerint kétsoros dallamot (№127). A №128-134 és a №135-137 variáncsoportok dallamainál is jól érezhető a sorközépen való

a) Az *első típus* nyolcszótagos dallamai legfeljebb a 7. fokig mennek föl. Esetenként lehet egy kis lehajlás a sorok végén, ez eredményezi a №156 esetében a 4(4)b3 kadenciákat. Dallamai: №154-157.

b) A *második típus* tekinthető a központi formának, amihez képest az első típus egyszerűbb, a harmadik, negyedik típusok pedig fejlettebb dallammegvalósításokat tartalmaznak. E nyolcszótagos dallamok első és második sora először felmegy a 8. fokra, ott elidőz, majd a sor végén leszáll az 5. fokra. A többi sor az első csoportban leírtaknak megfelelően alakul. A №160 és a №161 esetében kvintváltó szerkezet látható ($A^5A^5-Ak^5A$). Dallamai: №158-163.

c) A *harmadik típus* dallamai hasonlóak a második típus dallamaihoz, de most a szótagszám tizenegyes. Dallamai: №164-168.

d) A *negyedik típus* dallamai is tizenegyszótagosak, de ellentétben a második csoportbeli lágy kezdeti emelkedéssel, itt egy 11. fokról történő ereszkedést látunk az első, második és néha a harmadik sor elején. A negyedik sor is a második csoportban megszokottnál magasabbról ereszkedik le a záróhangra. Ez a típus a *nagy ambitusú parlando* dallamokhoz is tartozik, de a fenti típusokkal összeköti az 5(5)b3 kadenciasorozat és gyakran az $AAAkB$ forma. Dallamai: №169-174.

A 11. példában rámutatok a jelen dallamosztály és a '*pszalmodizáló*' dallamstílus egyes típusai közötti összefüggésre.

a) Kisebb ambitusú típus

b) A központi típus (Nyolc szótag)

(Kvintváltás)

c) Tizenegyszótagos központi típus

d) Nagyambitusú típus

Kapcsolat a Kozandaği valamint a pszalmodikus dallamok között

Kozandaği dallam

Pszalmodikus dallam

11. példa

A5) Nagy ambitusú parlando dallamok

Bár láttuk, hogy a *pszalmodizáló'* dallamok és a *Kozandaği* dallamok egyes típusai is ide mutatnak, tehát ezek a dallamok nagy ambitusuk és egyéb speciális tulajdonságaik ellenére nincsenek hermetikusan elzárva a többi parlando dallamtól, mégis a *nagy ambitusú parlando* dallamokat az egyéb parlando dallamoktól - a nagy ambituson kívül, de azzal összefüggésben - a következők különböztetik meg:

1. A tizenegyszótagos szöveg szótagjai gyors recitativ előadásban követik egymást, nem ritka a töltelék szöveg. Ez a gyors recitálás a cezuránál és a sorok végén általában lelassul, ami a sorok közepén az egy szótagra történő nagyívű leereszkedésben, a sorok végén pedig hosszú kitarított hangokban nyilvánul meg.

2. A dallamok megállnak a negyedik (néha a második) sorok végén a b3. fokon, majd onnan ereszkednek tovább a záróhangra a b3-2-1 fokokon. Ez a leereszkedés néha el is maradhat, ilyenkor látszólag dūr hangnemá lesz a dallam (№175).

3. A dallamok rendszerint a legmagasabb hangjukon kezdenek ereszkedni (ez akár a 13. fok is lehet), majd később - rendszerint sor elején - felugranak és újakezdi az ereszkedést.

4. A szövegek török népi költők (Karacaođlan, Dadalođlu stb.) versei. Ezen szövegek fejlettebbek, művésziesebbek, mint a kisebb ambitusú parlando dalok szövegei, melyeknek dallamai is egyszerűbbek.

A dallamok első ránézésre a fenti közös tulajdonságok ellenére meglehetősen színes kavalkádot mutatnak. A dalok legfontosabb jellemzője most az, hogy *honnán hova és milyen módon* ereszkednek le (12. példa). Ez a tulajdonság lesz az alapja a dallamok osztályozásának. A dallamokat négy típusba és egy vegyes csoportba osztottam be.

a) Az *első típus* dallamai alapvetően az *a* és *b* ereszkedésekből és egy járulékos kadenciából állnak. Az *a* ereszkedés lényege a 10. fokon való megállás után egy kisebb ereszkedés a 7. fokra. Ez történhet egyszerre (*a*), vagy részletesebben (*a'*). A *b* ereszkedés a 10. fokról megy le a b3. fokra, a köztes hangokat csak érinti, nem nyugszik meg rajtuk. A *b'* ereszkedés

dallambeli szerepét tekintve a *b* helyettesítője, mely a b3. fok helyett az 5. fokon áll meg. A *bv* ereszkedés is a *b* -hez hasonló (a 10. fokról a b3. fokra), de ezúttal a 8. fok jelentősebb szerepet játszik. A *kadencia* a dallamot egy alacsonyabb (többnyire a b3.) fokról az alaphangra vezeti le. Az első típus alapvetően kétsoros. Minden sora magasan kezdődik a 8., sőt gyakran a 10., 11. fokokon. Első sora a 7. fokra (*a* illetve *a'*), második sora pedig a b3. fokra (majd tovább az 1. fokra) ereszkedik (*b*, *b'*). Dallamai: №175-182. A №175-177 dallamok mindjárt az első sorban elérik a b3. fokot. A №178-180 dalok első sorukban a 7. fokon megállnak, és csak a második sorban ereszkednek alá. A №181 két bevezető sor után mutatja a fenti formát, a №182 pedig csak a második sor végére éri el a 7. fokot.

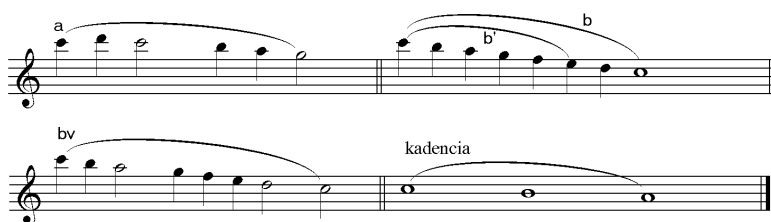
b) A *második típus* négy soros, de sok közös vonása van az első típusal. Az első sor itt is az *a* vagy *a'* ereszkedéssel kezdődik, de a második sor a b3. helyett csak az 5. fokra vezet (*b'*). A harmadik sor rendszerint ismét magasan mozog 7 vagy 8 kadenciával. Az utolsó sor a 8.-10. fokról aláhull egy ideiglenes b3 pihenőre, majd onnan száll alá az 1. fokra. Dallamai: №183-187.

c) A *harmadik típus* dallamai szintén az *a* vagy *a'* ereszkedéssel kezdődnek. A második sor is *b*-hez hasonlóan kezdődik, de a 4. fokon áll meg. Ez a negyedik fokon való főkadencia és a harmadik sorbeli 4. és 5. fokokon való recitálás a fő ismérve ennek a típusnak. Végül következik a negyedik sor, mely leszáll az 5. fokról az alaphangra (*f*) vagy mielőtt leereszkedne még felugrik egy magasabb fokra (*f'*). Ide sorolhatók a harmadik sorukban ereszkedő №194-195 dallamok is (4) főkadenciájuk, és egyéb tulajdonságaik miatt. A №196 dallam a fenti elképzelést egyetlen sorban valósítja meg. Dallamai: №188-196.

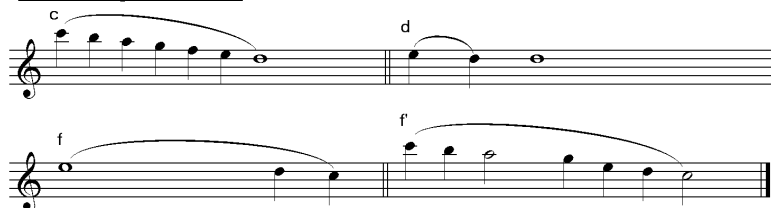
d) A negyedik típus dallamai a *Kozandaği* dallamokhoz tartoznak, ezért ott tárgyaltam őket részletesebben. Most csak annyit, hogy jellemzőjük az 5(5)b3 kadenciasor és az *AAAkB* forma. Dallamai: №169-174.

e) *Egyéb, nagy ambitusú parlando* dallamok is vannak, melyek nem sorolhatók a fenti típusok egyikébe sem, de önálló, homogén típust sem alkotnak. Ilyenek például a №197-200 dallamok. A №200 nem nagy ambitusú, de megegyezik némely *nagy ambitusú parlando* dallam zárósorával, ezért került ide.

Az első típus ereszkedései

A harmadik típus ereszkedései

12. példa

A magyar és a török anyag összehasonlítása

Két nép népzeneje között csak akkor feltételezhető genetikai kapcsolat, ha e népek történelmük folyamán valamiféle kapcsolatban, kölcsönhatásban álltak egymással. Ez a magyarok és a törökök esetében így is volt.

Egyes dallamok vagy zenei jellegzetességek (pl. pentatónia) megléte még nem valószínűsíti azt, hogy az illető népek zenéje között tényleges összefüggések lennének, ugyanis hasonló dallamokat a világ különböző népeinek zenéjében találhatunk. Ám nagyobb figyelmet érdemelnek a hasonlóságok, ha nem egyes dallamok, hanem összefüggő homogén dallamtípusok, dallamosztályok, sőt zenei stílusok között lelhetők fel. Természetesen annak eldöntése, hogy e dallamstílusok dallamait egyik nép adta volna át a másiknak, közösen formálták volna ki, vagy esetleg a területre jellemző általánosabb stílusról van szó, teljes bizonyossággal jelenlegi tudásunk alapján nem lehetséges. Mégis nagy jelentősége van az egyes népzenei hasonló szempontok alapján történő elemzésének, hisz az általános kapcsolatokra csak így derülhet fény.

A török anyagban sok kétsoros és sok ütempáros dallam van. A

kétsoros dallamokat a magyar kutatás sokáig a négysoros dallamok romlott változatának vette a magyar anyagbeli nagymennyiségű négysoros forma miatt. Ezzel szemben Bartók egy megjegyzésében elképzelhetőnek tartja, hogy a magyar dalok ősi formája az A^5B^5AB vagy az A^5Av^5AAv lehet¹ (vagyis alapvetően kétsoros alakzat). Véleményem szerint is igen valószínű, hogy a kétsoros formák a múltban a jelenleginél jóval nagyobb szerepet játszottak a magyar anyagban is, méghozzá AB vagy AvA formákban is.

Ha a legkisebb formákat akarnánk összehasonlítani, akkor csak néhány, nem túlzottan karakteres jelenségre támaszkodhatnánk, így a kapott eredmény is bizonytalan lenne. Ezért nem is próbálkozom meg ezzel, csak a török és a magyar gyerekdalokat vetem röviden össze.

A magyar népzeneben a két legarchaikusabb réteg a '*pszalmodizáló*' és a '*sirató*' stílus. Ezen magyar dallamstílusoknak megtalálható a párja a török népzeneben. A magyar és a török dallamstílusok összehasonlítását két szinten végeztem el, az általános jegyek összevetését a konkrét dallampárhuzamok követik.

A magyar és a török '*pszalmodizáló*' stílus

Mivel a magyar '*pszalmodizáló*' stílusról van elemzés,² a magyar és a török stílusok összehasonlításnál a magyar tárgyalást követtem. Ezt szinte kikényszerítette az a tény, hogy e török és magyar stílusokat jóformán ugyanazokkal a szavakkal lehet jellemezni. Vegyük sorra a magyar stílus főbb jellemzőit. A megállapítások egyúttal a megfelelő török stílusra is igazak, az eltéréseket kurzívval jelzem.

1. A magyar dallamstílus csak Erdélyben és a vele közvetlenül határos részekben mutatható ki (Moldva, Bukovina, Mezőség). Valószínűleg a székelyek és környezetük sajátja. A stílus eredete nem lehet honfoglalás utáni. *A megfelelő török dallamok majdnem minden török gyűjtési helyen előbukkantak. Különösen jellegzetesek az alevikre.*

2. A dallamokat két osztályba oszthatjuk, az egyik csoport dallamainak az első sora középmagasságban mozog, míg a másik csoport első sorai ereszkedőek. Ezek a dallamcsaládok ugyanazon nagyon variábilis

nyelvnek a két pólusát képviselik. Példák bizonyítják a magas és a közepes kezdés felcserélhetőségét. *Ez igaz a török dallamokra is. Eltérő az, hogy itt az első sorbeli kétszeres do-re-mi kezdés nincs, viszont található egy nagyobb ambitusú ide csatlakoztatható dallamosztály.*

3. A tonalitás magja a *mi-re-do* (b3-2-1) trichord, mely fölfelé és lefelé is szimmetrikusan bővíthet egy kis terccel és egy nagyszekunddal. *E török dallamokban a VII. fok előfordulása ritka, de a 2. fokot szinte mindig megtaláljuk, főként a dallam végén, a záróhangra ereszkedéskor.*

4. A dallamok alsó és felső sávjai a központi *mi-re-do* (5-4-b3) sávon keresztül érintkeznek egymással. A központi sávhoz ízüló kiegészítő hangok különféle kisambitusú (triton), egymással közös hang révén érintkező dallammagokba rendeződnek - így kapcsolódnak a központi sávhoz is - s a teljes dallam fokozatos váltásaikból épül. *Ugyanez igaz a török dallamokra is.*

5. A pentatónia viszonylag tisztán jelentkezik, és ha idegen hangok vannak jelen, azok leginkább b2. vagy 6. fok, tehát fríg, eol színezet. *A török dallamokban a 2. fok (különböző magasságokon) lényegében mindig szerepel.*

6. A dallamok ambitusa ritkán lép túl az oktávon, gyakran ki sem használja azt. A törökben is igaz, de itt találunk egy ide kapcsolható nagyobb ambitusú dallamosztályt is.

7. Az utolsó sor kadenciája variábilis. Ez a jelenség a török stílusban nem jelentkezik, a török stílus a VII. fokot záróhangként soha nem használja.

8. A sorok többsége kisambitusú, a dallambeli mozgások nem karakteresek, némileg esetlegesnek ténők. *A törökben ugyanígy van.*

9. A magyar dallamstílus nem használja ki a pentatónia összes lehetséges hangközét. Nem találunk nagyívű, jellegzetes dallamíveket. A sorok többsége kisambitusú és a dallammozgások fajtái korlátozottak. Legjellemzőbb egy ambitus-kitöltő mozgás, mely meglehetősen esetlegesnek ténik. A fejlett dal-forma kivételes. *Ugyanez áll a török dallamokra is, de itt a pentatónia kevésbé szigorú.*

10. A stílus alapja egyetlen dallamtípus, melynek a *do-re-mi* a magja. Többnyire e mag hangjai dominálnak a fő cezúra és környékén. A b3 főkadenciát alkalmasint az alsó kvart (VII. fok) helyettesítheti. A dallam

első részében találhatjuk a központi trichord felső kiegészítő hangjait, de ezek visszatérhetnek a fő cezúra után is. A járulékos alsó hangok a dallam második felében játszanak fontosabb szerepet, előzőleg inkább csak mint támasztóhangok szerepelhetnek. A stílus jellemző kadencia-sorrendjei: 5(b3)b3 /VII/; 4(b3)b3 /VII/; b3(b3)b3 és 7(b3)b3 /VII/. *A török stílusban mindez igaz, de abban a VII. fok nem játszik fontos szerepet, és a járulékos alsó hangok még támasztóhangként sem hallhatók az első dallamfélben.*

A formák összehasonlítása

A dallamok többsége határozottan két részre osztható. A kapcsolódó szövegek négysoros strófákból állnak, de a négy sor zeneileg nem egyformán kidolgozott. Az első és a harmadik sor kadenciája nem mindig plasztikus, annál inkább érvényesül a kettéosztó főzárlat. Viszonylag nagyszámú az egyéb formai megoldás: két- és háromsorosság, kettéosztott hatsorosság stb. Vannak példák ugyanannak a dallamnak a forma-variációira is. Kivételes a sorismétlés, a dallamok formáját legjobban az ABCD jellemzi. Vannak motívum-ismétlések, de nem következetesen és az ismételt motívumok rövidebbek, mint egy sor. A középkezdesá dallamcsalád szekundszekvenciákra hajlamos, míg az ereszkedő dallamcsalád néhány dallamában kvintváltást figyelhetünk meg. *Itt egy pontban látszólag nagyobb különbség van a török és a magyar anyag között. Míg a magyar anyagot az ABCD forma jellemzi, a török anyagban a legjellemzőbb forma az ABCD mellett az ABBC (vagy ABBkC). Ugyanakkor a konkrét török dallamokhoz mindig lehetett találni meggyőző magyar párhuzamot. A török dallamok esetében a 7(b3)b3 kadenciasoros dallamok első sorainak befejezésénél valamint a harmadik sorok végén - ahol a 2., b2. vagy az 1. fok helyettesítheti a b3. fokot - érzünk bizonytalanságot.*

A szövegek, műfajok és az előadás összehasonlítása

A magyar dallamokhoz kapcsolódó szövegagyomány is a stílus-egység érzetét erősíti. A fő szövegműfajok: ballada, keserves, bújos-ének, koldus-ének, katonasírató, esetleg parodisztikus panasz-dalok. Jellemző a hosszú, sokversszakos szöveg, de csak a ballada szövege tekinthető

megkomponált versnek. A keserves a vers egészét tekintve inkább rögtönzött, a strófák lazán összefázve követik egymást, soruk bármikor megszakítható, vagy ha a hangulat, illetve alkalom diktálja, hosszan, szinte vég nélkül folytatható. *A török műfajok: keserves (ağıt), altató (nenni), imádság (ilâhi), vallási dal (samah), menyasszony búcsúztató (gelin ağlatması) és néhány csatlakozó táncdallam. A szövegek jellege hasonló a megfelelő magyar szövegekéhez.*

A balladák, keservesek és a velük rokon műfajú szövegek többségében hatos, nyolcas illetve tizenkettes szótagszámú strófákon hangzanak el, parlando vagy rubato előadásban. Bár e szótagszámválasztások már magukban is a magyar népzene legrégebbi rétegét jelzik, számos variáns utal arra is, hogy a megszilárdult strófaépletek másodlagos jellegűek is lehetnek: a szilárd strófákkal párhuzamosan fennmaradtak ugyanis a hatos és nyolcas szótagszámot alkalmilag keverő, rendszertelenül váltogató strófafüzérek, a hatos és tizenkettes sorok keverékei is, és jellemző tendencia a strófaszerkezet változékonysága. *Ez áll a török anyagra is, de a török dalok hét-, nyolc- és tizenegyszótagosak.*

A stílus a parlando, rubato előadott törzsanyagon kívül egy vékonyabb giusto réteget is tartalmaz, amely a dallamhangok szervezésében a törzsanyaghoz közel áll. E réteget zömben igen egyszerű táncdallamok alkotják. Szövegük részben még a táncszók közelében jár, részben már önálló lírai vers. Bizonyos rétegeitől nem idegen a hangszeres megszólaltatás sem. *Hasonlók mondhatók el a török anyagról is. A fő különbség az, hogy a török népi költészet szinte kizárólag hét-, nyolc- és tizenegyszótagos versekből áll, szemben a magyarban kedvelt hatos, nyolcas és tizenkettes szótagszámokkal. A török szövegekben sem pontos a szótagszám egy-egy dallam alatt, de érezhető 'erőfeszítés' a kívánt szótagszám elérésére. A hétszótagos dalok többsége giusto, míg a nyolc- illetve tizenegyszótagos dalok gyakran parlando, rubato előadásúak.*

Miután átnéztük a magyar és a török stílus általános jegyeit, tekintsünk meg néhány dallampárhuzamot (13. példa). A dallamokat most is a közös *a* alaphangra transzponáltam. A magyar példákat Szendrei Janka-Dobszay László *A Magyar Népdaltípusok Katalógusa* könyvből idézem, az ott használatos azonosítókkal. Az összehasonlíthatóság kedvéért most nem törődöm a díszítésekkel, a ritmikai finomságokkal, intonálással,

negyedhangokkal stb. A magyar dalok pontos formája megtalálható a fenti könyvben, a török daloké pedig jelen könyv kottamellékletében. A daloknak egy speciális azonosítót is adtam, például *T3* a harmadik török dallampéldát, míg *N₂₃* a *T3* török dallamhoz tartozó magyar dallampéldát jelenti.

Az ábrákon minden török dallamnak általában csak egy magyar megfelelőjét közlöm. Az esetek többségében más, vagy több magyar dallampárhuzamot is adhattam volna, mely például kadenciájában kevésbé, de dallamvonalában inkább hasonló lett volna a török dallamhoz. Sokszor hasonló kadenciás és szótagszámú török-magyar megfelelőket írtam egymás alá, a VII. kadenciás magyar variánsokat a fent említett könyvben megtalálhatjuk. A magyar tizenkétszótagos dalokat a török tizenegyszótagosakkal, a magyar hatszótagos dalokat pedig a török hétszótagosakkal hasonlítom össze, de alkalmanként különböző szótagszámú dalokat is összevetek (T11-N₁₁).

Az általános hasonlóságok és a konkrét dallampárhuzamok fényében a török és a magyar dallamosztályt lehetséges ugyanazon zenei gondolkodás megvalósulásának tekinteni. Noha a VII. fok ritkábban fordul elő ebben a török anyagban; a hét-, nyolc- és tizenegyszótagos anyagnak a magyarban sokszor a hatos, nyolcas és tizenkettes szótagszám felel meg és a pentaton jelleg erősebb a magyar dallamokban, mint a török stílusban, a stílusok átfogó ismerete alapján e különbségek a döntő hasonlóságok mellett lényegtelenek.

Hétszótagos giusto török és hatszótagos magyar parlando dallam (T1-M1)

Török-1 [No 75]

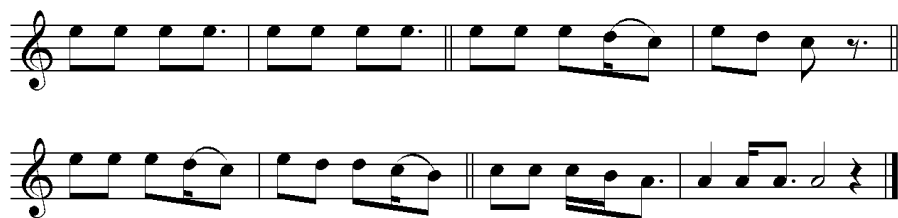

Magyar-1 [I/5cc]

Nyolcszótagos giusto török dallam és magyar nyolcszótagos parlando párja (T2-M2)

Török-2 [No 78]

Magyar-2 [I/45b]

13-1 ábra

Hétszótagos giusto török dallam és magyar nyolcszótagos parlando párja (T3-M3)

Török-3 (No 80)

Magyar-3 (I/45b)

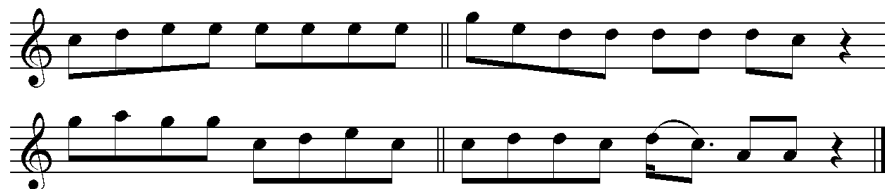

Nyolcszótagos parlando török és magyar dallamok (T4-M4)

Török-4 (No 83)

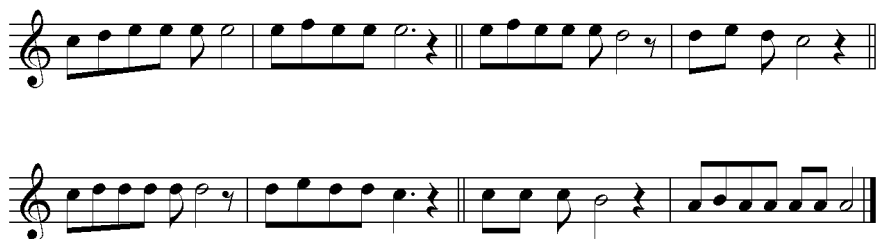

Magyar-4 (I/6g)

13-2 ábra

Török-9 (No 96)

Magyar-9 (I/1f)

Török-10 (No 99)

Magyar-10 (I/6aa)

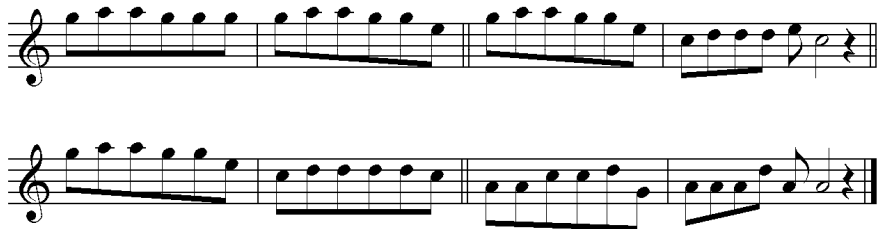

13-5 ábra

Török-11 [No 113]

Magyar-11 [I/43a]

Török-12 [No 102]

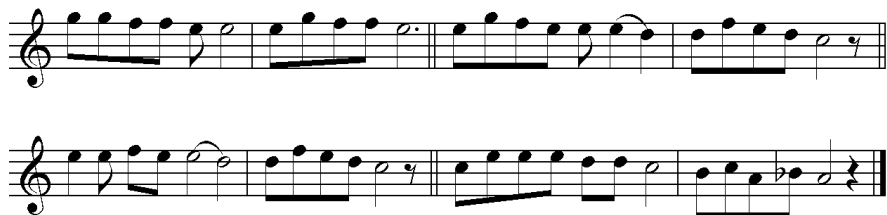
Magyar-12 [I/43b]

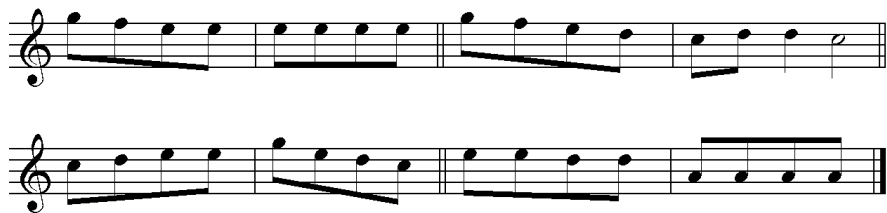
13-6 ábra

Tizenegyszótagos török és nyolcszótagos magyar dalok (T13-M13, T14-M14)

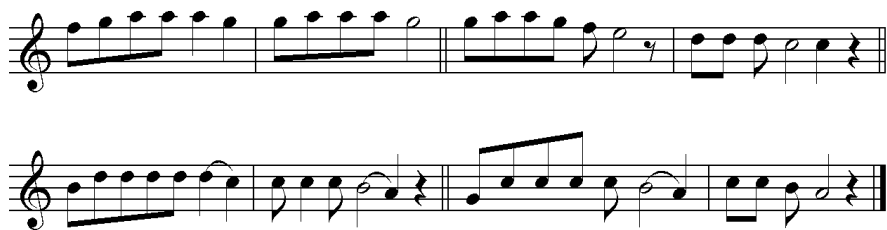
Török-13 [No 100]

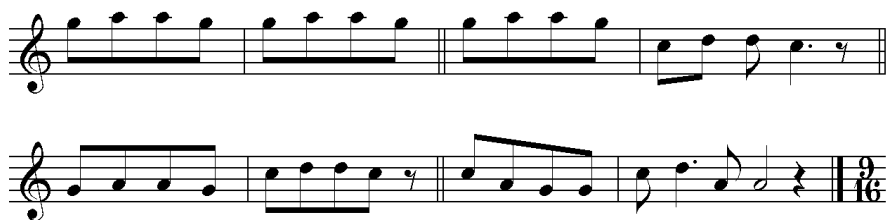
Magyar-13 [I/46h]

Török-14 [No 117]

Magyar-14 [I/53c]

13-7 ábra

Kétsoros, tizegyszótagos török és tizenkétszótagos magyar dallam (T15-M15)

Török-15 (No 128)

Magyar-15 (I/5I)

Kétsoros, nyolcszótagos török és magyar dallamok

Török-16 (No 147)

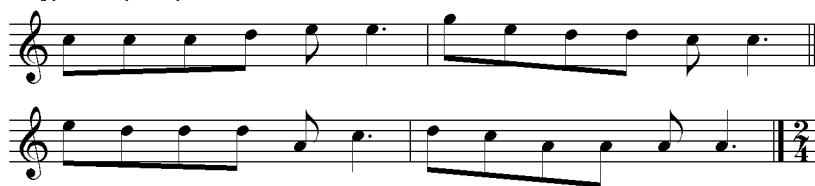
Magyar-16 (I/18h)

Török-17 (No 127)

Magyar-17 (I/5kk)

13-8 ábra

Török-18 (No 146)

Magyar-18 (I/5pp)

Török-19 (hangszeres)

Magyar-19 (I/5c)

13-9 ábra

Török-22 (No 123)

Magyar-22 (I/49a)

Török-23 (No 125)

Magyar-23 (I/49c)

13-11 ábra

Sipos János gyűjt Anatóliában, 1989

A magyar és a török sirató

Nézzük meg először a magyar siratók jellegzetességeit. Természetesen nem tárgyalom itt a teljes magyar siratóhagyományt. Elsősorban a legáltalánosabb kisformát és az erdélyi siratókat vetem össze a török siratókkal és más, zeneileg sirató jellegű dallamokkal. Akárcsak a 'pszalmodizáló' dallamoknál, nemcsak egyes dallampárhuzamokat veszek, hanem a magyar és a török dallamosztály általános funkciós, formai és motivikai zenei hasonlóságára mutatok rá.

Mivel az erdélyi sirató és a magyar sirató általános kisformája egyéb magyar dallamokhoz is kapcsolódik, ezért a sirató kisformájához, illetve az erdélyi siratókhoz kapcsolódó török siratós dallamok ígymódon egy szélesebb magyar dallamréteghez is kapcsolhatók.

A magyar sirató: 'Egyetlen példája a prózai recitáló éneknek és szinte egyedüli tere a rögtönzésnek ... A sirató tökéletesen recitativ, nincs lépéssel mérhető ritmusa, a dallamfrázisok ismétlése szabálytalan, ütemekbe nem osztható'³. *Ez igaz a török siratókra is. A kapcsolódó, szintén parlando ritmusú menyasszonybúcsúztatókban viszont a tizenegyes*

 ritmus karakteresen megmutatkozik.

Dobszay László a következőképpen jellemzi a magyar sirató dallammagját: 'Úgy látjuk, hogy ki lehet emelni egy konkrét dallamot az anyagból, mely bizonyos közösséget biztosít egyébként különböző típusok között is. E sirató hangvételnél nevezett alakzat leggyakoribb formája olyan kisterc alakú recitálás, melynek fenntartott tubahangja alatti kvart (nyugvó főhangja alatti nagyszekund) mint alternatív zárlat szerepel. A két zárlat szabályos váltakozása (2-1 a *c* oldaláról vagy 1-VII a *d* felől nézve) nem lényegi jegye a modellnek; bár lélektanilag érthető a *d-c*, (ill. többszörös *d* utáni *c*) sorrend, de van példa a fordítottjára is... Ez a forma adja az országos kisforma dallammagját.'⁴

Az erdélyi sirató elkülöníthető a magyar siratóanyagban, de az erdélyi pentaton kisforma és a változatos, de magjukban mégis egységes országos főtípusok nem képviselnek külön világot. 'Az általános siratójellegzetességek mellett mégis vannak közös motivikus alapegyezések, s így

a két terület a siratónak közös gyökerű, de külön ágakon fejlődött dialektusait őrzi.¹⁵

'Az erdélyi sirató dallammagja egy *mi-re-do* triton, mely fölfelé és lefelé is kibővíülhet, így a pentaton *la'-szo'-mi-re-do-la-szo* skálát adja. Motívumai általában ereszkedők, de konvex íveket is találhatunk. Néhány példában a *mi-re-do* mag és a járulékos leereszkedés, a magas dramatikus kezdések és magas recitálások szinte didaktikusan épülnek be a sirató folyamatába.' *Mindez igaz a török siratóra is. A legjelentősebb eltérés az alsó szo hiánya (ld. 'pszalmodizáló' stílus).*

A dallampárhuzamoknál a török és a magyar dallamokat egymás alá írtam (14. példa). A magyar példák a *Magyar Népzene Tára* III. és IV. kötetéből valók. Egy-egy sirató-folyamatból most csak a legjellemzőbb formákat választottam ki, a folyamatok összehasonlítása nem fér be a jelen kötet keretei közé. A dallamokat *mi-re-do = e-d-c* -re transzponáltam az összehasonlíthatóság kedvéért.

Mi-re-do trichord, 2-1 kadenciák, kis ambitus (M1-T1)

M1 (MNT-III/A- 277)

T1 (No 39)

Mi-re-do trichord, 2-1 kadenciák, nagyobb ambitus (M2-T2)

M2 (MNT-V/122)

T2 (No 40)

Mi-re-do trichord, két kadencia, nagy ambitus és járulékos leereszkedés (M3-T3)

M3 (MNT-V/165)

T3 (No 60)

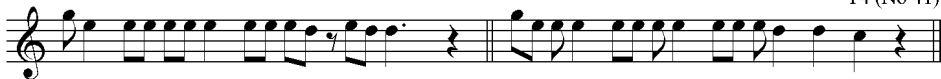

Mi-re-di trichord, 2-1 kadenciák, kis ambitus (M4-T4, M5-T5)

M4 (MNT-V/191)

T4 (No 41)

14-1 ábra

M5 (MNT-V/193)

T5 (No 18)

Szo-mi-re-do járulékos leereszkedéssel (M6-T6-T7)

M6 (MNT-V/160)

T6 (No 48)

T7 (No 48)

A leereszkedés mint önálló sor (M6-T6-T7)

M8 (MNK p. 239)

T8 (No 71)

14-2 ábra

Egyéb hasonlóságok

Könnyen elképzelhető, hogy ha két fontos török és magyar népzenei *stílus* között párhuzam vonható, akkor egyéb hasonlóságok és jellegzetes eltérések is felfedezhetők a két nép zenéjében. Nem foglalkozom egyes dallampárhuzamokkal, ezek jelentősége kicsi, hiszen véletlenszerűek is lehetnek. Mégis mutatok egy magyar dallampárhuzamot a török *Kozandağı* dallamosztályhoz:

The image shows two musical staves in treble clef. The top staff is labeled 'Kozandağı' and the bottom staff is labeled 'Magyar variáns'. Both staves show a sequence of notes with stems, including a double bar line with repeat dots. The notes in both are mostly eighth and quarter notes, with some rests. The Hungarian variation appears to be a simplified or slightly altered version of the Turkish melody.

15. példa

Érdemes lenne részletesebben összevetni a magyar és a török gyermekdalokat. A *mi-re-do* trichord körül forgó motívum a magyar gyermekdalokban is fontos szerepet játszik: 'Vannak gyermekdalaink, melyek következetesen a központi hangjuk körül forognak, és végül azon állnak meg... Ez a fajta dallam megtalálható más népek zenéjében is, ilyenek a német gyermekdalok, vagy a paleo-ázsiai népek zenéje is, ami nem más, mint a *mi-re-do* trichord amely szinte mindig a középső hangján ér véget'⁶. Magam csak néhány török gyermekdalt gyűjtöttem, így Erdoğan Okyayt idézem, aki 92 török gyermekdalt vizsgált meg⁷ és megállapította, hogy a török gyermekdalok 91%-a a *mi-re-do* trichordon alapul és a *re* hangon ér véget. Közlök néhány jellegzetes török gyermekdalt Halil Bedi Yönetken: *İlkokul Müzik Kilavuzu*, İstanbul 1966 (HBY) könyvéből.

A dallamok szövegei

Az egyes szövegegységeket (strófákat) megszakítás nélkül közlöm, végüket ponttal jelezve:

Ak boya, kara boya
Gülmedim doya doya
Ak boya, kara boya
Sevmedim doya doya.

A szövegsorok után odaírom a megfelelő zenei sor jelét, így a zenei sorok és a szövegsorok viszonya tanulmányozhatóvá válik. *Av*-vel jelölöm azt a zenei sort, mely az *A* sortól az elején vagy a közepén tér el, *Ak*-val pedig azt a zenei sort, mely az *A* sortól a végén tér el. *A+*-szal jelölöm a bővített sorokat. Ha ugyanazzal a szöveggel ismétlődik egy *A* zenei sor, akkor a szövegsor után *A*, *A*-t írok. Példaképpen nézzük meg a következő elhangzó szöveget:

Süpürgesi yoncadan Emine'm	A, A
Gayet beli inceden <i>oy</i>	B, B
Ben seni sakınırım Emine'm	A
Ben seni kıskanırım Emine'm	A
Yerdeki karıncadan, <i>oy</i> .	B, B

A fenti szöveg a következő négysoros versszakból jött létre:

Süpürgesi yoncadan Emine'm
Gayet beli inceden
Ben seni kıskanırım (sakınırım) Emine'm
Yerdeki karıncadan.

Az *A* és *B* két zenei gondolathoz úgy idomult a négysoros szöveg, hogy sorai ismétlődnek, illetve - a monotonitást elkerülendő - a harmadik

sorban egy kis módosulás is történik (sakınırım-kıskanırım). Ily módon a négysoros szövegstrófához a dallamnak kétszer kell elhangoznia.

A kották alá kézzel írt szöveg az elhangzáshoz a lehetőség szerint há. Természetesen bizonyos kompromisszumokat kötni kellett, például a törökben is meglevő különféle *e* hangokat, a *k* hang sok változatát vagy a különféle hangok között hallható átmeneti hangokat nem jelöltem. Ugyanígy csak ritkán jelölöm azt a jelenséget, amikor egy zenei hang ismétlődik, és az alatta elhangzó hangok finoman módosulnak pl. *a-ya-ya-yä-ye-yı-yi-yö*. A kották alatt található a szövegek mai török nyelvű magyarázata. Az itt található török szövegben az olvashatóság kedvéért elhagytam azokat a jelenségeket, melyeknek tisztán zenei okai vannak, például a sok egymásutáni *of*, *of...* vagy *oy*, *oy...* helyett legfeljebb csak egyet írtam és bizonyos mássalhangzó-hosszabbodásokat sem jelölök (pl. *aman* helyett *amman* stb.).

Ugyanígy, csak a kotta alatt jelölöm az *n* hang különböző változatait. Tipikus ugyanis, hogy két magánhangzó között a *n*-nek különböző változatai jelennek meg (*η*, $\frac{1}{2}$, stb.), akár volt az illető helyen *n* hang akár nem. A zenének a szövegre való hatása miatt megjelenő plusz szótagokat is csak a kotta alá írom be, tehát az alábbi sorokban aláhúzott hangok a standard szövegben nem szerepelnek:

Gayet bellı inceden, *oy*

Bir günüm olur anam gittiğime [gittiğimi] duyarsın

Ölüm *de ver* Allah'ım ayrılık vermeyi *oy gelin, of*.

Yalınız yata yata.

Titireşti dallar *da*, Pir Sultan der.

Szögletes zárójelben magyarázom meg azokat a szavakat, amelyek a mai török irodalmi normától eltérnek. Az eltérésnek lehet nyelvjárási oka, vagy létrejöhet a zenének a szövegre való hatásának eredményeképpen. Például az *entaresini ben* szöveg helyett a zenei okokból történt összevonás és *b* hang *d*-re váltása miatt *entaresin(i) d(b)en* hangzik fel. A *sarhoş* szónak viszont nyelvjárási változata a *serhoş*:

Entaresin den [entarisini ben] biçtim Ak

Ateşine ben düştüm A
Ne talihsiz başım var Ak
Serhoş [sarhoş] bir yara [yare] düştüm. A

A szókezdő *k*- gyakran zöngésedik, hasonlóképpen a *p*-, *t*-, *s*- is, ezek helyett *g*-, *b*-, *d*-, *z*- hangzik. Ezt a jelenséget *italics* szedéssel jelölöm: gara [kara], guş [kuş], guzu [kuzu], daş [taş], zabah [sabah] stb, a mai alakot tehát a jobb olvashatóság érdekében csak implicite jelölöm. Ugyanez a jelenség olykor szó közben, sőt szóvégen is megfigyelhető. Szóvégen előfordul a *k* spirantizált alakja is, és a *k* magas hangrendű szavaknál is zöngésedik néhol (güççük, stb.).

Gyakori jelenség még a szóvégi magánhangzó elhagyásával két szó összevonása, például *gutl'olsun* [gutlu olsun], vagy *tatl'olsun* [tatlı olsun]. Az ehhez hasonló jelenségeket zárójelben mindig megmagyarázom. Minden sort nagybetével kezdek. A töltelékszavakat (*ey*, *oy*, *anam*, *vay*...) dőlt betével adom meg.

Kapcsos zárójelben magyarázó, értelmező betoldások szerepelnek, melyek nélkül a szöveg értelmetlen lenne, pl.: 'Eğlen {de burada} gal deli gönül'.

A szótagszám sokszor szabálytalan, de rendszerint felfedezhető egy szabályos alap. Ezt az alapot bővítő, elhagyható töltelékszavakat *italics* betátípussal írtam. Példaképpen nézzük meg, hogy az alábbi szabályos négysoros, tizenegy szótagos szöveg hogyan deformálódik a zenei előadás során. Az 'alap'szöveg:

<i>Ali beyim</i>	<i>taş başında</i>	<i>oturur</i>
<i>Tastan düşmüş,</i>	<i>kan gövdeye</i>	<i>götürür</i>
<i>Ali beyim</i>	<i>taş başında</i>	<i>parladı</i>
<i>Sakalı yok,</i>	<i>bıyıkları</i>	<i>terledi</i>

A ténylegesen elhangzó szöveg:

Ali beyim <i>de</i>	taş başında, <i>of</i> ,	oturur, <i>of</i>
Taştan düşmüş <i>de</i>	kan gövdeye, <i>of</i> ,	götürür, <i>of</i>

Ali beyim *de*
Sakalı yok *da*

taş başında *of*,
bıyıkları

parladı, *of*
terledi, terledi, *of*.

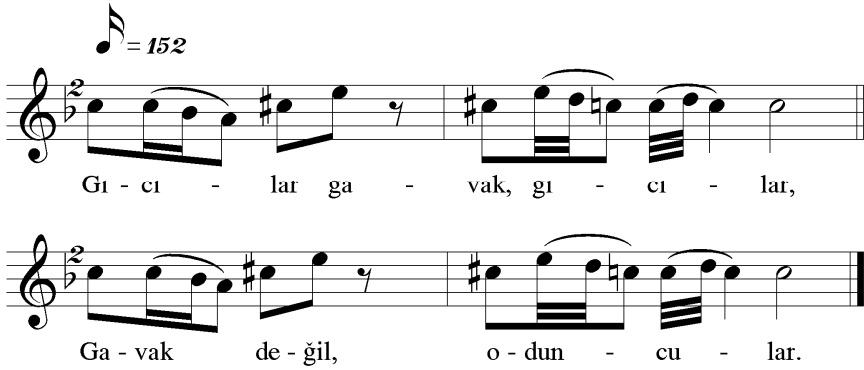
Kényszerű hiányosság, hogy gyakran csak egy vagy két versszakot közlök. Ennek magyarázata az, hogy a jelen kiadványnak elsősorban zenei elemzés a célja, és szövegeket - bár rendszerint kotta nélkül - bőségesen találhatunk török kiadványokban. Emellett természetesen egy magyar anyanyelvűnek, még törökök segítségével is igen nehéz feladat a szövegek pontos lejegyzése és lefordítása, hiszen nemegyszer maguk a törökök is különbözőképpen magyarázzák el egyes szövegek értelmét. Röviden, a szövegeknél a mennyiséggel szemben a minőség mellett döntöttem. Remélem, a dalok szépsége és a szövegek költőisége a közölt egy-két strófaból is érzékelhető lesz. A dallaszöveket és fordításukat a dallamok alatt közöljük.

A gyűjtemény dallamai (kottamelléklet)

A. A *mi-re-do* dallammag különböző megvalósulásai és kapcsolódó dallamtípusok

- A1) *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok: 1-14
 - a) *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *do* véggel: 1-10
 - b) *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *re* véggel: 11-14
 - c) *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *mi* véggel: -
- A2) *Mi-re-do* trichord sirató: 15-73
 - a) Az egysoros típus: 16,18, 20
 - b) A do-ti végű típus:15,17,19, 22-27
 - c) A kétsoros típus: 29-44
 - d) Az egy sor + leereszkedés típus: 45-52
 - e) A két sor + leereszkedés típus: 53-70
 - f) A leereszkedés sor formájú: 71-73
- A3) '*Pszalmodizáló*' dallamstílus: 74-153
 - a) Négyesoros dallamok: 74-126
 - a1) Hétszótagos: 74-82
 - a2) Nyolcszótagos: 83-95
 - a3) Tizenegyszótagos: 96-126
 - b) Kétsoros '*pszalmodizáló*' dallamok: 127-153
- A4) Az 5(5)b3, AAakB parlando dallamok : 154-174
 - a) 1-7 ambitus, kisméret: 154-157
 - b) 1-8 ambitus, kisméret: 158-163
 - c) 1-7 és 1-8 ambitus, nagyméret: 164-168
 - d) 1-10 és ennél nagyobb ambitus: 169-174
- A5) *Nagy ambitusú parlando* dallamok: 175-200
 - a) Az első típus: 175-182
 - b) A második típus: 183-187
 - c) A harmadik típus: 188-196
 - d) A negyedik típus: 169-174
 - e) Egyéb, *nagy ambitusú parlando* dallamok: 197-200

№1

♩ = 152

Gı - cı - lar ga - vak, gı - cı - lar,
Ga - vak de - ğil, o - dun - cu - lar.

№1 (AMA-1.1)

Gıcılar gavak gıcılar
Gavak değil, oduncular
Hey, anam kız kınan kutlu olsun
Kutlayışın mübarek [mübarek] olsun!

Nyikorog a nyárfa a szélben
Nem nyárfa az, favágók
Szerencsés legyen a hennád,
leány
Áldott legyen az ünneplésed

№ 2

$\bullet = 138$

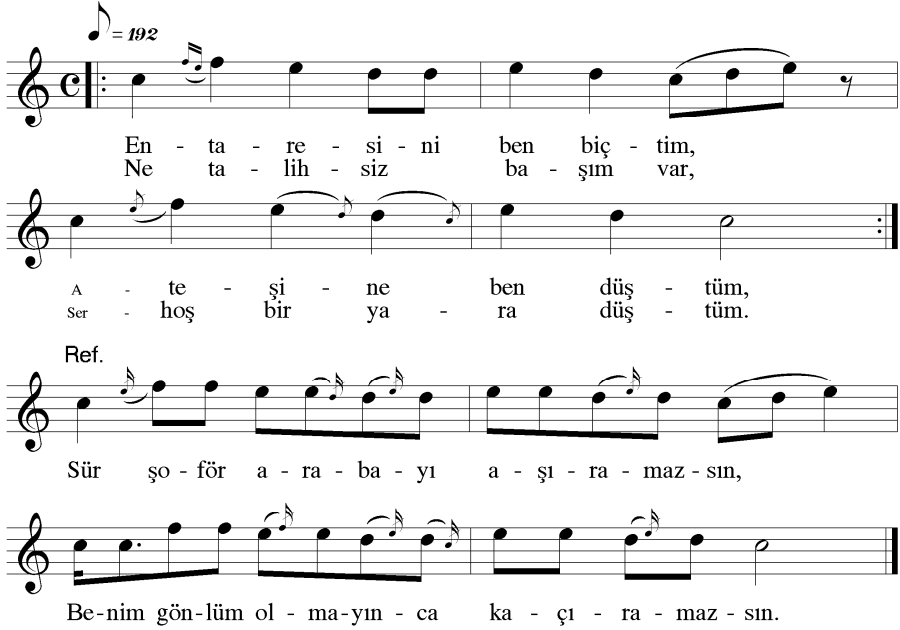
Sü - pür - ge - si yon - ca - dan, E - mi - nem,
Ga - zet be - li in - ce - den, oy.

№2 (ANT)

Süpürgesi yoncadan Emine'm
Gayet beli inceden, *oy*,
Ben seni sakınırım Emine'm
Ben seni kıskanırım Emine'm
Yerdeki karıncadan, *oy*.

Eminém söprűje lóheréből készült
A dereka igen karcú, aj
Téged megvédelek Eminém
Téged irigyellek Eminém
A földön lévő hangyánál is jobban.

№ 3

Musical score for '№ 3' in 2/4 time, featuring a melody with lyrics in Turkish and Hungarian. The tempo is marked as 192. The score consists of four staves of music with corresponding lyrics below each staff.

En - ta - re - si - ni ben biç - tím,
Ne ta - lih - siz ba - şım var,
A - te - şî - ne ben düş - tüm,
Ser - hoş bir ya - ra düş - tüm.

Ref.
Sür şo - för a - ra - ba - yı a - şı - ra - maz - sın,
Be - nim gön - lüm ol - ma - yın - ca ka - çı - ra - maz - sın.

№3 (ESK-1.1)

Entarisini ben biçtim
Ateşine ben düştüm
Ne talihsiz başım var
Serhoş [sarhoş] bir yara [yare]
düştüm.
Sür şoför arabayı aşırıamazsın
Benim gönlüm olmayınca
kaçıramazsın.

Bisiklete binersin
Yarı yolda inersin
Nerde kaldın derlerse
Lâstik patladı dersin.

Én szabtam ki a ruháját
Én szerettem bele
De szerencsétlen vagyok
Részeges szeretőre akadtam.

Hajtsd a kocsit sofőr, engem el nem viszel
Amíg nem szeretlek, engem el nem
rabolhatsz.

Felülsz a biciklire
Félúton leszálsls róla
Ha megkérdezik, hol maradtál
Mondd, hogy kidurrant a gumi.

№ 4

$\bullet = 170$

Dan di - ni, dan di - ni, das da - na

Da - na - lar gir - miş bos - ta - na

Sür bos - tan - cı da - na - yı

Yi - me - sin la - ha - na - yı.

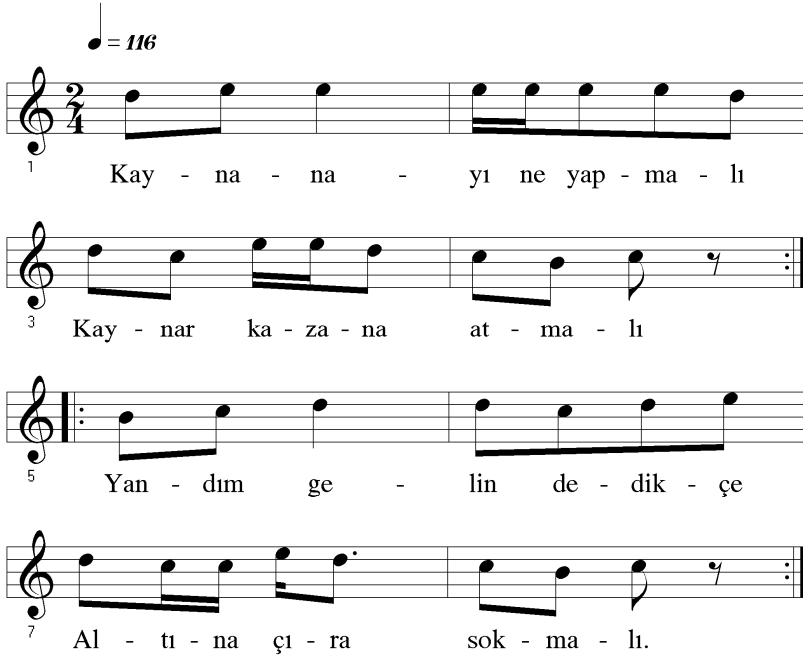
№4 (ICE-4.3)

Dan dini, dan dini das dana
Danalar girmiş bostana
Sür bostancı danayı
Yimesin [yemesin] lahanayı.

Dan dini, dan dini a tehen
A tehenek a kertbe mentek
Kertész, zavard ki a tehenet
Meg ne egye a káposztát.

№ 5

$\bullet = 116$

1 Kay - na - na - yı ne yap - ma - lı

3 Kay - nar ka - za - na at - ma - lı

5 Yan - dım ge - lin de - dik - çe

7 Al - tı - na çı - ra sok - ma - lı.

№5 (ANT-2.5)

|| : Kaynanayı ne yapmalı
Kaynar kazana atmalı : ||
|| : Yandım gelin dedikçe
Altına çıra sokmalı. : ||

|| : Mercimek kile kile
Ölçerim sile sile : ||
|| : Seher gelin oluyor
Geçilsin [geçinsin] güle güle. : ||

Az anyóssal mit kell tenni
Fóvő üstbe kell dobni
Ha szól a menyének, hogy már megégett
Gyújtóst kell alá dobni.

Lencse kilószámra
Mérem a tetejét le-letörölgetve
Szeher menyasszony lesz
Éljen boldogan!

№ 6

$\bullet = 116$

Mer - ci - mek ki - le ki - le

Öl - çe - rim si - le si - le

Ö - rü ge - lin o - lu - yor

Ge - çin - sin gü - le gü - le.

№6 (ANT-2.5)

|| : Mercimek kile kile
Ölçerim sile sile: ||
Örü gelin oluyor
Geçinsin güle güle
Kına gelin oluyor
Geçinsin güle güle.

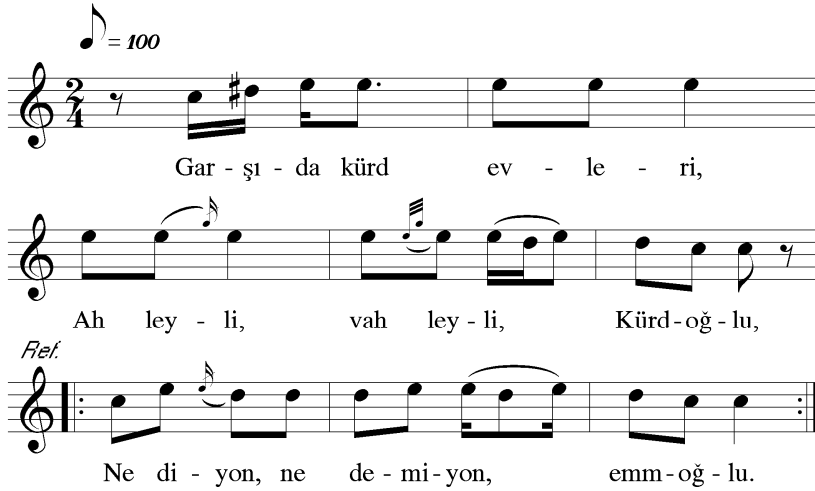
|| : Bisiklet uçup gider
Tozunu saçıp gider : ||
|| : Evlensene hey oğlan
Gençliğün uçup gider.
: ||

Lencse kilószámra
Mérem a tetejét le-letörölgetve.
Örü menyasszony lesz
Éljen boldogan.
Hennás menyasszony lesz
Éljen boldogan.

Gyorsan repül a bicikli
A por száll utána
Nősülj már legény
Gyorsan elszáll az ifjúságod.

№ 7

♩ = 100

Gar - şı - da kürd ev - le - ri,
Ah ley - li, vah ley - li, Kürd - oğ - lu,
Ref.
Ne di - yon, ne de - mi - yon, emm - oğ - lu.

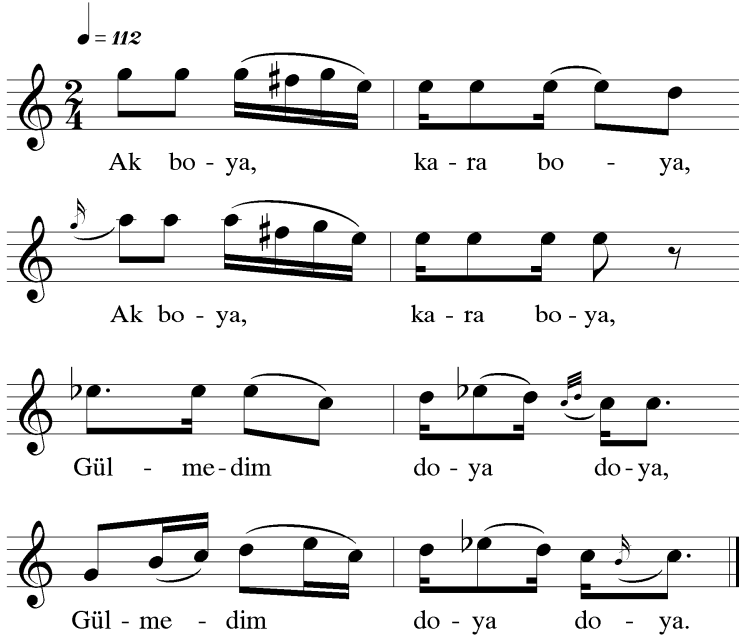
№7 (YOZ-1.1)

Garşıda Kürd evleri, ah leyli, vah leyli,
Kürdoğlu
Ne diyon [diyorsun], ne demiyon
[demiyorsun], emmoğlu
Yayılır develeri, emmoğlu.

Szemben vannak a kurdok házai,
ej, haj, kurd fia
Mit mondasz, mit nem mondasz,
kedvesem
Szétfutnak a tevék, kedvesem.

№ 8

$\bullet = 112$

Ak bo - ya, ka - ra bo - ya,
Ak bo - ya, ka - ra bo - ya,
Gül - me - dim do - ya do - ya,
Gül - me - dim do - ya do - ya.

№8 (IÇE-8.1)

Ak boya, kara boya
Gülmedim doya doya
Ak boya, kara boya
Sevmedim doya doya.

Fehér festék, fekete festék
Nem nevettem még eleget
Fehér festék, fekete festék
Nem szerettem még eleget.

№ 9

$\bullet = 110$

On - i - ki yü - zük tak - tm,

On - i - ki - yü - zük tak - tm,

Al gı - na - lı on par - ma - ğa,

Al gı - na - lı on par - ma - ğa.

№9 (IÇE-1.1)

Atladım indim bağa
Zeytin dalı kırmaya
Oniki yüzük taktım
Al gınalı on parmağa.

Ak boya, kara boya
Sevmedim doya, doya.

Beugrottam a kertbe
Hogy letörjem az olajágat
Tizenkét gyárát raktam fel
Piros hennás tíz ujjra.

Fehér festék, fekete festék
Nem szerettem még eleget.

№ 10

İç - tim iç - tim ol - dum, de - li di - va - ne,
Söy - le ta - bip söy - le, a - man ö - le - cek mi - yim?

№10 (İÇE-10.1)

İçtim, içtim oldum deli divane
Söyle tabip, söyle *aman*
ölecek miyim?
Ölmeden yarımı, *haydi*
görecek miyim?
Soyunup koynuna efem
girecek miyim?

İzmir'in içinde vurdular beni
Yarın çevresine *aman* sardılar
beni
Ölmeden kaldırıp koydular
beni
Söyle tabip, söyle *aman*
ölecek miyim?

Ittam, ittam, megbolondultam
Mondd meg doktor, meghalok-e?

Mielőtt meghalok, látom-e még a
kedvesemet?
Nekivetközve ágyba bújok-e még vele?

Bent Izmirben lőttek meg engem
A kedvesem mellé tettem engem

Még nem haltam meg, amikor felemeltek, s
odébb raktak
Mondd meg doktor, ugyan meghalok-e?

№ 11

$\bullet = 120$

Hü - kü - me - tin ö - nün - den ben geç - tim,

Al - lı da şem - si - ye aç - tım.

№11 (ANT-2.3)

Hükümetin önünden ben geçtim
Allı da şemsiye açtım.

Elmentem a városháza előtt
Piros napernyőmet kinyitottam.

№ 12

$\bullet = 96$

Su sı - zı - yo, sı - zı - yo,

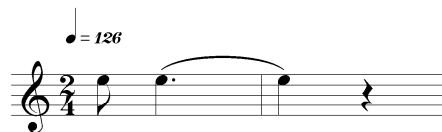
Gaş - la - rın a - - ra - - sın - dan.

№12 (ANT-1.6)

Su sızıyo [sızıyor], sızıyo
Gaşların [taşların] arasından
Eğil bir yol öpeyim
Gaşların arasından.

Szivárog a víz, szivárog
A kövek közül
Hajolj ide, hadd csókoljam meg
A szemöldököd közét.

№ 13

A - hey,

Ner - de - yi - sen a - ra - ya - yım, bu - la - yım, bu - la - yım,

Gök-te i-sen, mer - di - ven - ler ku-ra - yım, yar, yar, Kon - ya-lım yü - rü,

Ref.

Ah, yü - rü, yü - rü, vah, yü - rü, yü - rü, Kon - ya - lım yü - rü,

Al - dat - tı - lar oğ - lan se - ni, - ver - me - di - ler be - ni. -

№13 (IÇE-4.1)

*A hey, nerdeyisen arayayım bulayım,
bulayım*

*Gökte isen merdivenler kurayım,
yar, yar, Konya'lım yürü.*

Ah, yürü yürü, vah yürü yürü,

Konya'lım yürü

*Aldattılar oğlan seni, vermediler
beni.*

*Akárhol légy is, megkereslek,
megtalállak*

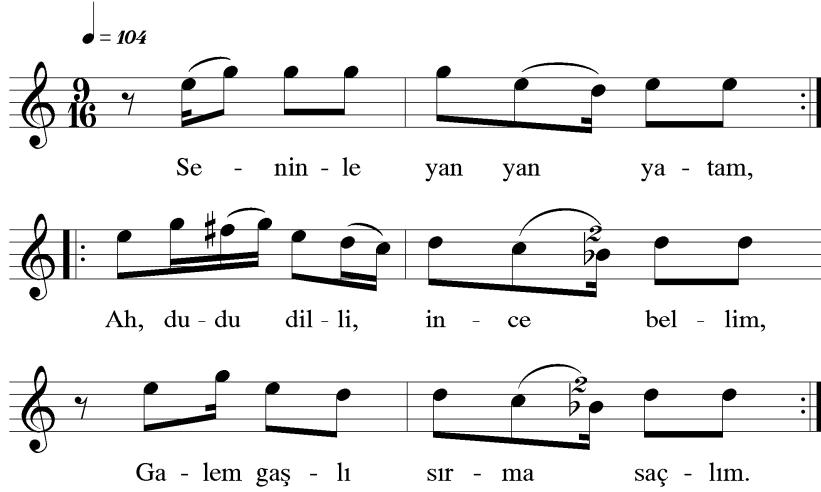
*Ha az égben vagy, létrát állítok,
konyai kedvesem, haladjál.*

*Haj, menj, menj, haladj, jaj menj
konyaim*

*Becsaptak téged fiú, nem adtak
engem hozzád.*

№ 14

$\bullet = 104$

Se - nin - le yan yan ya - tam,
Ah, du - du dil - li, in - ce bel - lim,
Ga - lem gaş - lı sır - ma saç - lım.

№14 (ANT-3.1)

Zülüfleri *dutam dutam*
Ah, arasına güller çalsam
Seninle yan yan yatam [yatayım]
Ah, dudu dilli ince bellim
Galem gaşlı sırma saçlım.

A fürtjei szerteszt
Bár rózsát tehetnék közük
Bár melléd fekhették
Lágy beszédű karcsú derekúm
Nyílegyenes szemöldökű
szíronyhajúm!

№ 15

$\bullet = 144$

Ko - ca dağ ba - şın - da to - pa - cı kır - dı

Yel - ler es - tik - çe il - git il - git e - ri - di

A - na - mm en kö - tü ev - let - le - ri sen mi - sin, a - ba - cim?

№15 (ANT-1.1)

Koca dağ başında topacı kırdı
Yeller estikçe ılgıt ılgıt eridi
Anamın en kötü evletleri [evlâdı] sen
misin abacım [ablacım]?

A nagy hegy tetején, a csúcson
enyhült
Ahogy a szél lágyan fújt, olvadni
kezdett
Te vagy-e anyám legrosszabb
gyermeke, nővérkém?

№ 16

$\text{♩} = 160$

Ak ko - yu - nu gü - de gü - de ge - tir - dim,
Ge - tir - dim de, bir ya - ma - ca ya - tır - dım,
El i - çin de kör-pe gu-zu-lar' mı ha - yı - tır - dım,
Ha - di gom-şu-lar a - ra - ma - ya gi - de - lim.
Ya - na ya - na, kül ol - ma - ya gi - de - lim,
Fes - li - kan yol - la - dım des - te - sı bağ - 1,
Mek - tup - lar yol - la - dım a - na - sın ha - nı.

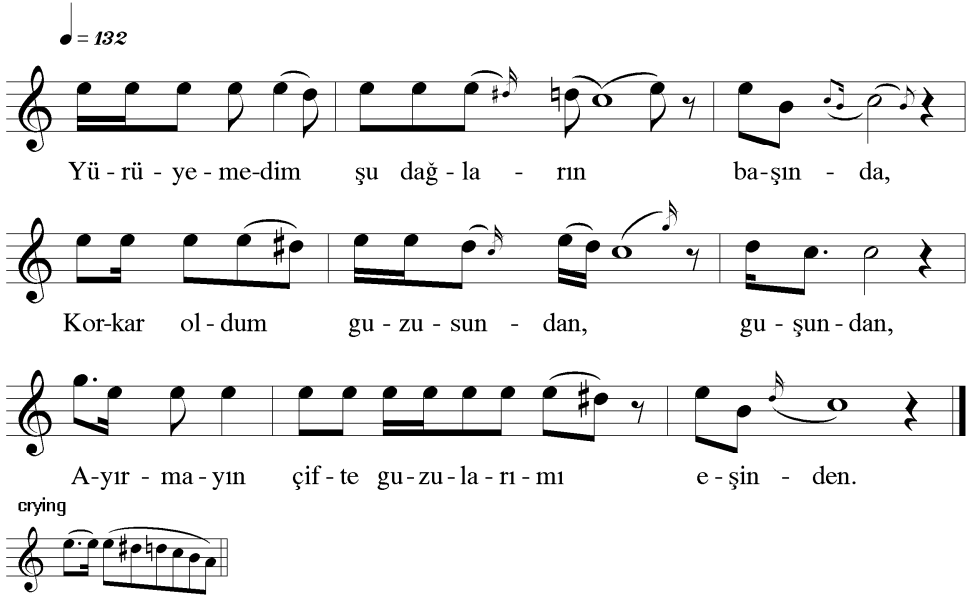
№16 (ANT-1.1)
Ak koyunu güde güde getirdim
Getirdim de bir yamaca yatırdım

El için de *körpe* guzuları
[kuzuları] *ha* yitirdim

Fehér birkákat vittem legeltetni
Elvittem, és egy hegyoldalón legelni
engedtem öket
Idegenek közt elveszítettem a picit
báránykáimat.

№ 17

$\bullet = 132$

Yü - rü - ye - me - dim şu dağ - la - rın ba - şın - da,
Kor - kar ol - dum gu - zu - sun - dan, gu - şun - dan,
A - yır - ma - yın çif - te gu - zu - la - rı - mı e - şin - den.

crying

№17 (ANT-1.1)

Yürüyemedim şu dağların başında
Korkar oldum guzusundan,
guşundan
Ayırmayın çifte guzularımı
eşinden.

Nem sétálhattam ezeken a hegyeken
Félni kezdtem bárányától, madarától
Ne válasszátok el bárányaimat
egymástól.

№ 18

$\bullet = 152$

Yay - la - nın da yol - la - rı ga - tar, ga - tar, gi - der,
 Ö - lüm ü - leñ ay - rı - lık de bel - le - ri - mi de bü - ker,
 Yük - sek dağ ba - şı - na çık - tım dañ o - tur - dum,
 O - tur - du - ğum yel - ler - de mor süm - bül - le - ri de bi - tir - dim,
 Ağ - la ağ - lañ ö - mür - le - ri - mi de yi - tir - dim.

№18 (ANT-4.2)

Yaylanın *da* yolları gatar, gatar, gider
 Ölüm üle [ile] ayrılık *de* bellerimi *de*
 büker
 Yüksek dağ başına çıktım *da* oturdum
 Oturduğum yellerde [yerlerde] mor
 sümbülleri *de* bitirdim
 Ağla ağla ömürlerimi *de* yitirdim.

Sorban mennek a nyári legelő útjai
 A halál és az elválás meghajlítja a
 derekat
 Magas hegy tetejére mentem,
 leültem
 Ahol ültem, kék jácintok hajtottak ki
 Sírtam-ríttam, tönkretettem az
 életemet.

№ 19

$\bullet = 139$

Ku - yu - nun ba - şın - da ba - kır,
Ba - kı - rı da su - ya da ba - tır,
Oğ - lan - lar da goç gu - lak - lı da ga - tır.

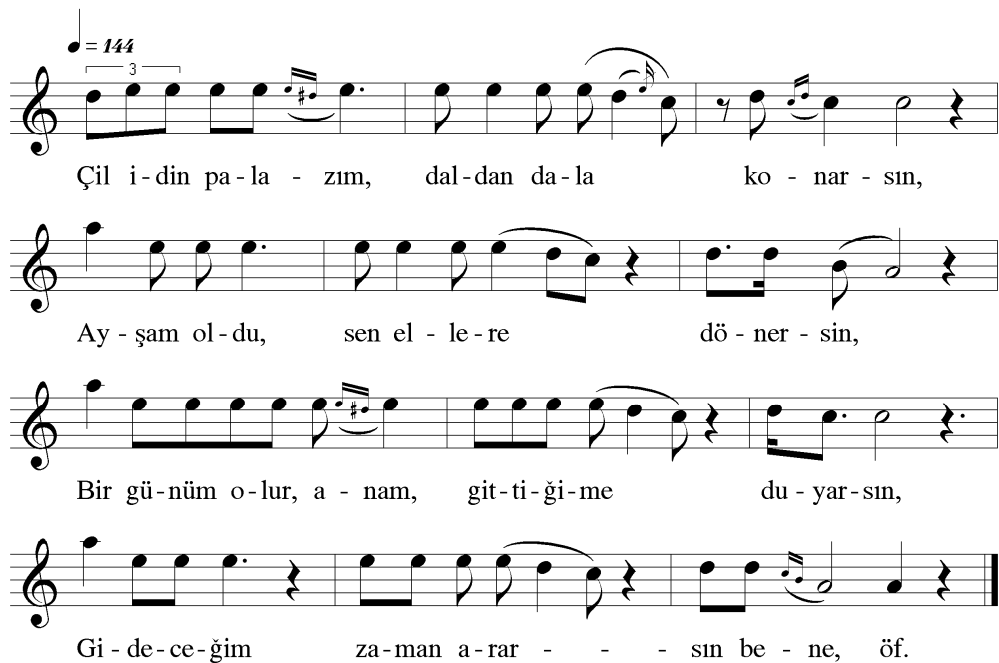
№19 (ANT-4.2)

Kuyunun başında bakır
Bakırı da suya *da* batır
Oğlanlar *da* goç gulaklı *da* gatr.

A kút mellett rézedény
Merítsd a vízbe az edényt
A fiúk nagy fülű öszvérek.

№ 20a

$\bullet = 144$

Çil i-din pa-la - zım, dal-dan da-la ko - nar - sım,
Ay - şam ol-du, sen el - le-re dö - ner - sım,
Bir gü-nüm o-lur, a - nam, git-ti-ği-me du - yar-sın,
Gi - de-ce-ğim za-man a - rar - - - sım be - ne, öf.

№20a (DEN-1.7)

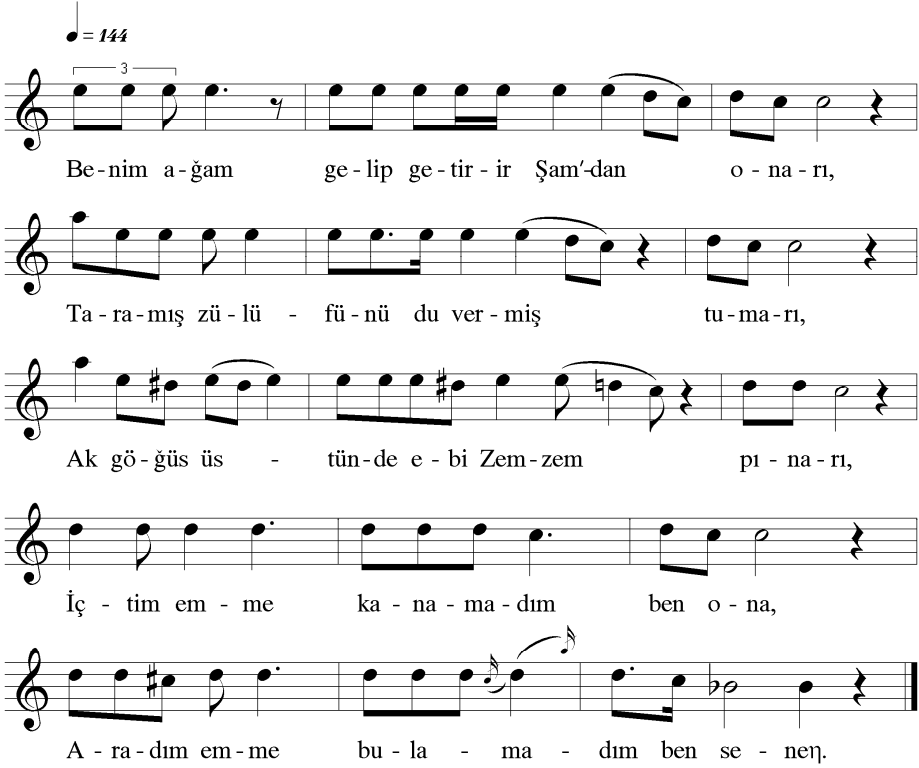
Çil idin palazım *daldan dala*
konarsın
Aşşam [akşam] oldu sen ellere
dönersin
Bir gün olur anam gittiğime
[gittiğimi] duyarsın
Gideceğim zaman ararsın bene
[beni] öf.

Erdei madár voltál kismadaram, ágról-
ágra szállsz
Este lett, te visszamész idegenbe

Eljön a nap anyám, amikor megtudod,
hogy elmentem
Majd ha elmegyek, keresni fogsz.

№ 20b

$\bullet = 144$

Be-nim a-ğam ge-lip ge-tir-ir Şam'dan o-na-rı,
 Ta-ra-mış zü-lü - fü-nü du ver-miş tu-ma-rı,
 Ak gö-ğüs üs - tün-de e-bi Zem-zem pı-na-rı,
 İç - tim em - me ka - na - ma - dım ben o - na,
 A - ra - dım em - me bu - la - ma - dım ben se - neş.

№20b (DEN-1.7)

Benim ağam *gelip* getirir Şam'dan onarı
 Taramış zülfünü *du* vermiş tumarı
 [tumarı]
 Ak göğüs üstünde ebi [ab] Zemzem
 pınarı
 İçtim emme [amma] kanamadım ben
 ona
 Aradım emme bulamadım *ben* sene
 [seni] *öf*.

Jön az agám, Damaszkusból hoz
 gyógyulást
 Fésülgette fürtjeit, gyógyírt adott
 Fehér keblén az élet vize forrása

Ittam belőle, de nem eleget
 Kerestelek, de nem találtalak meg
 téged.

№ 21

♩ = 132

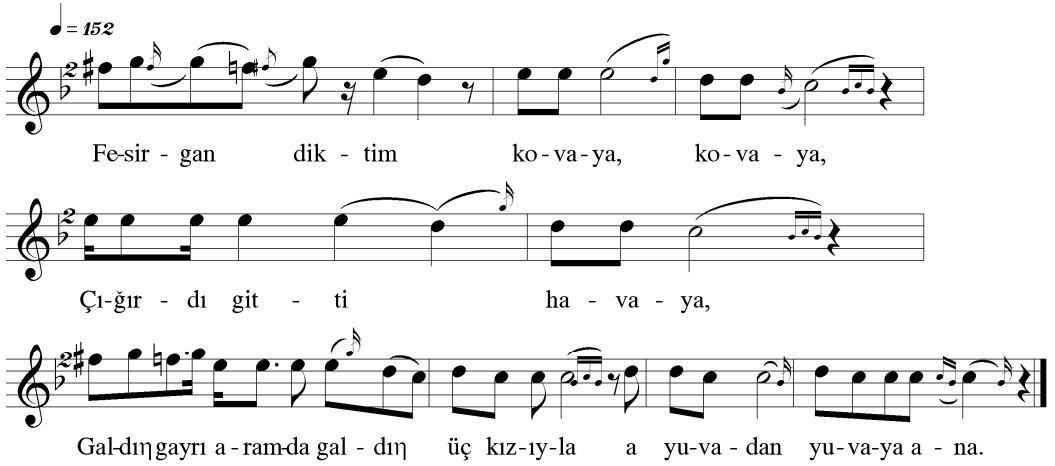
Şu Dün-la-rın sı - ra sı - ra sö - ğü - dü, sö - ğü - dü, of, of.

№21 (DEN-1.2)

Şu Dünların [Dinar'ın] sıra sıra söğüdü,
söğüdü, of
Biz giçerken [geçerken] yapracığı göğüdü,
of
Koca Mustafa küççüğüdü [küçüktü]
böğüdü [büyüdü], *böğüdü of.*

Ebben a Dünlarban sorban
állnak a füzfák
Amikor ott elhaladtunk, a
levelek sárgák voltak
Nagy Musztafa kicsi volt,
megnőtt.

№ 22

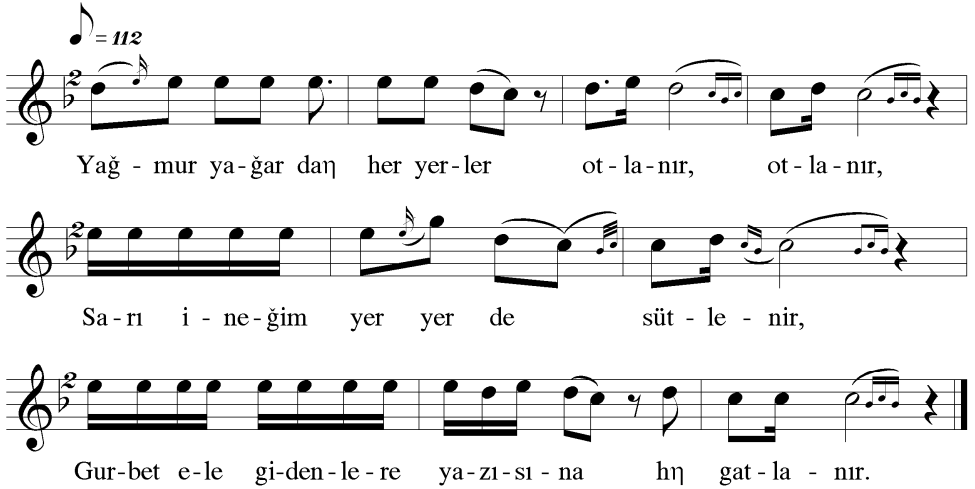
Fe-sir - gan dik - tim ko - va - ya, ko - va - ya,
Çı-ğır - dı git - ti ha - va - ya,
Gal-dın gayrı a - ram - da gal - dın üç kız-ıy-la a yu - va - dan yu - va - ya a - na.

№22 (ANT-30.1)

Fesirgan [fesleğen] diktım kovaya,
kovaya
Çığırdı gitti havaya, *havaya*
Galdın gayrı aramda [aramızda]
galdın üç kızıyla, yuvadın yuvaya,
ana.

Bazsarózsát ültettem vödörbe, vödörbe,
Nekivágott, elszállt
Már itt maradtál, nálunk maradtál,
három lányával, jaj fészekből fészekbe,
anya.

№ 23

♩ = 112

Yağ - mur ya-ğar da her yer-ler ot - la - nır, ot - la - nır,
Sa - rı i - ne-ğim yer yer de süt - le - nır,
Gur-bet e-le gi-den-le-re ya-zı-sı - na hı gat - la - nır.

№23 (ANT-30.1)

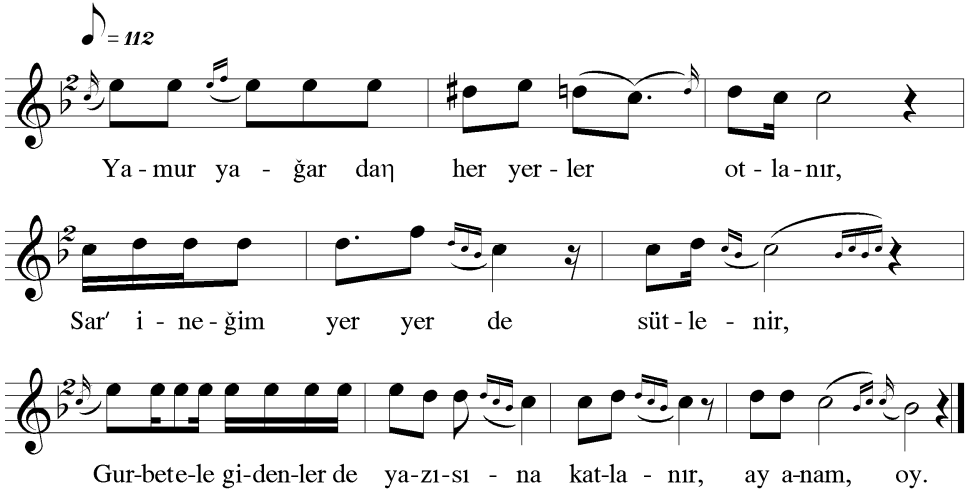
Yağmur yağar *da* her yerler otlanır,
otlanır

Sarı ineğim yer yer de sütlenir
Gurbet ele gidenlere yazısına
gatlanır.

Esik az eső, mindenhol legeltetnek

Szóke tehenemet itt-ott megfejik
Aki elmegy idegenbe, beletörődik a
sorsába.

№ 24

Ya - mur ya - ğar dağ her yer - ler ot - la - nır,
Sar' i - ne - ğim yer yer de süt - le - nır,
Gur-bete-le gi-den-ler de ya-zı-sı - na kat-la - nır, ay a-nam, oy.

№24 (ANT-30.1)

Yağmur yağar *da*, her yerler otlanır
Sarı ineğim yer yer *de* sütlenir
Gurbet ele gidenler *de* yazısına
katlanır, *ay, anam, oy.*

Esik eső, mindenhol legeltetnek
Szőke tehenemet itt-ott megfėjik
Aki idegenbe megy, beletörődik a
sorsába, jaj anyám!

№ 25

$\text{♩} = 138$

Yan - gın gi - der de gır - ma - ya, gır - ma - ya,
 Sö - güt da - lı da gır - ma - ya,
 Gel gay - rı da ba - cım, gel gay - rı,
 Ha - tır - cı - ğım al - ma - ya, al - ma - ya,
 A - man ba - cım, da Şeh - baz ba - cım,
 A - man ba - cım, da ge - lin ba - cım sa - na de - rim, oy.

№25 (ANT-30.1)

Yanğın gider *de* gırmaya, *gırmaya*
 Söğüt dalı [dalını] *da* gırmaya
 Gel gayrı [artık] *da* bacım, gel
 gayrı
 Hatırcıgımı almaya, *almaya*
 Aman bacım, *da* Şehbaz bacım
 Aman bacım, *da* gelin bacım, sana
 derim, *oy*.

Fut a tűz törni-zűzni
 A fűzfa ágát letörni
 Gyere már néném, gyere már
 Kérdezd meg, hogy vagyok
 Jaj néném, Sehbaz néném
 Jaj néném, menyasszonyi néném, hozzád
 szólok, aj.

№ 26

$\bullet = 138$

1 Al - tın tas i - çin - de kı - nam e - zil - sin,
Kök - yü - zün - de peş - te - ma - lım sü - zül - sün,
Em - sa - lım gız - lar ya - nı ba - şı - ma di - zil - sin.

№26 (ANT-2.5)

Altın tas içinde kınam ezilsin

Kökyüzünde peşte malım süzül sün
Emsalım kızlar yanı başı ma dizilsin.

İstanbul'dan aldım yaprak kınayı
Yakma yenge, yakma tuzsuz kınayı

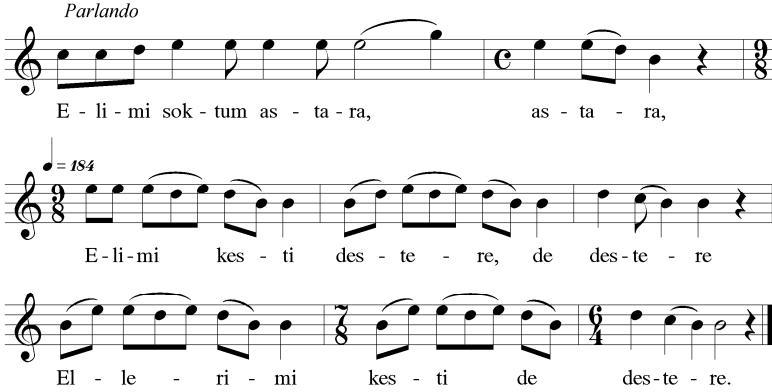
Akdır ellerim kınanızı istemez
[istemem]
Karadır gözlerim sürme istemez.

Arany mozsárban törjék össze a
hennámat
Repüljön az égig a vállkendőm
A velem egyidős lányok gyorsan álljanak
mellém!

Isztambulban leveles hennát vettem
Ne kend be a kezem sógorasszony sótlan
hennával
Fehér a kezem, ne hennázzátok be
Fekete a szemem, nem kell befesteni.

№ 27

Parlando

E - li - mi sok - tum as - ta - ra, as - ta - ra,

E - li - mi kes - ti des - te - re, de des - te - re

El - le - ri - mi kes - ti de des - te - re.

№27 (YOZ-1.1)

Elimi soktum astara, *astara*

Elimi kesti destere, *de destere*

Ellerimi kesti destere *de destere*
Meyrem şirinlik göstere, *göstere*
[gösteriyor].

Gel gidiyom [gidiyorum] gelin
anam, *gal gayrı* [artık]

Eş bulaman [bulamazsan], var
başına *yan gayrı*

Anam kirmenli eline alsın
Çıksın baksın yolun gıyısına,
yolun gıyısına.

Gelin anam ben gidiyom, *gal*
gayrı

Eş bulaman, var başına *yan*
gayrı.

Bedugtam kezem az alsószoknyába,
alsószoknyába

Elvágta kezemet a fűrés

A kezemet elvágta a fűrés

Meryem édesen viselkedik.

Én megyek menyasszony, te maradj,

Ha nem találsz párt magadnak,
szomorkodj csak

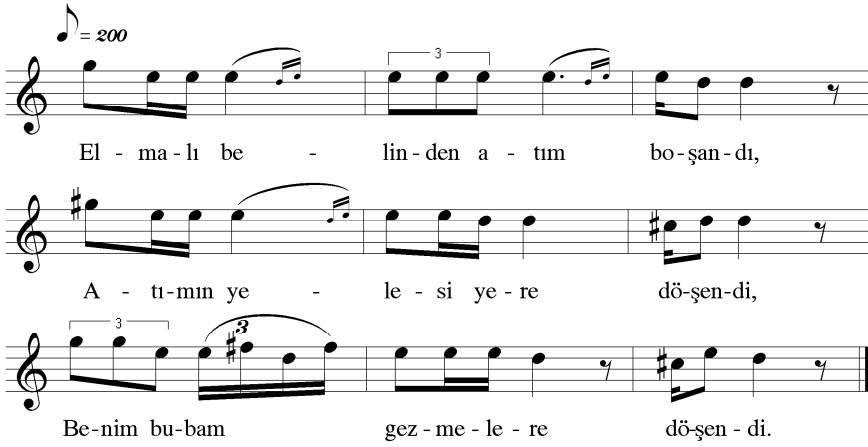
Vegyen anyád orsós kezébe

Menjen ki, nézzen az út szélére.

Menyasszony én elmegyek, te már
maradj

Ha nem találsz párt magadnak,
szomorkodj csak!

№ 28

El - ma - lı be - lin - den a - tım bo - şan - dı,
A - tı - mın ye - le - si ye - re dö - şen - di,
Be - nim bu - bam gez - me - le - re dö - şen - di.

№28 (ANT-3.4)

Elmalı belinden atım boşandı
Atı**N**ım yelesi yere dőşendi
Benim bubam [babam] gezmelere
dőşendi.

Bu yıl dađdan indim *anam*
yorgunum
Sol belime kurşun yedim vurgunum
Leyimsiz [lehimsiz] çekişler
[çekiçler] yaptım dargımım.

Alma terhétől megkönyebbült a lovam
Lovam sőrényre szétterült a földön
Apám hosszú útra ment.

Az idén lejöttem a hegyről, fáradt vagyok
A bal csípőmbé belelőttek,
megsebesültem
Kalapácsot készítettem, haragszom.

№ 29

Nen-ni gu-zum, nen-ni, nen-ni, nen-ni,
Nen-ni, nen-ni ne-ler is-ter,
Al gaş-lı bir ge-lin is-ter,
Nen-ni de-sem na-rin o-lur,
Be-nim gı-zım ge-lin o-lur.

№29 (ANT-3.4)

Nenni guzum nenni, nenni, nenni
Nenni nenni neler ister
Al gaşlı bir gelin ister
Nenni desem narin olur
Benim gızım gelin olur.

Tente bányom, tente, tente
Tente, tente mit nem akar?
Piros szemöldökű menyecske kell neki
Tente, mondom, finom lesz
Az én lányom menyecske lesz.

№ 30

$\text{♩} = 112$

El - ma sat - tı bu - ba - sıy - lan,
 Da - yan yü - rek - le - rim, da - yan,
 Şam da - lı - nı be - şik mi san - dın,
 Gar - ga - lar ye - dik sı - ra, a - na - mı san - dım,
 Ye - di se - ne bir ço - cuk ba - kışın - day - dım,
 Bir ge - le - nin üs - tün - den al - dı da git - ti, nen - ne gu - zum, nen - ne.

№30 (İÇE-4.2)

Elma sattı bubasıylan [babası ile]
 Dayan yüreklerim dayan
 Şam dalımı beşik mi sandın
 Gargalar yedik sıra anamı sandım

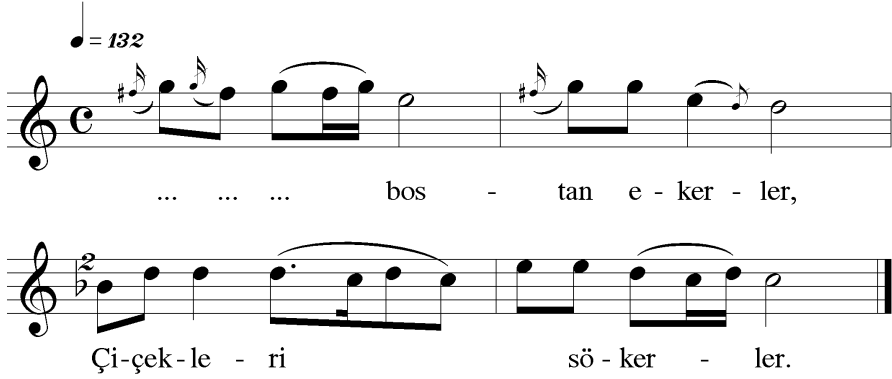
Yedi sene bir çocuk bakışındaydım
 Bir gelenin üstünden aldı da gitti,
nenne guzum, nenne.

Almát árult az apjával
 Bírd ki szívem, viseld el
 A pisztácia ágat bölcsőnek hitted
 Amikor a varjakat [...], azt hittem, az
 anyám...

Hét évig egy gyereket gondoztam
 Egy érkező fogta, s elvitte, aludj
 bárányom, aludj.

№ 31

$\bullet = 132$

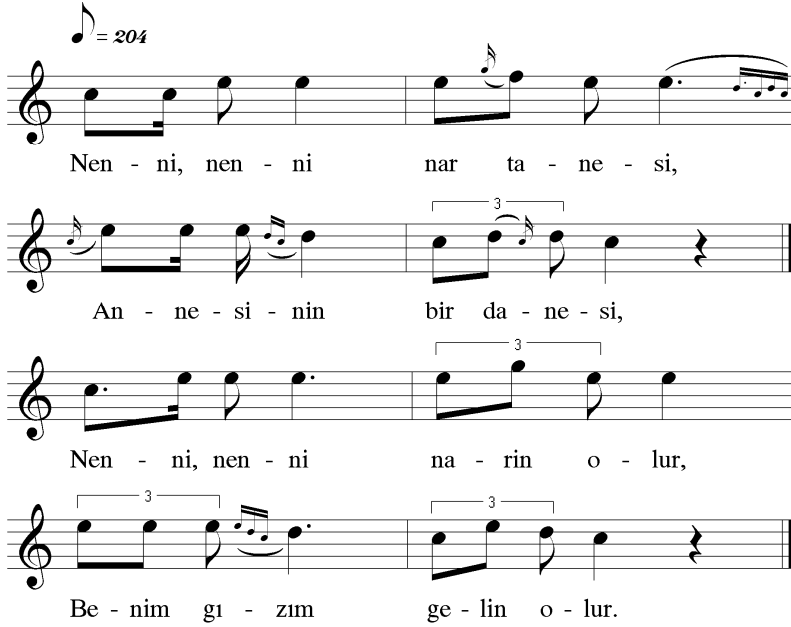
... .. bos - tan e - ker - ler,
Çi - çek - le - ri sö - ker - ler.

№31 (IÇE-4.1)

{...} bostan ekerler
Çiçekleri sökerler
Gurbet evi güzel kızım
Gözüne sürme çekerler.

{...} bevetik a veteményeskertet
Leszakítják a virágokat
Idegen földön szép leányom
A szemedet kifestik.

№ 32

Nen - ni, nen - ni nar ta - ne - si,
An - ne - si - nin bir da - ne - si,
Nen - ni, nen - ni na - rin o - lur,
Be - nim gı - zım ge - lin o - lur.

№32 (İÇE-4.2)

Nenni, nenni nar tanesi
Annesinin bir *danesi*
Nenni, nenni narin olur
Benim gızım gelin olur.

Tente, tente gránátalma
Anyjának egyetlene
Tente, tente finom lesz
Az én lányom menyasszony lesz.

№ 33

♩ = 120

Ev-le - ri - nin ö - nü yü - ce

Ev - le - rin dam - la - rı yer - de.

№33 (İÇE-4.1)

Evlerinin ö nü yüce
Evlerin damları yerde
Gız anası, gız anası
Elinde mumlar yanası.

Magas a házak eleje
A tetejük leér a földre
Lányos anya, lányos anya
Kezében égnek a gyertyák.

№ 34

$\bullet = 120$

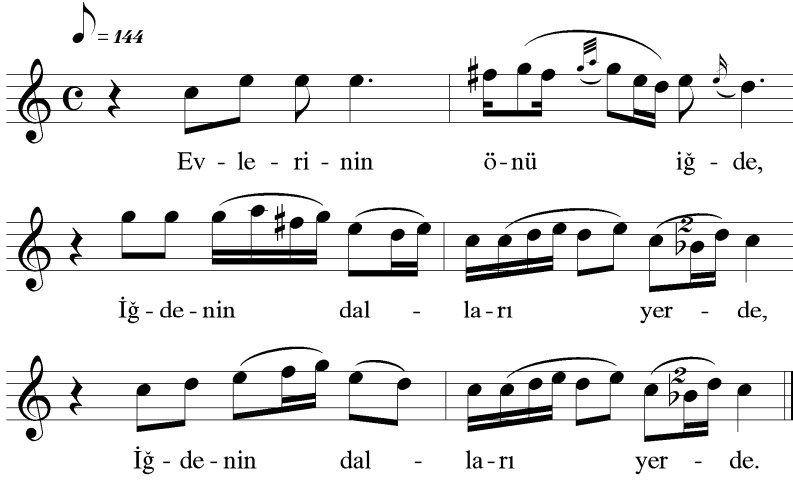
Çat - tı - lar ga - zan ta - şı - nı,
Vur - du - lar dü - ğün a - - - şı - nı,
Ça - ğı - rın kız - kar - de - şı - ni,
U - yan sa - na al - lı ge - lin u - yan,
U - yan - maz - san gül yas - tı - ğa da - yan.

№34 (İÇE-4.1)

Çattılar gazan taşını
Vurdular düğün aşını
Çağırın kızkardeşini
Uyansana allı gelin, uyan
Uyanmazsan gül yastığa dayan.

Felállították a szabadtéri tűzhely kövét
Előkészítették a lakodalmi ételt
Hívjátok a lánytestvérét
Ébredj piros arcú menyasszony, ébredj
Ha nem ébredsz fel, rózsapárnának dőlj!

№ 35

Ev - le - ri - nin ö - nü iğ - de,
İğ - de - nin dal - la - rı yer - de,
İğ - de - nin dal - la - rı yer - de.

№35 (İÇE-9.3)

Evlerinin ö nü iğde
İğdenin dalları yerde,
Ak tavanlı yüksek evde
Gız bacım gınan gutl'olsun [kutlu olsun]
Söylediklerin *datl'*olsun [tatlı olsun].

A házak előtt iğde van
Az iğde ágai a földre hajlanak
Fehér mennyezetű magas házban
Néném, áldott legyen a hennád
Amiket beszélsz, mind édes legyen.

№ 36

$\text{♩} = 184$

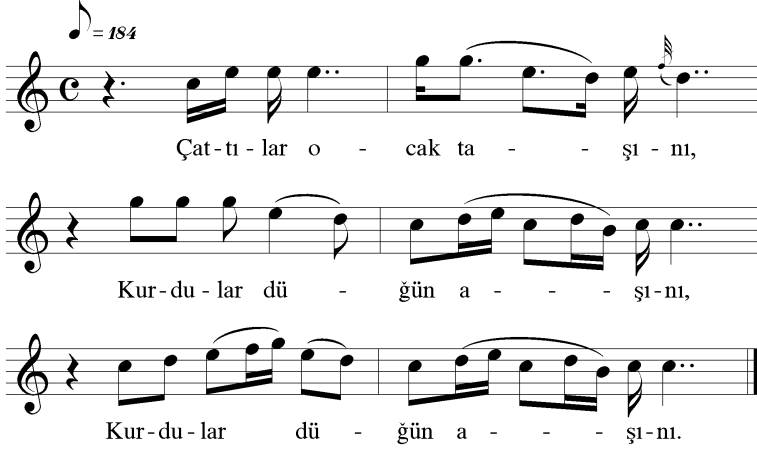
Ev - le - ri - nin ö - nü ka - vak,
Ka - vak - tan dö - kü - lür yap - rak,
E - lin kı - na, ba - şın du - vak,
U - yan al - lı ge - lin, u - yan,
A - nan se - ni ver - mez, ka - lan.

№36 (İÇE-6.3)

Evlerinin ö nü kavak
Kavaktan dökülür yaprak
Elin kına, başın duvak
Uyan allı gelin, uyan
Anan seni vermez kalan.

A házak előtt nyárfa van
Hull a levél a nyárfáról
A kezed hennás, a fejed fátylas
Ébredj piros arcú menyecske
Nem ad hozzám anyád, maradsz.

№ 37

Çat-tı - lar o - cak ta - - - şı - nı,
Kur-du - lar dü - ğün a - - - şı - nı,
Kur-du - lar dü - ğün a - - - şı - nı.

№37 (İÇE-6.12)

Çattılar ocak taşını
Kurdular düğün aşını,
Çağırın gelsin kardeşini
Uyan allı gelin uyan.

Felállították a szabadtéri tűzhely követ
Összeállították a lakodalmi ételleket
Hívjátok, jöjjön a testvére
Ébredj piros arcú menyecske, ébredj.

№ 38

♩ = 82

A - man hal - ka - lı şe - ker şe - ker - len - di,
Aman hal - ka - lı şe - ker şe - ker - len - di,
Ref.
Hal - ka - lı şe - ker, çok sal - lan - ma gü - ze - lim,
Çok sal - lan - ma gü - ze - lim, ca - hi - lim öm - rüm gi - der.

The musical score is written in 2/4 time with a tempo of 82 beats per minute. It consists of four staves of music. The first two staves are the main melody, and the last two are a refrain. The lyrics are in Turkish and describe the process of sugar being refined and the resulting product being sold.

№38 (ANK-1.6)

*Aman halkalı şeker şekerlendi,
Halkalı şeker, çok sallanma güzelim
Çok sallanma güzelim, cahilim
ömrüm gider.*

Hej, a cukorkarikát becukrozták
Cukorkarika, ne riszáld magad
szépségem
Ne riszáld magad szépségem, tudatlan
vagyok, elszáll az életem.

№ 39

E - vi - mi - zin ö - nü dut - tur, ke - çil - mez,
Yap - ra - ğı da sık - tır a - man se - çil - mez,
Bu gur - be - tin gah - rı çok - tur, çe - kil - mez.
Gur - be - tin yol - la - rı di - ken - dir, di - ken,
Kör ol - sun di - ke - ni yol - la - - - ra e - ken,
Ay - rı - lık de - ğil mi boy - nu - mu bü - ken.

№39 (ANT-3.4)

Evimizin önü duttur keçilmez
[geçilmez]

Yaprağı *da* sıktır aman seçilmez
Bu gurbetin gahrı çoktur çekilmez.

Gurbetin yolları dikendir, diken
Kör olsun diken yollara eken
Ayrılık değil mi boynumu büken?

A házunk elött eperfák, súrún,
áthatolhatatlanul

Súrú a lomb, nem lehet szétnyitni
Idegen földön elviselhetetlenül sok a
bánat.

Az idegen föld útja tövissel van teli
Vakuljon meg, aki a tövist oda veti
A távollét hajlítóttá-e meg a hátam?

№ 40

$\bullet = 144$

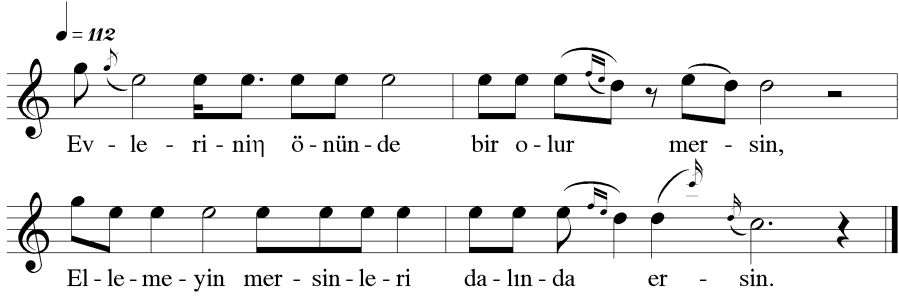
Ben gi - de - rim, beş al - tı - mı ta - ka - rım,
Göz - le - rim - den a - cı yaş - lar dö - ke - rim,
Sen gi - den de ben ay - rı - lık çi - ke - rim,
Çi - ke - rim ay - rı - lı - ğı, ne ge - - - lir el - de - yeñ, of.

№40 (DEN-1.7)

Ben giderim, beş altımı [altınımı] takarım
Gözlerimden acı yaşlar dökerim
Sen giden *de* ben ayrılık çikerim
[çekerim]
Çikerim ayrılığ, ne gelir elden, *of*.

Elmegyek, öt aranyamat felrakom
A szememböl keserű könnyet hullatok
Ha elmész, nekem hiányzol
Hiányzol, mit tegyek.

№ 41

Ev - le - ri - niň ö - nün - de bir o - lur mer - sin,
El - le - me - yin mer - sin - le - ri da - lın - da er - sin.

№41 (DEN-3.1)

Evlerinin [evlerin] önünde bir olur
mersin
Ellemeyin mersinleri dalında ersin
Senin dostlarımı deyyus kızına versin
Düştüm *de* ateşlere yanıp giderim.

A házak előtt egy mirtusz
Ne nyúljatok a mirtuszhoz, érjen meg az
ágán
A barátaidat adja a kerítő a lányához
Beleestem a bajba, elégek, elpusztulok.

№ 42

Bir is-mi Hay-dar-dır ğa - e, bir is-mi A - li, Ha-sa -
na, Mur-ta - za de-miş biz de-riz Be - gir, Sa-hi - bi - sin
şu dün-yanında - e ev-vel a-hi - ri, Mü-mün - ler kalbinde mihman o-lan şah ah yar, şah A-lim
şah, şah, Şa-hı-nı se-ven, şa-hı se-ven şah de-sin, şah, şah.

№42 (İÇE-9.2)

Bir ismi Haydar'dır bir ismi Ali
Hasan'a Murtaza demiş biz deriz
Begir
Sahibisin şu dünyanın *da* evvel ahiri
Mümünler [müminler] kalbinde
mihman olan şah, ah yar, şah Alim
şah, şahını seven şahı seven şah
desin, şah şah.

Az egyik neve Haydar, a másik Ali
Hasszánt Murtazának hívta, mi Bekirnek
nevezzük
Tiéd ez a világ, az örökkévalóság
A mohamedánok szívében Ali sah a
vendég
Aki szereti őt, mondja, hogy sah, sah.

№ 43

Ben bu e - vin de ne - si - ne gel - dim,

Bül - bül öt - tü de se - si - ne gel - dim,

Şur - da bir ge - lin öl - müş de ya - sı - na gel - dim oy.

Gu - zum, gu - zum, oy, oy,

Ga - ra bü - rük bü - rü - nü - rüm,

Di - zin di - zin sü - rü - nü - rüm, oy,

El - ler a - nam de - dik - çe,

Ben de el - le - re ye - ri - nim gu - zum, oy.

№43 (YOZ-1.1)

<p>Ben bu evin de nesine geldim Bülbül öttü de sesine geldim Şurda bir gelin ölmüş <i>de</i>, yasına geldim, <i>oy</i>. Guzum, guzum, <i>oy</i> Gara bürük bürünürüm Dizin, dizin sürünürüm, <i>oy</i> Eller anam dedikçe Ben de ellere yerinirim, guzum, <i>oy</i>.</p>	<p>Mire jöttem e házba Dalolt a csalogány, arra érkeztem Meghalt egy menyasszony, ő jöttem gyászolni, jaj, jaj, jaj. Bárányom, bárányom Fekete fátylat kötök Térden csúszom Amikor az idegenek téged megneveznek Őket is megsajnálom, bárányom.</p>
--	---

№ 44

$\bullet = 152$

Ak de - ve - yi ye - dim, ye - dim yed el - ler,
 Ak gü - lü top - lar - lar da har - man e - der - ler,
 E - vin - den ay - rı - lıp ta e - legi - den - le - re ne der - ler oy oy e - lim oy.
 Yan - dım a - nam, yan - dım da yan - dır - ma be - ni,
 De - rin uy - ku - lar - dan da gal - dır - ma be - ni ŋa,
 İ - le - ri - ye de - yip de gan - dır - ma be - ni a - nam oy, a - na - cı - ğım.

№44 (ANT-30.1)

Ak deveyi yedim, yedim, yedeller [yad eller]
 Ak gülü toplarlar *da* harman ederler, harman
 ederler
 Evinden ayrılıp *da* ele gidenlere ne derler, *oy*
elim, oy.

Yandım anam yandım *da*, yandırma beni
 Derin uykulardan *da* galdırma beni
 {...} gandırma [kaldırma] beni *anam oy,*
anacığım, oy.

Fehér tevét etettem, idegenek
 A fehér rózsát begyűjtik, leszedik
 Mit mondanak arra, aki elhagyja
 otthonát, s idegenekhez megy,
 jaj szülőföldem, jaj.

Póruł jártam anyám, tönkrementem,
 ne bánts engem
 Mély álmomból ne költs fel engem,
 jaj anyám, édesanyám!

№ 45

♩ = 152

Nen - ne de - rim, gü - zel kı - zım u - yu - sun,
Nen - neη i - le gü - zel kı - zım bü - yü - sün, nen - ne, nen - ne, na.

№45 (DEN-1.6)

Nenne derim güzel kızım uyusun
Nenne ile güzel kızım büyüsün
nenne, nenne.

Tente mondom, szép kislányom aludjon
Altató dallal szép kislányom megnőjön,
tente, tente.

№ 46

$\bullet = 144$

Aç-tı ye - şil yap - rak - lar gü - zel - le - ri - y - le ey - le ah be - nim ga - rip ku - zum E - mi - ne 'm off,
Ge - ne ye - şil yap - rak - lar aç - tı di - ze - len - di, ge - ne yay - la za - ma - nı gel - di.

№46 (TRA-1.1)

Gene yaz başı geldi kara Emine'm,
of
Kalk gidelim yayla yollarına *da, of*.
Açtı yeşil yapraklar güzelleriyle
eyle, ah, benim garip kuzum,
Emine'm,
Gene yeşil yapraklar açtı dizelendi
gene yayla zamanı geldi

Fekete Eminém, újra eljött a nyár
Induljunk a nyári legelőre
Kinyíltak a zöld levelek szépségükkel,
fúrcsa kis bárányom, Eminém
Újra kinyíltak, felsorakoztak a zöld
levelek, újra eljött a nyári legelő ideje.

№ 47

$\text{♩} = 112$

Da - vul - cu - su ka - ya di - bi do - la - şır,
 Ker - van - la - rı, ku - zu gi - bi me - le - şır,
 Üm - mü gı - zın an - ne - si - ne ga - ra ha - bar u - la - şır,
 Ne - re - le - regoyduñ ak mı - ya - sı çay - lar Üm - mü - mü, su - naboy - lum oy, Üm - mü - mü.

№47 (DEN-1.5)

Onikidir çalam saçın örgüsü
 Su yüzünde *yüzüp* gider *Ümmü* gızın bürgüsü
 Bu güzellik seni [sana] Hakkın vergisi
 Nerelere goydun akımıyası çaylar *Ümmümü*,
suna boylum oy Ümmümü?

Davulcusu kaya dibi dolaşır
 Kervanları kuzu gibi meleşir
Ümmü gızın annesine gara habar [haber]
 ulaşır
 Nerelere goydun akımıyası çaylar *Ümmümü*,
suna boylum Ümmümü?

Tizenkét hajfonatod van
Ümmü lány fátyla úszik a víz színén
 Ezt a szépséget neked Allah adta
Ümmümet hová tetted átkozott folyó,
 fácán termetű *Ümmümet?*

A sziklák közt jár a dobos
 Karavánja béget, mint a birkák
Ümmü lány anyja is megtudja a rossz
 hírt
Ümmümet hová tetted átkozott folyó,
 fácán termetű *Ümmümet?*

№ 48

♩ = 176

Yar u - zat - tın da, a - la - ma - dım fe - si - ni,

Ne - re - le - re koy - duğ boz bu - la - nık çay - la - har Üm - mü - mü, su - na boy - lu - hom, off.

Da - vul - cu - lar ka - ya da di - bi do - la - şır,

O - ku - cu - lar dah oğ - lak - lar gi - bi me - le - şir,

Ne - re - le - re koy - dım boz bu - la - nık çay - lar Üm - mü - mü, su - na boy - lu - hom, off.

№48 (DEN-3.2)

Yar uzattın *da* alamadım fesini

Nerelere koydun boz bulanık çaylar
 Ümmümü, *suna boylum, of*
 Davulcular kaya *da* dibi dolaşır
 Okucular [okuyucular] *da* oğlaklar gibi
 meleşir

Nerelere koydun boz bulanık çaylar
 Ümmümü, *suna boylum, of.*

Kedvesem nyújtottad a fezedet, de én
 nem tudtam elvenni

Hová tetted földszínü szürke patak
 Ümmümet, fácán termetümet
 A dobosok a szikla tetején járnak
 A lakodalmi meghívót hozók,
 kiskecskeként hebegnek

Hová tetted földszínü szürke patak fácán
 termetümet, Ümmümet?

№ 49

♩ = 112

Í - ki de gi - der de beş ar - dı - ma ba - ka - rım, ba - ka - rım, of,

Göz - le - rim - den kan - lı yaş - lar dö - ke - rim, oy ge - lin, of,

№49 (DEN-1.4)

Her *de* sabahtan sabah açan gırmızı güller *gelir, oy gelin, of*
 Gırmasın dağdan inip buran yeller, *öf oy gelin of*
 Yenilerde bir yar sevdim almasın eller, *oy gelin, of*
 Birini daha bulem [bulayım] desem, zamanım geçer, *oy, gönül, oy gelin, of.*

İki *de* gider *de* beş ardıma bakarım, *bakarım, of*
 Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim, *oy, gelin, of*
 Sen *de* giden ben *de*, ben ayrılık çekerim, *çekerim*
 Ölüm *de* ver Allah'ım, ayrılık verme, *oy, gelin, of.*

Minden reggel kinyílnak a vörös rózsák, ó menyecske
 A hegyről fúvó erős szél le ne törje a virágokat!
 Mostanában szerettem egy lányt, az idegenek el ne vegyék
 Sok időbe telik, míg egy másik kedvest találok.

Két lépés előre, ötször nézek hátra
 A szememből keserű könnyet hullatok
 Te is elmész, én is, hiányzol
 Inkább haljak meg Allahom, minthogy el kelljen válnunk!

№ 50

$\bullet = 160$

Ali de be - yim de daş ba - şın - da o - tu - rur, off,

Daş - tan düşmüş teñ gan göv - de yi gö - tü - rür, off.

Violin

№50 (ANT-5.2)

Ali *de* beyim *de* daş başında oturur, *of*
Daştan düşmüş *te* gan gövdeyi götürür, *of*.

Ali bej ül a dombtetön
Leesett a szikláról, és a vér elborítja.

№ 51

$\bullet = 160$

Kar-şı-kar-şı yap-tı-ra-lım han-la - rı, of, of,
Bir de-re-de de dök-ti-re-lim gan-la - rı.

№51 (ANT-30.1)

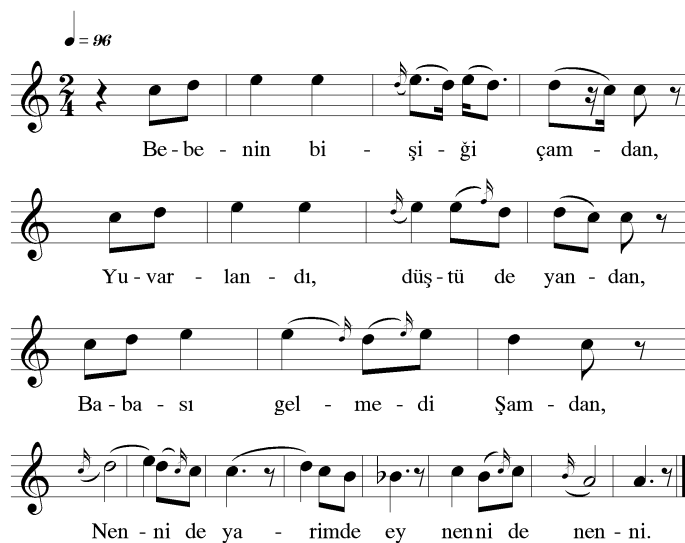
Karşı karşı *da* yapturalım hanları *of, of*
Bir dereye *de* döktirelim [döktürelim]
ganları
Eller ayırса *da* biz ayırmayalım *tatlı*
canları
Çok mu ırakmış maşatların yolları?
Bana bir hatıra kaldı *da* babamın tatlı
dilleri *of*
Gel git babam, gel git *de* açtı gülleri *of*.

Egymással szembe építtessünk házakat
Ugyanabba a patakba folyassunk vért

Ha az idegenek el is válaszтанák, mi ne
válasszuk el az édes lelkeket
Nagyon hosszúak a temető útjai?
Egy emléket hagyott rám apám, édes
szavait
Gyere vissza apám, gyere, kinyíltak a
nyár eleji rózsák.

№ 52

$\bullet = 96$

Be - be - nin bi - şı - ğı çam - dan,
Yu - var - lan - dı, düş - tü de yan - dan,
Ba - ba - sı gel - me - di Şam - dan,
Nen - ni de ya - rimde ey nenni de nen - ni.

№52 (ANT-1.1)

Bebenin bişigi [beşiği] çamdan
Yuvarlandı düştü *de* yandan
Babası gelmedi Şam'dan, nenni, *de*
yarım, *de ey* nenni *de* nenni.

A baba bölcsöje fenyőfából készült
Felborult, legurult oldalról
Nem jött az apja Damaszkusból, aludj
kedvesem, hej, aludjál.

№ 53

$\bullet = 138$

Be-nim de di-le - di-ği-mi be-ney of ver-si-ler,

Şu dün-ya-da gü-zel-li - ği ol - ma mı, ol-ma mı, of.

№53 (DEN-1.6)

Şu dağlara delik delik dersiler [delseler],
of
Arasından Çili gülü dersiler [derseler]

Benim *de* dilediğimi bene [bana] *of*
versiler [verseler]
Şu dünyada güzelliği olma mı [olmaz mı],
olma mı, of?

Ha ezeket a hegyeket sorra
kilyuggatnák
A hegyek közt pöttyes virágokat
szednének
Bár nekem adnák azt, akire vágyom
Nincs más szépség ezen a világon.

№ 54a

$\bullet = 168$

U - zun du o - lur ak de - ve - nin ur - ga - nı,
Ö - tü - ver - sin - ler üs - tü i - pek yor - ga - nı,
Goy - ver gur - bat, goy - ver gü - zel - - - le - ri - me,
Çi - le - mi - zi gel - sin kes - sin a - dak kur - ba - nı, o - na.

№54a (DEN-1.6)

Uzun *da* olur ak devenin urganı
Ötüversinler [örtüversinler] üstü
[üstüne] ipek yorganı
Goyver gurbat [gurbet] goyver
güzellerime
Çilemizi gelsin kessin *adak* kurbanı.

Hosszú a fehér teve kötele
Takarják le selyemtakaróval
Idegen föld engedd, hogy a
szépségeimhez visszatérjek
Áldozatot vágjon, jöjjön, vessen véget
bajunknak.

№ 54b

$\text{♩} = 168$

Sa-zan bi-ter gü-zel sa-zan i-çin-de,
Kı-na-lı sal-kım bi-ter bağ-lar i-çin-de, o-na,
Hem e-re-rim, hem so-ra-rım ben sa-na,
A gü-zel a kı-ra-nım em-sal-la-rım i-çin-de, e-na.

№54b (DEN-1.6)

Sazan biter güzel sazan içinde
Kınalı salkım biter bağlar içinde
Hem ererim hem sorarım ben sana
A güzel a kıranım emsalların içinde.

Szép sás között nő a sás
A lugasban szőlőfürt nő
Utól is érlek, meg is kérlek
Én szép betegségem, a veled egyidősek
között.

№ 55

♩ = 112

Kaval

Ah, Fat - ma - nın kah - rı da yü - ce dağ - lar - dan, ey, ey, a - man, dağ - lar - dan,
 Hey, dağ - dan bit - miş de mor süm - bül de yav - rum, ka - ra dö - şün - de - yen, a - man, dö - şün - de - yen,
 Hı, ah, ya on - dört yav - rum, ya on - dört ya da on - beş ya - şın - da, ey, ye, a - man, ya - şın - da,
 Bor - cu, bor - cu ko - kar da yav - rum, ya - na - ğı gü - zel, ey, ye, ye.

№55 (ADA-19.1)

Fatma'nın kahırda yüce dağlardan,
 ey, ey aman dağlardan
 Dağda bitmiş *de mor sümbül de yavrum*
 kara düşünde, *aman düşünde*
 Ah ya ondört yavrum, *ya ondört*, ya
 da onbeş yaşında, *aman yaşında*
 Borcu [burcu] borcu kokar *da yavrum*,
 yanağı güzel, ey.

Fatmának is bánata van, magas hegyeken
 ejha, ajaj hegyeken
 A hegyen elnyílt a kék jácint kicsikém, a
 fekete földön

Jaj, tizennégy éves kicsikém, tizennégy
 vagy tizenöt éves korában
 Édes virágillatú kicsikém, bájós az arca,
 ej, haj.

№ 56a

$\text{♩} = 152$

Mer-di-ne - dir de - li gön - lüm, mer - di - ne - yi, mer - di - ne,
 Hı - ker - van mı gon - muş da kar - lı da - ğın ar - dı - na, ey, ar - dı - na - ı,
 Hı, ker - van kalk - sın da ben go - na - yım yur - du - ma, ey, yur - du - ma,
 E - re - me - miş mi de koç yi - ğit - ler di - le - ği - ne, der - di - ne ı, a - a - ı.

№56a (ANT-30.2)

Merdinedir deli gönlüm, merdine,
merdine

Kervan mı gonmuş *da* karlı dağın
 ardına, *ey, ardına*

Kervan kalksın *da* ben gonayım
 yurduma *ey, yurdumak*

Erememiş mi *de* koç yiğitler dileğine
derdine, ah.

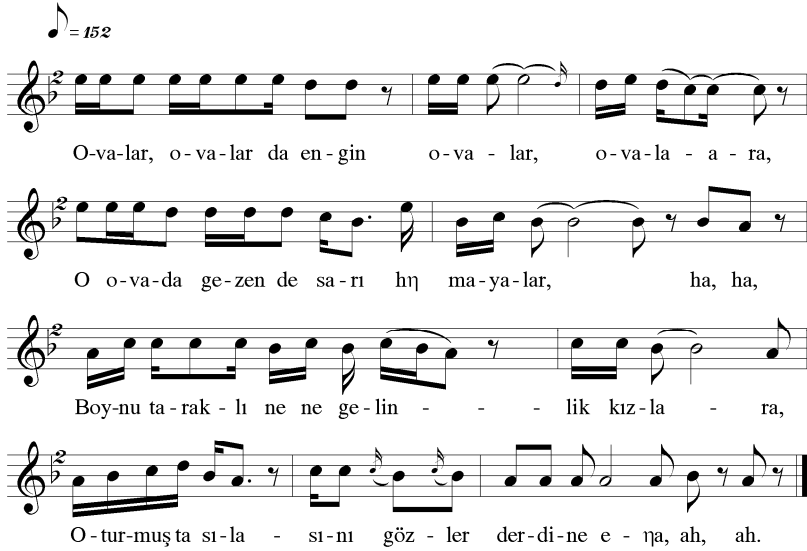
Bátor bolond szívem, bátor, bátor

Tán karaván telepedett le a havas hegy
 mögé

Induljon el a karaván, én pedig
 letelepszem a hazámban

Odaértek-e a hős vitézek kívánságára,
 bajára.

№ 56b

O-va-lar, o-va-lar da en-gin o-va - lar, o-va-la - a - ra,
O o-va-da ge-zen de sa-rı hı ma-ya-lar, ha, ha,
Boy-nu ta - rak - lı ne ne ge - lin - - - lik kızı-la - ra,
O - tur-muş ta sı-la - sı-nı göz - ler der-di-ne e - ğa, ah, ah.

№56b (ANT-30.2)

Ovalar, ovalar *da* engin ovalar,
ovalar

O ovada gezen *de* sarı mayalar, *ah*

Boynu taraklı gelinlik kızlar, *ah* v

Oturmuş ta [da] sılasını gözler
derdine, *ah*.

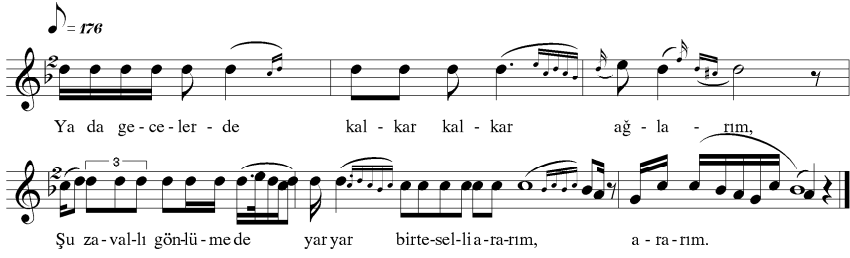
Mezők, mezők, sík mezők

Mezőkön sétáló sárga tevecsikók

Csontos, vékony eladó lányok

Leültek, bánatukra tán a szülőföldjüket
figyelik.

№ 57

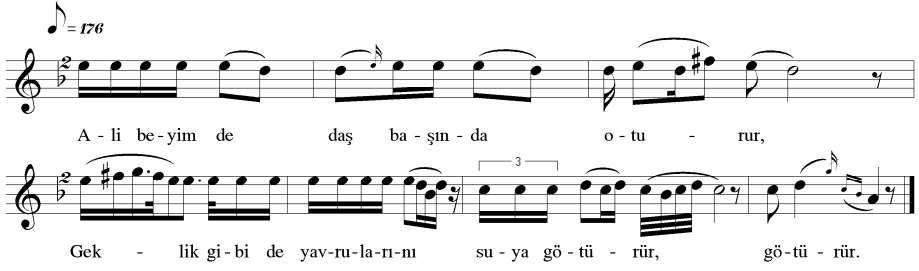
Ya da ge-ce-ler - de kal - kar kal - kar ağ - la - rım,
Şu za-val-lı gön-lü-me de yar yar birte-sel-li-a-ra-rım, a - ra-rım.

№57 (BUR-1.1)

Ya da gecelerde kalkar kalkar
ağlarım
Şu zavallı gönlüme *de yar yar* bir
teselli ararım, *ararım*.

Éjjelente fölkelek, és csak sírok
Szegény szívemre egy kedvest, gyógyírt
keresek.

№ 58

A - li be - yim de daş ba - şın - da o - tu - - rur,
Gek - lik gi - bi de yav - ru - la - nı - nı su - ya gö - tü - - rür, gö - tü - rür.

№58 (ANT-2.2)

Ali beyim *de daş* başında oturur
Geklik gibi *de* yavrularını *suya*
götürür, *götürür*.

Ali bej a sziklán ül
Mint a fogolyamadár, viszi a kicsinyeit a
vözhez.

№ 59

$\bullet = 112$

Hı - sı l da hı - sı l da ö - ter de sa - rı da ça - mın dal - la - rı, of,
Şa - kır dı şa - kır da ö - ter gır a - tı - mın nal - la - rı, nal - la - rı, of.

№59 (DEN-1.5)

Hışıl *da hışıl da* öter *de* sarı *da* çanın
dalları, *of*
Şakır *da şakır da* öter gır atımın
nalları, *nalları, of*
Ellerdi gelmiş *de* düğündü bayram
ayların, *of*
Bizlere *de* mi gelmiş ayrılık günleri,
günleri, of.

Susognak a világos fenyő ágai

Csattog szürke lovam patkója

Idegenek voltak, eljötték, lagzi volt az
ünnepi hónapokban

Minket is elértek az elválás napjai.

№ 60

♩ = 168

Kar - şı - da da duş - man - la - rım ba - kı - - - - şıp du - rur. of, of,

Der, der ağ - lar A - li be - yin an - ne - si, of, of, of, of.

№60 (DEN-1.2)

Adına [adını] *da* sevdiğim Avşar beyleri *of, of*
 Sana *da* bir vezirlik yakışıp durur *of, of*
 Karşıda *da* düşmanların [düşmanların] bakışıp
 durur *of, of*
 Der der ağlar Ali beyin annesi *of, of*.

Avsar urak, a híres jó urak
 Noked is kijárna már a vezérség
 Szemben az ellenség, errefelé néz
 Mondja, és sír Ali bej anyja.

№ 61

♩ = 176

A-li be-yim de taş ba-şın-da of, of, o-tu - rur of, of,
 Taş-tan düş-müş de kan göv-de-ye of, of, gö-tü - rü of, of,
 A-li be-yim de taş ba-şın-da of, of, par-la - dı, of, of,
 Sa-ka - lı yok, bı-yık-la-rı ter-le - di, ter-le - di, of.

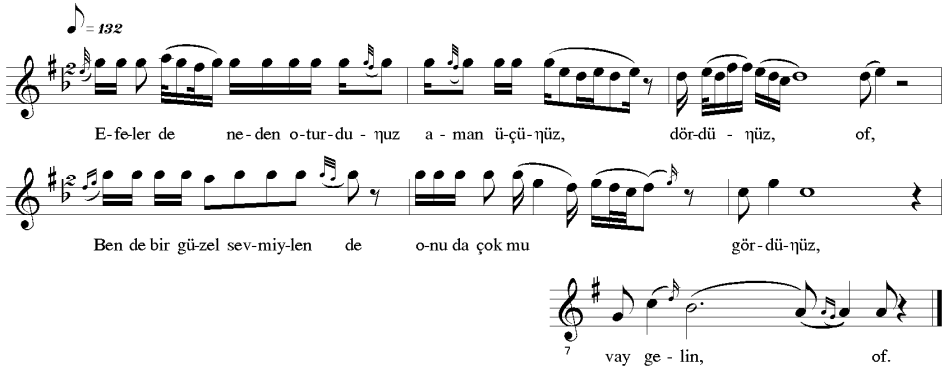
№61 (ANT-3.1)

Ali beyim *de* taş başında *of* oturur, *of*
 Taştan düşmüş *de* kan gövdeye
 [gövdeyi] *of* götürür, *of*
 Ali beyim *de* taş başında *of* parladi, *of*
 Sakalı yok *da* bıyıkları terledi, *terledi*,
of.

Ali bejem a dombtetón ült
 Leesett, és a vér beborítja a testét

Ali bejem a szikla csúcsán ragyogott
 Nincs szakálla, a bajsza verejtékezett.

№ 62

E-fe-ler de ne-den o-tur-du - ınız a - man ü-çü-ünüz, dör-dü - ünüz, of,
Ben de bir gü-zel sev-miy-len de o-nu da çok mu gör-dü-ünüz,
vay ge - lin, of.

№62 (DEN-3.2)

Efeler *de* neden oturdunuz, *aman*
üçünüz dördünüz, *of*
Ben *de* bir güzel sevmiylen
[sevmemle] *de* onu da
çok mu gördünüz, *vay gelin, of*
Keşke *de* sevmez olaydım *da* başı
belâlı güzel *of*
Keşke *de* sevmez olaydım *da* başları
belâlı güzel [güzel] sürmelim, *of*.

Miért ültetek vitézek hárman négyen
Én is szerettem egy szépet, még azt is
sokallottátok
Bárcsak ne szerettem volna, mert sok baj
volt vele
Bárcsak ne szerettem volna, mert sok baj
volt vele.

№ 63

$\text{♩} = 168$

En-damayna - sı - nıgoy - muş di - zi - ne, ham ço - cuk di - zi - ne,
 Ay-rı - lık sür - me - siğik - miş gö - zü - ne, a - man, a - man, ey,
 sür - me - lim, pa - la - zım, of.

Violin

№63 (ANT-5.2)

Endam aynasını goymuş dizine, *ham*
çocuk dizine
 Ayrılık [ayrılığın] sürmesin
 [sürmesini] çıkmış [çekmiş] gözüne
aman, ey, sürmelim, palazım, o.

A nagy tükröt a térdére rakta, az ártatlan
 gyerek a térdére
 A távollét ráncokat rajzolt a szeme köré,
 aj szépségem, madárkám.

№ 64

$\text{♩} = 152$

A - şa - ğı - dan da çı - kan tur - na - - - lar, kaz - lar, of,

U - zat - mış da boy - nu - nu si - la - - yı göz - ler, öf, öf, öf,

On - beş ya - şın - da - ki da ge - lin - - lik kız - lar, of,

El - ma - sı da koy - nun - da çü - rü - - yüp gi - der, a sev - di - ğim, öf.

№64 (DEN-1.3)

Aşağıdan *da* çıkan turnalar, kazlar, *of*
 Uzatmış *da* boynunu silayı gözler, *öf*
 On beş yaşındaki *da* gelinlik kızlar, *of*
 Elması *da* koynunda çürüyüp gider, *a*
sevdiğim, öf.

A lentröl jövő darvak és ludak
 Hazafelé meresztik nyakukat
 Tizenötéves eladó lányok
 Ölében az alma lassan elrothad.

№ 65

♩ = 130

Ha - va - yı da de - li gö - nül ha - va yı, ha - va - yı,
Şa - pı - nı sok - muş da ba - şı - na gey - miş ha - va - yı, ha - va - yı,
Türk - men gı - zı da e - li - ne al - mış ma - ya - yı, ma - ya - yı.

№65 (İÇE-3.2)

Havayı da deli gönül havayı, *havayı*
Şapını sokmuş *da* başına geymiş
[giymiş] havayı, *havayı*
Türkmen gızı *da* eline almış mayayı,
mayayı.

Égbe szállt az én bolond szívem
Timsót szórt a fejére, magára öltötte az
eget, az eget
Türkmén lány felvette a tevecsikót.

№ 66

♩ = 108

Bir kek - lik tü - ne - miş te bi - zim ba - ğa - ha - za,
 Me - nen - di bu - lun - maz da dur - na - - - dan ga - za, ah,
 M bir da - ha sa - rıl - sak da ba - har - da yaz - da,
 Ay - rı dü - şer de bel - ki yay - la yo - lu - muz a - - ley, ah sür - me - lim, ey,

№66 (İÇE-11.2)

Bir keklik tünemiş *te* [de] bizim
 bağaza [bağımıza]
 Menendi bulunmaz *da* durnadan
 gaza, *ah*
 Bir daha sarılsak *da* baharda yazda
 Ayrı düşer *de* belki yayla yolumuz
aley, ah süremelim, ey.

Egy fogolyamadár beült a kertünkbe
 Párja nincs {a madarak közt} darutól a
 lúdig
 Még egyszer öleljük meg egymást
 tavasszal, nyáron
 Talán elválnak útajaink a nyári legelőn, aj
 szépségem!

№ 67

♩ = 126

Meşe-li-dir Dağ - pa-zar dağ-lar me-şe - li, me-şe - li,
Güz ge-lin - ce bağ - lar dö - ker ga-ze - li, ga-ze - li,

Ref.

Nin - na, ey, nay, nay, na,
nin - na, e, nay, nay.

№67 (ANT-1.1)

Meşelidir Dağpazar dağlar meşeli,
meşeli

Güz gelince bağlar döker gazeli, *gazeli*

R: Nina ey, nay, nay, na

Nina enay, nay.

A dápazari hegyek tölgyesek,
tölgyesek

Ha jön az ősz, lehull a lomb a
kertekben.

№ 68

Me-şe-li-dir Dağ - pa - zar dağ me-şe - li, me-şe - li,

Güzge - lin - ce bağ - lar dö - ker ga - ze - li, ga - ze - li,

Ref.

Yu - mur - ta - nın sa - rı - sı,

Ye - re - düş - tü ya - rı - sı,

Ya - rı - sın - dan fay - da yok,

Kaç gel ge - ce ya - rı - sı.

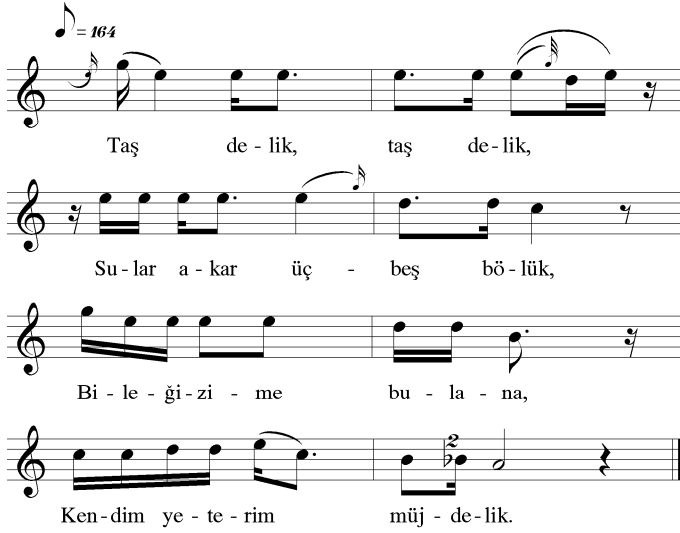
№68 (ANT-1.1)

Meşelidir Dağpazar dağ meşeli, *meşeli*
Güz gelince bağlar döker gazeli, *gazeli*

Yumurtanın sarısı
Yere düştü yarısı
Yarisından fayda yok
Kaç gel gece yarısı.

Dáparaz hegye tölgyes, tölgyes
Ha jön az ősz, a kertekben lehull a lomb
A tojás sárgájának
Földre pottyant a fele
A felének semmi haszna
Szökj meg, gyere éjfélkor.

№ 69

Taş de - lik, taş de - lik,
Su - lar a - kar üç - beş bö - lük,
Bi - le - ği - zi - me bu - la - na,
Ken - dim ye - te - rim müj - de - lik.

№69 (ANT-2.5)

Düştü derde ben şarkıma bakarım,
bakarım
Gözlerimden kanlı *da* yaşlar dökerim,
dökerim

Yumurthanın sarısı
Yere düştü yarısı
Yarisından fayda yok
Kaç gel gece yarısı.

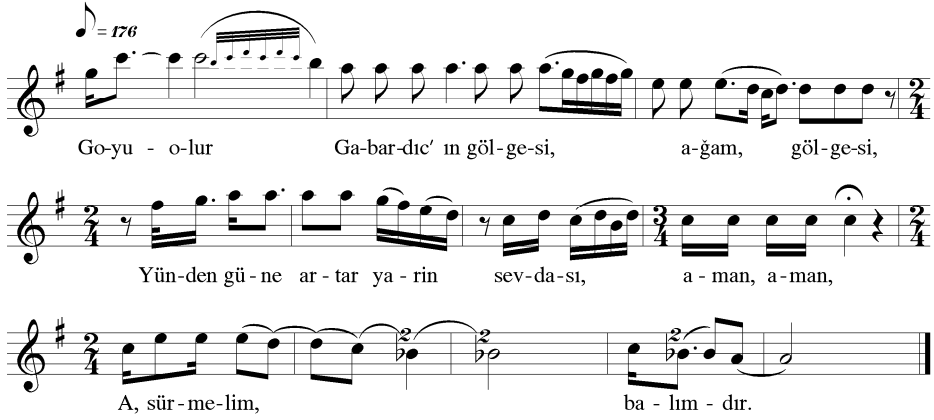
Bajba esett, de én csak dalolok

A szememből keserű könnyet
hullatok

A tojás sárgájának
Földre esett a fele
A felének semmi haszna
Szökj meg, gyere éjfélkor.

№ 70

♩ = 176

Go-yu - o-lur Ga-bar-dic' m göl-ge-si, a-ğam, göl-ge-si,
 Yün-den gü - ne ar - tar ya - rin sev-da-sı, a - man, a - man,
 A, sür - me - lim, ba - lim - dir.

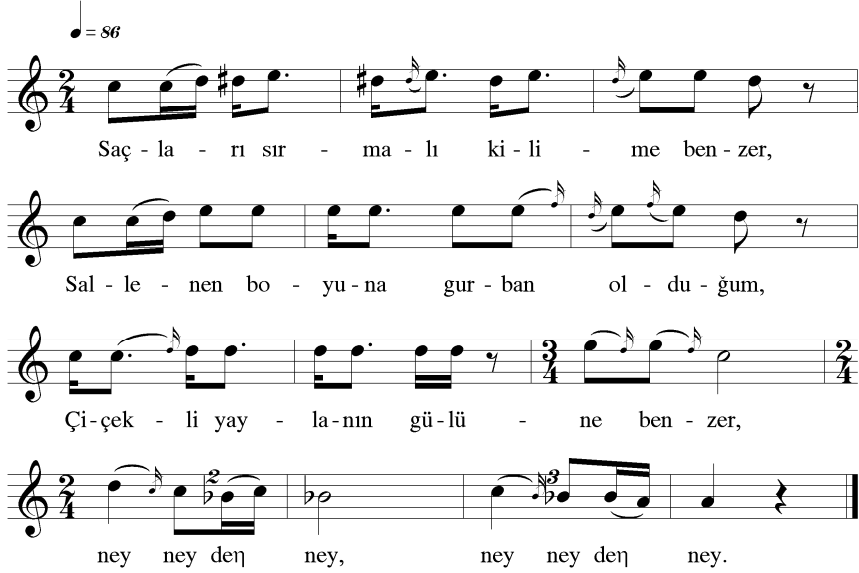
№70 (ANT-3.1)

*Goyu olur Gabardıç'ın gölgesi, ah ağam gölgesi
 Yünden [günden] güne artar yarin
 sevdası, aman, aman, a sürmelim,
 balımdır.*

Kabardics hegyének sötét az árnyéka, aj
 agám az árnyéka
 Napról napra nő a kedvesem szerelme,
 szép szeműm, az én mézém ő

№ 71

$\text{♩} = 96$

Saç - la - rı sır - ma - lı ki - li - me ben - zer,
Sal - le - nen bo - yu - na gur - ban ol - du - ğum,
Çi - çek - li yay - la - nın gü - lü - ne ben - zer,
ney ney deñ ney, ney ney deñ ney.

№71 (ANT-1.2)

Saçları sırmalı kilime benzer
Sallenen [sallanan] boyuna gurban
oldum
Çiçekli yaylanın gülüne benzerm,
ney, ney de ney, ney, ney de ney.

A haja szironyozott kilimhez hasonló
Táncoló termetébe beleszerettem
Virágos nyári legelő rózsájához hasonlít.

№ 72

$\text{♩} = 152$

Nen-ne ne - sin be-nim oğ-lum, nen-ne, nen - ne,
Nen-neñ de - diñ ben oğ - lu - ma u - yut - tum,
Ben oğ - lu - mañ al be-şik - te bü-yüt - tüm,
Nen-ne ne-sin güç-çü oğ-lum nen-ne, ne-ne.
Ref.
Nen - ne ne - sin güç - çü oğ - lum nen - ne,
Nen - ne ne - sin güç - çü oğ - lum nen - ne.

№72 (DEN-1.5)

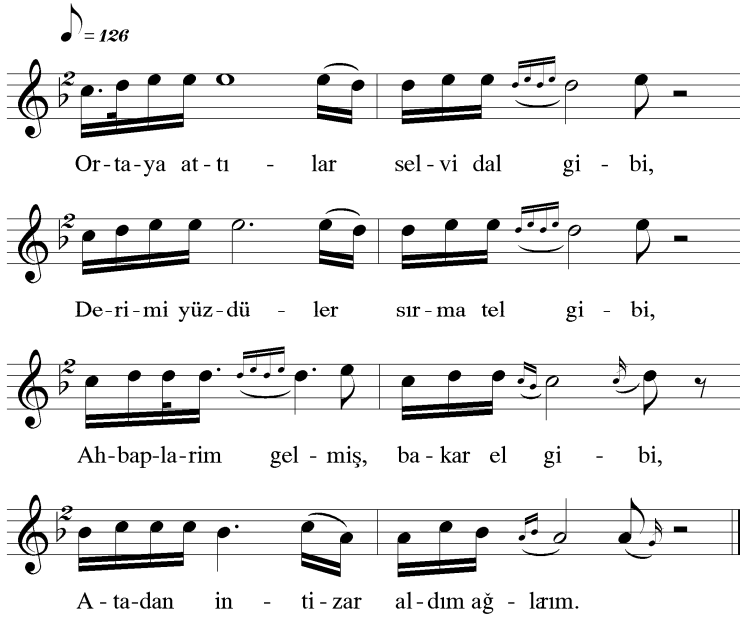
Nenne nesin benim oğlum nenne, nenne
Nenne dedim ben oğluma uyuttum
Ben oğluma [oğlumu] al beşikte büyüttüm
Nenne nesin güççü [küçük] oğlum nenne,
nenne

Nenne nesin güççü oğlum, nenne
Nenne nesin güççük oğlum, nenne.

Tente, kicsi fiam, tente
Altatóval elaltattam a kisfiam
A kisfiamat piros bölcsőben
neveltem fel
Tente, kicsi fiam, tente

Tente, kicsi fiam, tente
Tente, kicsi fiam, tente.

№ 73

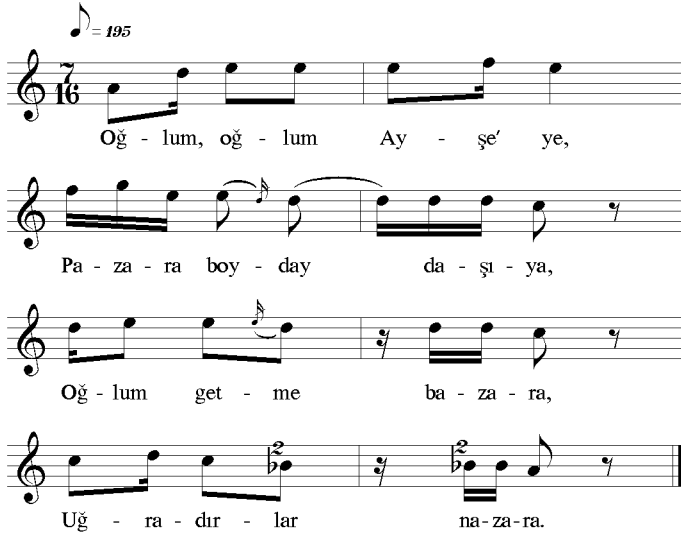
Or-ta-ya at-tı - lar sel-vi dal gi - bi,
De-ri-mi yüz-dü - ler sır-ma tel gi - bi,
Ah-bap-la-rim gel - miş, ba - kar el gi - bi,
A - ta-dan in - ti - zar al-dım ağ - lırım.

№73 (İÇE-11.6)

Ortaya attılar selvi dal gibi
Derimi yüzdüler sırma tel gibi
Ahbaplarım gelmiş bakar el gibi
Atadan intizar aldım ağlarım.

Bedobtak középre, mint egy cipruságat
Aranyszál bőrömet lenyúzták
Jönnek a barátaim, idegenül néznek
Apám megátkozott, sírok.

№ 74

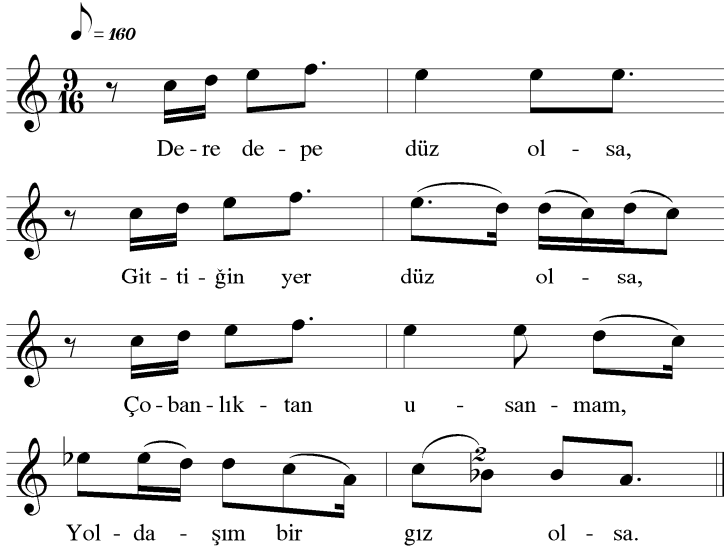

♩ = 195
Oğ - lum, oğ - lum Ay - şe' ye,
Pa - za - ra boy - day da - şı - ya,
Oğ - lum get - me ba - za - ra,
Uğ - ra - dır - lar na - za - ra.

№74 (IÇE-4.3)

Oğlum, oğlum Ayşe'ye
Pazara boyday [buğday] *daşıya* [taşıyor]
Oğlum getme [gitme] bazara
Uğradırlar nazara.

Fiam, fiam Ayséhez
A vásárba búzát szállít
Fiam, ne menj a vásárba
Megvernek szemmel téged.

№ 75

De - re de - pe düz ol - sa,
Git - ti - ğin yer düz ol - sa,
Ço - ban - lık - tan u - san - mam,
Yol - da - şım bir gız ol - sa.

№75 (İÇE-5.3)

Dere *depe* düz olsa
Gittiğim yer düz olsa
|| : Çobanlıktan usanmam
Yoldaşım bir gız olsa. : ||

Derelerin alıcı
Gınalı parmak ucu
Öpülmeyen kızların
Gabul olmaz orucu.

Ha a völgy, domb sík lenne
Ahová megyek, az is sima lenne
Nem unnám meg a pásztorkodást
Ha egy lány is velem jönne.

Völgyek gyümölcsé
Hennás ujj hegye
A meg nem csókolt lányok
Böjtjét Allah nem fogadja el.

№ 76

$\bullet = 126$

E - lin - de gü - müş bal - ta,
Ge - li - yor dar - ta, dar - ta,
Ya - nım be - lim tu - tol - du,
Ya - lı - nız ya - ta ya - ta.

Ref.

A - man dö - ne, dö - ne,
Ge - lin m'ol - dum gi - ne,
He - ye - mul - la mul - la,
Lo - kum şe - ker yol - la.

№76 (ADA-10.1)

Elinde gümüş balta
Geliyor *darta darta*
Yanım, belim tutuldu [tutuldu]v
Yalnız yata yata.

Aman döne döne
Gelin m'oldum [mi oldum] gine
Heyemulla, mulla
Lokum şeker yolla
O da senin olsun
Bir mendili salla.

A kezében ezüst balta
Jön, s közben méricskéli a súlyát
A hátam, derekam megfájdult
Mert mindig magam alszom.

Aj-haj forgolódva
Újra menyasszony lettem?
Nosza rajta, rajta
Küldj egy kis lokumot
Az is a tied legyen
Lengesd meg a zsebkendőd.

№ 77

The image shows a musical score for a piece titled "№ 77". The score is written in a single system with a treble clef and a 2/4 time signature. The tempo is marked as "♩ = 190". The lyrics are in Turkish and Hungarian. The Turkish lyrics are: "Ço - ra - bin a - ğı - na bak, Dön - der de bağ - ı - na bak, Ben ak - lı - na düş - tük - çe de, Ça - vu - şun bo - yu - na bak." The Hungarian lyrics are: "Eğ - le, böy - le şu yi - ği - de, Yan - ma - lı mı." The score consists of two staves of music, each with a corresponding line of lyrics. The first staff has two lines of music and lyrics. The second staff has two lines of music and lyrics. The third staff has two lines of music and lyrics. The fourth staff has two lines of music and lyrics. The fifth staff has two lines of music and lyrics. The sixth staff has two lines of music and lyrics. The seventh staff has two lines of music and lyrics. The eighth staff has two lines of music and lyrics. The ninth staff has two lines of music and lyrics. The tenth staff has two lines of music and lyrics. The eleventh staff has two lines of music and lyrics. The twelfth staff has two lines of music and lyrics. The thirteenth staff has two lines of music and lyrics. The fourteenth staff has two lines of music and lyrics. The fifteenth staff has two lines of music and lyrics. The sixteenth staff has two lines of music and lyrics. The seventeenth staff has two lines of music and lyrics. The eighteenth staff has two lines of music and lyrics. The nineteenth staff has two lines of music and lyrics. The twentieth staff has two lines of music and lyrics. The twenty-first staff has two lines of music and lyrics. The twenty-second staff has two lines of music and lyrics. The twenty-third staff has two lines of music and lyrics. The twenty-fourth staff has two lines of music and lyrics. The twenty-fifth staff has two lines of music and lyrics. The twenty-sixth staff has two lines of music and lyrics. The twenty-seventh staff has two lines of music and lyrics. The twenty-eighth staff has two lines of music and lyrics. The twenty-ninth staff has two lines of music and lyrics. The thirtieth staff has two lines of music and lyrics. The thirty-first staff has two lines of music and lyrics. The thirty-second staff has two lines of music and lyrics. The thirty-third staff has two lines of music and lyrics. The thirty-fourth staff has two lines of music and lyrics. The thirty-fifth staff has two lines of music and lyrics. The thirty-sixth staff has two lines of music and lyrics. The thirty-seventh staff has two lines of music and lyrics. The thirty-eighth staff has two lines of music and lyrics. The thirty-ninth staff has two lines of music and lyrics. The fortieth staff has two lines of music and lyrics. The forty-first staff has two lines of music and lyrics. The forty-second staff has two lines of music and lyrics. The forty-third staff has two lines of music and lyrics. The forty-fourth staff has two lines of music and lyrics. The forty-fifth staff has two lines of music and lyrics. The forty-sixth staff has two lines of music and lyrics. The forty-seventh staff has two lines of music and lyrics. The forty-eighth staff has two lines of music and lyrics. The forty-ninth staff has two lines of music and lyrics. The fiftieth staff has two lines of music and lyrics. The fifty-first staff has two lines of music and lyrics. The fifty-second staff has two lines of music and lyrics. The fifty-third staff has two lines of music and lyrics. The fifty-fourth staff has two lines of music and lyrics. The fifty-fifth staff has two lines of music and lyrics. The fifty-sixth staff has two lines of music and lyrics. The fifty-seventh staff has two lines of music and lyrics. The fifty-eighth staff has two lines of music and lyrics. The fifty-ninth staff has two lines of music and lyrics. The sixtieth staff has two lines of music and lyrics. The sixty-first staff has two lines of music and lyrics. The sixty-second staff has two lines of music and lyrics. The sixty-third staff has two lines of music and lyrics. The sixty-fourth staff has two lines of music and lyrics. The sixty-fifth staff has two lines of music and lyrics. The sixty-sixth staff has two lines of music and lyrics. The sixty-seventh staff has two lines of music and lyrics. The sixty-eighth staff has two lines of music and lyrics. The sixty-ninth staff has two lines of music and lyrics. The seventieth staff has two lines of music and lyrics. The seventy-first staff has two lines of music and lyrics. The seventy-second staff has two lines of music and lyrics. The seventy-third staff has two lines of music and lyrics. The seventy-fourth staff has two lines of music and lyrics. The seventy-fifth staff has two lines of music and lyrics. The seventy-sixth staff has two lines of music and lyrics. The seventy-seventh staff has two lines of music and lyrics. The seventy-eighth staff has two lines of music and lyrics. The seventy-ninth staff has two lines of music and lyrics. The eightieth staff has two lines of music and lyrics. The eighty-first staff has two lines of music and lyrics. The eighty-second staff has two lines of music and lyrics. The eighty-third staff has two lines of music and lyrics. The eighty-fourth staff has two lines of music and lyrics. The eighty-fifth staff has two lines of music and lyrics. The eighty-sixth staff has two lines of music and lyrics. The eighty-seventh staff has two lines of music and lyrics. The eighty-eighth staff has two lines of music and lyrics. The eighty-ninth staff has two lines of music and lyrics. The ninetieth staff has two lines of music and lyrics. The ninety-first staff has two lines of music and lyrics. The ninety-second staff has two lines of music and lyrics. The ninety-third staff has two lines of music and lyrics. The ninety-fourth staff has two lines of music and lyrics. The ninety-fifth staff has two lines of music and lyrics. The ninety-sixth staff has two lines of music and lyrics. The ninety-seventh staff has two lines of music and lyrics. The ninety-eighth staff has two lines of music and lyrics. The ninety-ninth staff has two lines of music and lyrics. The hundredth staff has two lines of music and lyrics.

№77 (ANK-1.5)

|| : Çorabın ağına bak
Dönder [döndür] *de* bağına bak : ||
|| : Ben aklına düştükçe *de*
Çavuşun boyuna bak. : ||
|| : Eğle-böyle [öyle-böyle] şu yığide
yanmalı mı?
Bin beş yüze Tokatlı'da kalmalı mı?

Nézd a harisnya szövetét
Fordítsd meg és nézz a kötésére
Amikor az eszedbe jutok
Nézd az örmester termetét.
Egy ilyen legénybe bele kell-e szeretni?
Ezeröttszázért érdemes-e Tokatliban
maradni?

№ 78

♩ = 192

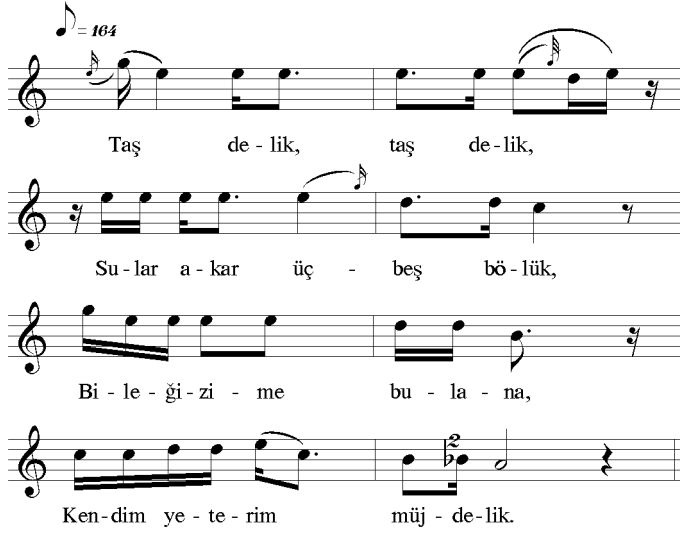
Kes - tim kı - zıl a - ğa - cı da,
 Düş - tü yo - lun üstü - ne,
 Bu be - nim tür - kü - le - rim de,
 Yep sev - da - lık üstü - ne, oy.

№78 (TRA-1.1)

Kestim kızıl ağacı *da*
 Düştü yolun üstüne
 Bu benim türkülerim *de* k
 Yep [hep] sevdalık üstüne, *oy*.

Kivágtam az égerfát
 Ráesett az útra
 Ezek az én dalaim
 Mind a szerelemről szólnak.

№ 79

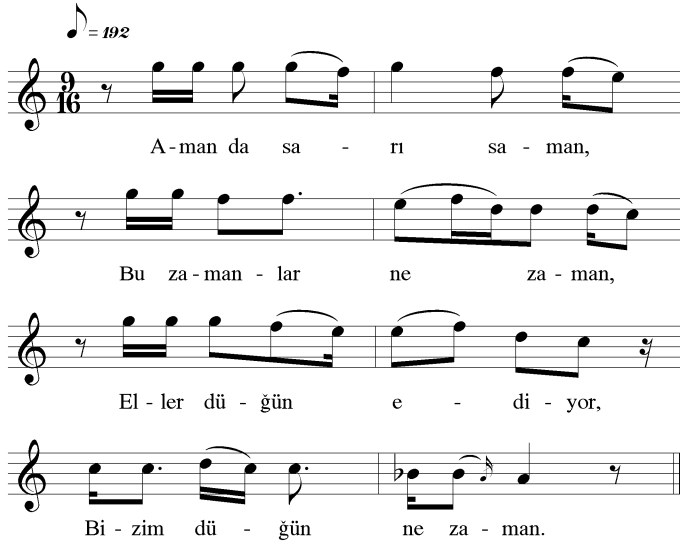
Musical score for No. 79, featuring a melody in 16/4 time. The score consists of four staves of music with lyrics in Turkish. The tempo is marked as 164. The lyrics are: Taş de - lik, taş de - lik, Su - lar a - kar üç - beş bö - lük, Bi - le - ği - zi - me bu - la - na, Ken - dim ye - te - rim müj - de - lik.

№79 (DEN-3.1)

Taş delik, taş delik
Sular akar üç-beş bölük
Bileğizime [bileziğimi] bulanak
Kendim yeterim müjdelik.

Kölyuk, kölyuk
Három-öt helyről folyik a víz
Aki megtalálja a karkötőmet
Elég legyenek én annak fizetségnek.

№ 80

A - man da sa - rı sa - man,
Bu za - man - lar ne za - man,
El - ler dü - ğün e - di - yor,
Bi - zim dü - ğün ne za - man.

№80 (İÇE-6.12)

Aman da sarı saman
Bu zamanlar ne zaman
Eller düğün ediyor
Bizim düğün ne zaman?

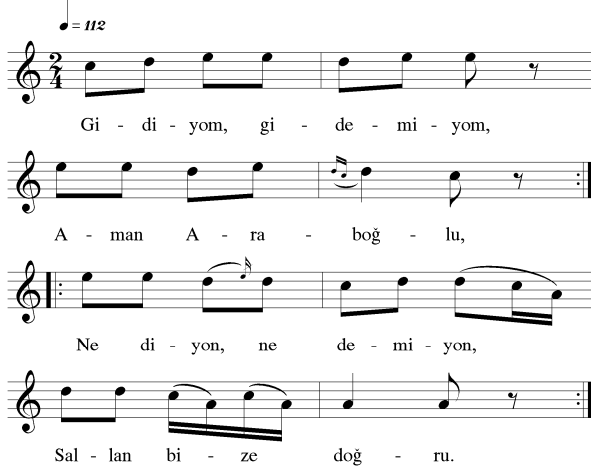
Eller aya çıktı da
Kızlar çıkmış beş yüze
Beş yüzü veren alır
Vermeyen bekâr kalır.

Ajjaj, sárga széna
Miféle idók járnak most?
Az idegenek lagzit csapnak
A mi lagzink mikor lesz?

Az idegenek a holdra mennek
A lányok már ötszázba kerülnek
Aki ad ötszázat, az kap
Aki nem ad, magára marad.

№ 81

$\text{♩} = 112$

Gi - di - yom, gi - de - mi - yom,
A - man A - ra - boğ - lu,
Ne di - yon, ne de - mi - yon,
Sal - lan bi - ze doğ - ru.

№81 (YOZ-1.1)

||: Gidiyom [gidiyorum], gidemiyom [gidemiyorum], aman Arab oğlu: ||,

||: Ne diyon [diyorsun], ne demiyon, sallan bize doğru. :||

Evlenmedik [evlenmemiş] gülleri, aman Arab oğlu,

Açılmadık gülleri, aman Arab oğlu

Kime goydun gidiyon [gidiyorsun], sallan bize doğru.

Al almanın dördünü, aman Arab oğlu,

Al gözelin [güzelin] derdini, sallan bize doğru.

Alırsan da güzel [güzel] al, aman Arab oğlu,

Seversen de güzel [güzel] sev, aman Arab oğlu,

Çekme kötü gahrini, sallan bize doğru.

Megyek, nem mehetek, jaj arab fia

Mit mondasz, s mit nem, táncolj mifelénk.

A pártában maradt lányokat, aj arab fia

A ki nem nyílt rózsákat, aj arab fia

Kire hagyod, mielőtt elmész, táncolj mifelénk!

Négyet vegyél a piros almából, jaj arab fia

A szépek baját vidd magaddal, táncolj felénk.

Ha veszel, szépet vegyél, aj arab fia

Ha szeretsz, szépet szeress, aj arab fia

Ne tárd el a gonoszkodását, táncolj mifelénk!

№ 82

$\bullet = 108$

Yağ - mu - run se - si - ne bak,
Aş - ka da - vet e - di - yor,
Ca - ma vu - ran her dam - la,
Be - ni ha - rap e - di - yor.

№82 (KAY-3.1)

Yağmurun sesine bak
Aşka davet ediyor
Cama vuran her damla
Beni harap ediyor.

Bu yağmur seni benden
Alıp götüren yağmur
Aşkımızı sel gibi
Silip süpüren yağmur.

Yine yağmur yağacak
Seni benden alacak
En tatlı hülyalarım
Hülyasına dalacak.

Figyeld az eső hangját
Szerelemre hív
Minden cseppje, mely az ablakra koppan
Tönkretesz engem.

Ez az eső az, mi téged elvitt
Tőlem elválasztott
Szerelmünket, mint az árvíz
Ez az eső mosta el.

Újra esik majd eső
Elvisz tőlem
A legédesebb álmaid
Az ő álmaiba belekeverednek.

№ 83

♩ = 120

Ga - ra - bağ - lm er - miş gü - ne - ye,
 Can ve - ri - yor, dö - ne dö - ne ye - ye,
 A - na - sı yok, ba - cı - sı yok,
 Ge - lin ağ - lar dö - ne dö - ne,
 A - na - sı yok, ba - cı - sı yok,
 Ge - lin ağ - lar dö - ne dö - ne - ye.

№83 (ADA-25.2)

Garabağlın [Karabağlı'nın] ermiş
 güne [günü]
 Can veriyor döne döne
 || : Anası yok, bacası yok
 Gelin ağlar döne döne. : ||

Bebeğin beşiği çamdan
 Yuvarlandı düştü damdan
 || : Baban deyyus doymaz ondan
 Nenni, ah bebeğim nenni. : ||

Betelt a napja a karabálinak
 Forgolódva leheli ki a lelkét

Se anyja, se nénje
 Sír-rí a fiatalasszony, ahogy tesz-vesz.

Fenyőfából van a baba bölcsője
 Átfordult, és leesett a tetőről
 Apád disznó, nem tud betelni vele
 Tente babám, tente.

№ 84

Has - ta - na kö - şe kö - şe,
Gel - me - diñ em - mi - niñ E - şe,
Kırk gün hah de - me - li git - tim,
Me - me - ci - ğim git - ti go - ğu - şa.

№84 (ADA-12.3)

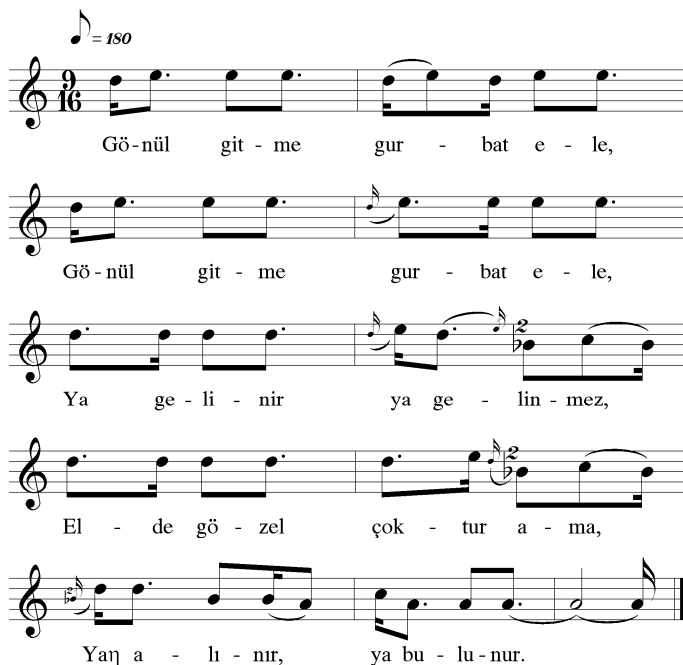
Hastana [hastane] köşe köşe
Gelmedin emminin Eşe [Ayşe]
Kırk gün hah demeli gittim
Memeciğim [Mehmetciğim] gitti
goğuşa.

Kadının [kadının] alıyım [olayım]
Sultan
Hani da gelmedi Selver
Benem [benim] kızım böyle gezer
Yeşil ceket kara şalvar.

A kórház keresztül-kasul
Nem jöttél nagybátyám Ajséja
Negyven nap egy szót sem szóltak,
elmentem
Mehmetkém börtönbe került.

Legyek az asszonyod Szultán
Szelver nem jött, csak vártam
Az én lányom így sétálgat
Zöld kabátosan, fekete bugyogóban.

№ 85

 Musical score for No. 85, featuring a melody in 9/16 time with lyrics in Turkish and Hungarian. The score consists of five staves of music. The first staff starts with a tempo marking of 180. The lyrics are: Gö-nül git - me gur - bat e - le, Gö - nül git - me gur - bat e - le, Ya ge - li - nir ya ge - lin - mez, El - de gö - zel çok - tur a - ma, Yağ a - lı - nır, ya bu - lu - nur.

№85 (DEN-2.1)

Gönül gitme gurbat [gurbet] ele,
Ya gelinir, ya gelinmez
Elde güzel çoktur ama
Ya alınır ya bulunur.

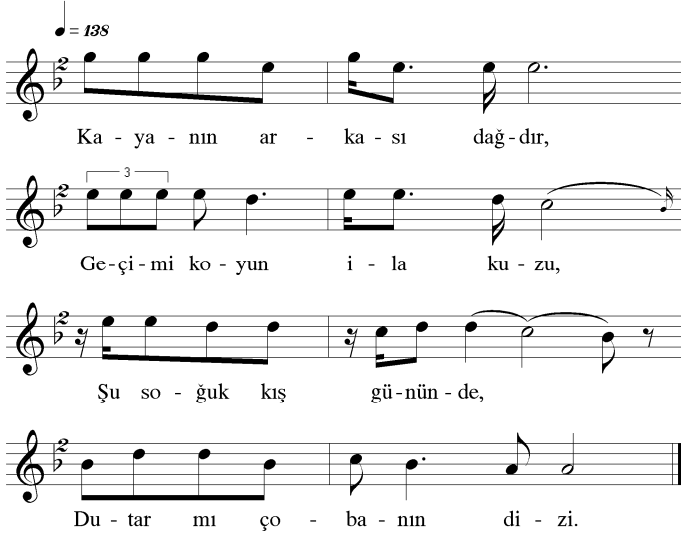
Seni bene [bana] yazan hoca
Ya bilinir ya bilinmez
Gurbat [gurbet] elde gaderimiz
Ya bilinir, ya bilinmez.

Szívem ne menj idegenbe
Vagy vissza tudsz jönni, vagy nem
Aj-haj, idegenben sok a szép lány
Vagy elveszek egyet, vagy találok egyet.

A pap, aki összead bennünket
Vagy tudja, vagy nem
Hogy mi lesz a sorsunk idegenben
Vagy tudja, vagy nem.

№ 86

$\text{♩} = 138$

Ka - ya - nm ar - ka - sı dağ - dır,
Ge - çi - mi ko - yun i - la ku - zu,
Şu so - ğuk kış gü - nün - de,
Du - tar mı ço - ba - nın di - zi.

№86 (ADA-24.3)

Şu dağların dağı taşı
Sönmez gönlümün ateşi k
Şu soğuk kış gününde
Bişer [pişilir] mi çobanın aşı,
çobanın aşı.

Kayanın arkası dağdır
Geçimi koyun ile] kuzu
Şu soğuk kış gününde
Dutar mı çobanın dizi?

A hegyek sziklája, köve
Nem szűnik a szívem tüze
A hideg téli napon
Megfő-e a pásztor étele, a pásztor étele?

A szikla mögött hegy van
Birkából, bárányból él a pásztor
A hideg téli napon
Megbírja-e a pásztort a lába?

№ 87

♩ = 184

Ey dün - ya - ya ge - len ki - ši,
Ö - len - le - ri gör - mez mi - sin,
Ey dün - ya - ya ge - len ki - ši,
Ö - len - le - ri gör - mez mi - sin,
Kah - ka - hay - la gü - len ki - ši,
Ka - ra ye - re gir - mez mi - sin,
Kah - ka - hay - la gü - len ki - ši,
Ka - ra ye - re gir - mez mi - sin.

№87 (ANT)

|| : Ey, dünyaya gelen kişi

Ölenleri görmez misin? : ||

|| : Kahkahayla gülen kişi

Kara yere girmez misin? : ||

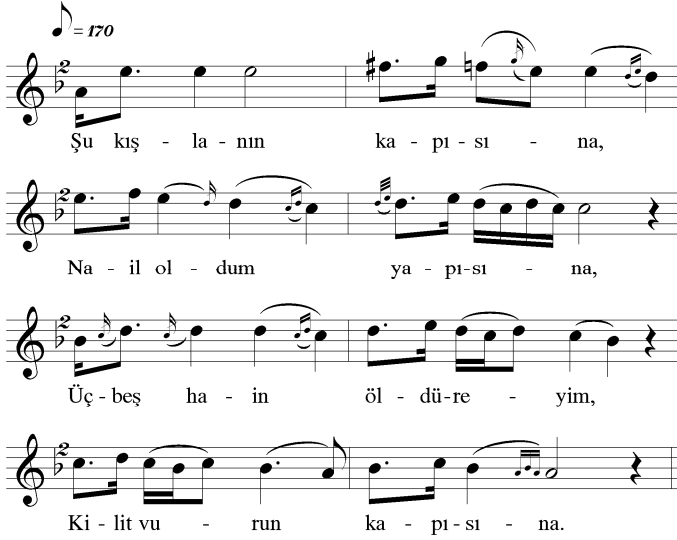
Ej, világra született ember

Látod-e a holtakat?

Kacagva nevető ember

Nem kerülsz-e te is a temetőbe?

№ 88

Musical score for No. 88, featuring a melody in 2/4 time with lyrics in Turkish. The score consists of four staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of 170. The lyrics are: Şu kış - la - nın ka - pı - sı - na, Na - il ol - dum ya - pı - sı - na, Üç - beş ha - in öl - dü - re - yim, Ki - lit vu - run ka - pı - sı - na.

№88 (İÇE-11.3)

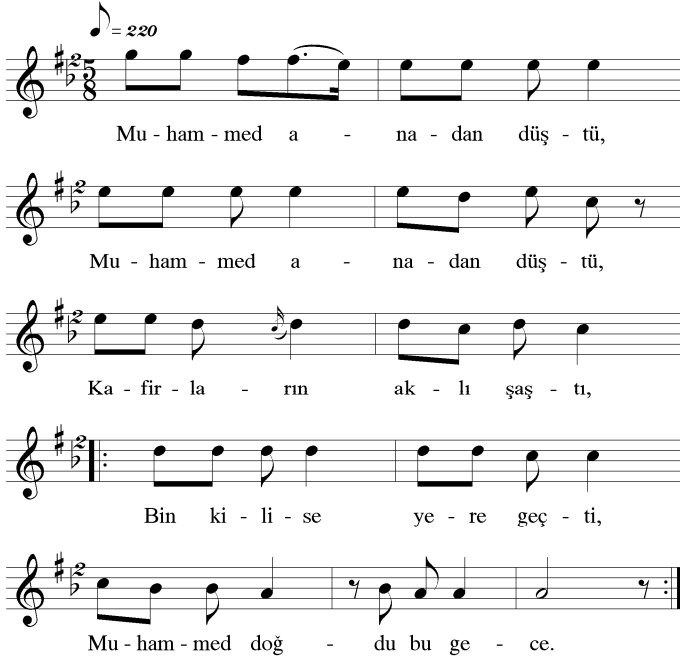
Şu kışlanın kapısına
Nail oldum yapısına
Üç-beş hain öldüreyim
Kilit vurun kapısına.

Şu yüce dağ olmasaydı
Lâleleri solmasaydı
Ölüm Allah'ın emridir
Bu ayrılık olmasaydı.

A laktanya kapuja
Megtetszett az alakja
Három-öt árulót megölök
Lakatot rakjatok a kapujára.

Bár ne lenne ez a nagy hegy
Nem hervadtak volna el a tulipánjai
A halál Allah rendelése
Bár ne lett volna ez az elválás!

№ 89

Musical score for No. 89, featuring five staves of music in 2/8 time with lyrics in Turkish. The tempo is marked as 220. The key signature is one sharp (F#) and the mode is minor (Bb). The lyrics are: Mu - ham - med a - na - dan düş - tü, Mu - ham - med a - na - dan düş - tü, Ka - fir - la - rın ak - lı şaş - tı, Bin ki - li - se ye - re geç - ti, Mu - ham - med doğ - du bu ge - ce.

№89 (İÇE-6.1)

Şu âleme bir nur doğdu,
Muhammed doğdu *bu* gece
|| : Yeşil kandilden nur indi
Muhammed doğdu *bu* gece. : ||

Muhammed anadan düştü,
Kafirlerin [kafirlerin] aklı şaştı
|| : Bin kilise yere geçti
Muhammed doğdu *bu* gece. : ||

Egy fény született a világra
Mohamed született meg az éjjel
Zöld mécesből szállt le a fény
Mohamed született meg az éjjel.

Mohamed született meg
A hitetleneknek tátva maradt a szája
Ezer egyház pusztult el
Mohamed született meg az éjjel.

№ 90

Har - man - ca - nın ga - ya - la - ri,
Çan - dı - rı - yor - ma - ya - la - ri,
Beg mi de - din, ol - du be - gim,
Ga - ra gu - şun so - ya - la - ri.

№90 (ADA-12.2)

Harmanca'nın gayaları
Çandırıyor [çaldırıyor] mayaları
Beg [bebek] mi dedin oldu begim
[bebeğim]
Gara guşun soyaları.

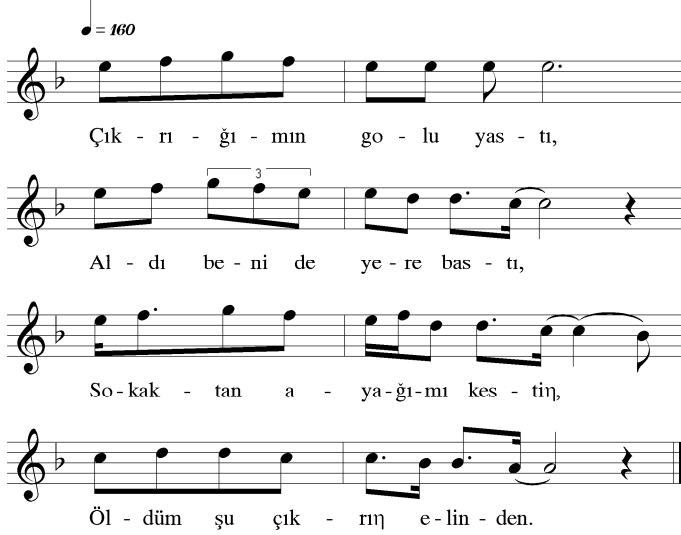
Oğlansız evde duman mı tüter
Susuz yerde kamış mı biter?
Benim derdim bana yeter
Nenni bebek, nenni bebek.

Harmandzsa nagy szikláí
Dalokat szólaltatnak meg
Babát mondtál-e, jól van babám
Fekete madár fattya.

Fiatlan házban fűjnak-e füstöt?
Víz nélküli helyen kihajt-e a sás?
Elég nekem a magam baja
Aludj baba, aludj baba.

№ 91

$\bullet = 160$

Çık - rı - ğı - mın go - lu yas - tı,
Al - dı be - ni de ye - re bas - tı,
So - kak - tan a - ya-ğı-mı kes - tiņ,
Öl - düm şu çık - rıņ e - lin - den.

№91 (IÇE-6.3)

Çıkırđımın *da* kolun [kolunu] ala
Dönerim sala sala
Çıkrık dedikleri başa bele [belâ]
Öldüm şu çıkırđın elinden.

Çıkırđımın golu yastı
Aldı beni *de* yere bastı
Sokaktan ayađımı kesti
Öldüm şu çıkırđın [çıkırđın] elinden.

A kerekes kút karjât megfogva
Megfordítom, tekerem
A kerekes kút bajt hoz az emberre
Elpusztulok a kerekes kút miatt.

A kerekes kút karja gyászt hozott
Fogott engem és a földre tiport
Nem mehetek ki az utcára
Elpusztultam a kerekes kút miatt.

№ 92

Ev - le - ri - nin ö - nü ka - vak,
Ka - vak - tan dö - - - kü - lür yap - rak,
E - limki - na, ba - şım du - vak,
Kız a - na - sı, kız a - na - sı,
Ha - ni bu - nun öz a - na - sı.

№92 (IÇE-6.4)

Evlerinin ö nü kavak
Kavaktan dü külür [dökülür] yaprak
Elim kına, başımlı duvak
Kız anası, kız anası
Hani bunun öz anası?

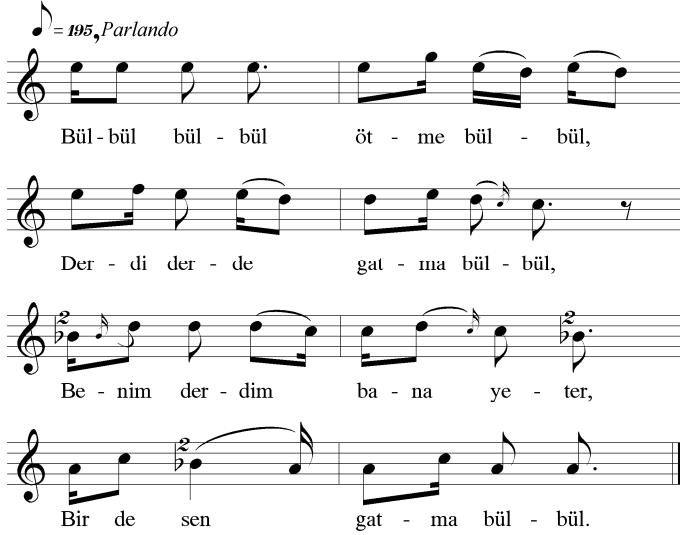
Evlerinin ö nü iğde
İğdenin dalları yerde
Yiğit senin evin nerde
Kız anası, kız anası
Hani bunun öz anası?

A házuk eleje nyárfás
A nyárfáról hull a levél
Hennás a kezem, fátylas a fejem
Lányos anya, lányos anya
Hol van az édesanyja?

A házuk előtt iğde {Elaeagnus} fa van
Az iğde ágai a földre hajlanak
Vitéz, hol a te otthonod?
Lányos anya, lányos anya
Hol van ennek az édesanyja?

№ 93

♩ = 195, Parlato

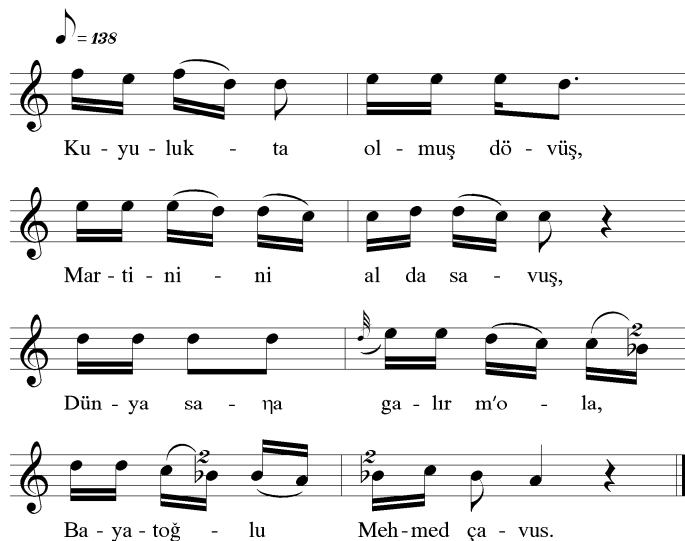
Bül - bül bül - bül öt - me bül - bül,
Der - di der - de gat - ma bül - bül,
Be - nim der - dim ba - na ye - ter,
Bir de sen gat - ma bül - bül.

№93 (İÇE-4.1)

Bülbül bülbül, ötme bülbül
Derdi derde gatma bülbül³
Benim derdim bana yeter²
Benim derdim bana yeter
Bir de sen gatma bülbül.

Fülemüle, fülemüle, ne dalolj fülemüle
Bajt bajra ne halmozz fülemüle
Elég nekem a magam baja
Elég nekem a magam baja
Ne fokozd még te is fülemüle.

№ 94

Musical notation for the song 'Kuyulukta olmuş dövüş'. The score is written on a single treble clef staff with a tempo marking of quarter note = 138. The lyrics are: Ku - yu - luk - ta ol - muş dö - vüş, Mar - ti - ni - ni al da sa - vuş, Dün - ya sa - na ga - lır m'ö - la, Ba - ya - toğ - lu Meh - med ça - vus.

№94 (ADA-12.3)

Kuyulukta olmuş dövüş
Martinini al da savuş
Dünya sana galır m'ola [mı ola]v
Bayatoğlu Mehmed çavuş?

A kút körnýékén veszekedés volt
Vedd a fegyvered, és menekülj
A világ tán rád marad örökre
Bayatólu Mehmet csavus?

№ 95

$\text{♩} = 132$

E - şin arz e - di - yor se - ni,
 Ba - cı - la - rın ya - lar ga - nı,
 Vertok - tu - ra - ıa gur - tar ca - nı,
 Hı gran gir - sin mal - la - rı - na, ey.

№95 (KAY-1.1)

Dört yerde gandili yanar

Odasına beyler iner

|| : Duyan eller seni gınar

Dak tüfengi [tüfeğini] dallarına. : ||

Eşin arz ediyor seni

Bacıların yalar ganı

|| : Ver toktura [doktora] gurtar canı

Gran [kıran] girsin mallarına, ey : ||

Négyfelől világít a mécsese

Szobájába férfiak mennek

Az idegenek, akik hallottak rólad, elítélnék

Akaszd a puskád az ágaira.

Feleséged hívat téged

Nénjeid vért nyalogatnak

Menj orvoshoz, megment téged

Pusztuljon el a jószága.

№ 96

$\bullet = 132$

Se - ne - min giy - di - ği i - pek - li sa - rı,
Öl - me - den yü - zü - nü - yü gör - sem ba - cı a,
Bo - zuk de - ğir - me - nin gı - rık şır - ga - bı,
Su - yu gel - di, çağ - la - ma - ya baş - la - dı.

№96 (ADA-24.3)

Senem'in giydiği ipekli sarı
Ölmeden yüzünü görsem bacı

|| : Bozuk değirmenin gırık şırgabı
Suyu geldi çağlamaya başladı. : ||

Şo [şu] görünen Binboğa'nın dağları
Gıcıboran aşılmıyor belleri

|| : Yazıcıoğlu Tanırlı'nın beyleri
Goca Tanır şad olmaya başladı. : ||

A sárga selyem, amit Szenem felöltött
Bár látnám az arcod néném, mielőtt
meghalok

Rossz malom törött vitorlájá
Megjött a vize, csobogni kezdett.

Az idelátszó Binboa hegyei
Kıdzsıboran tetején nem lehet átkelni
Tanırlı urai a Jazıdzsıóluk
Hatalmas Tanır elszomorodott.

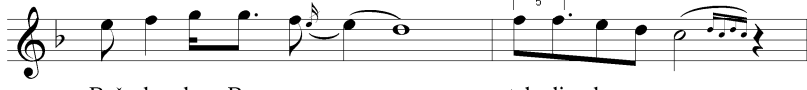
№ 97

Git - ti m'ó-la Şam - lı - - - - nın hur - ma - sı,

Get - ti m'ó-la ha - la gö - zü sür - me - si,

Bağ - la - dım Bas - ra - nın tel - li dur - na - sı,

Tur - na ner - den ha - ber a ha - ber, gel - diñ eđ - leñ - me - ye.

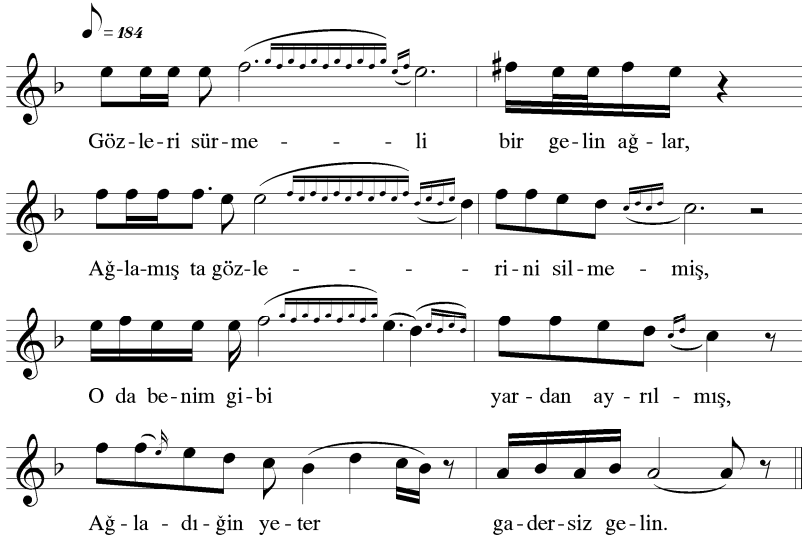
№97 (ADA-17.1)

Gitti m'ola [mi acaba] Şamlı'nın hurması?
 Getti [gitti] m'ola hâlâ gözü sürmesi
 Bağladım Basra'nın telli durnası
 Turna nerden haber *a haber* geldin eğlenmeye?

Vajon elkelt-e a damaszkuszi datolyája?

Vége-e már a szemfestésnek?
 Egy baszrai daru madarat megkötöttem
 Honnét hoztál hírt daru?

№ 98

Göz-le-ri sür-me - - - li bir ge-lin ağ - lar,
Ağ-la-mış ta göz-le - - - ri-ni sil-me - miş,
O da be-nim gi-bi yar - dan ay - rıl - mış,
Ağ - la - dı - ğın ye - ter ga-der-siz ge-lin.

№98 (ADA-12.1)

Gözleri sürmeli bir gelin ağlar
Ağlamış ta [da] gözlerini silmemiş
|| : O da benim gibi yardan [yarden]
ayrılmış
Ağladığım yeter gadersiz gelin. : ||

Mendilini ıslatmış gözün yaşından
Beş senedir ayrı eşinden
|| : Görenler zanneder yetmiş yaşında
Goca giymetini bilmemiş gelin. : ||

Sír egy szép szemű menyecske
Sírt, de a szemét nem törölte meg
Elvált a kedvesétől ő is, mint én
Eleget sirtál már szerencsétlen
menyecske.

A zsebkendőjét telesírta könnyel
Öt éve távol van a párjától
Aki látja, hetven évesnek véli
Nem volt módja megismerni, hogy
mennyit ér a férje.

№ 99

A - lı - şık dağ - lı da gır - dık me - şe - ley,
Sa - rı çiğ - dem de mor me - nev - şe dö - şe - li, yur - dum, ey,
Ha - la ol - du da ga - ba bel - den a - şa - lı,
Çu - gu - run ki - li - di de bey - ler nic' ol - du.

№99 (ADA-13.1)

Alışık dağlı da gırdık meşeley
[meşeliği]
Sarı çiğdem *de* mor menevşe
[menekşe] döşeli *yurdum ey*
|| : Hâlâ oldu da gaba belden aşalı k
Çugurun kilidi de *beyler* nic'oldu
[nice oldu]. : ||

A hegyi ember megszokta, hogy kivágják
a tölgyfát
Sárga krogusz, kék ibolya borítja az én
falumat
Már egyszerű ásót nem is használnak
Az ároknak is urak, sok lakatja lett
{minden bonyolult lett}.

№ 100

Şu dal boy-lu-ma da-yı ke - fen do - laş - tı - yı,
Can ü - zül - dü o köy e - vi-ne u-laş-tı - yı,
Hem ko-yun-lar hem ku - zu - lar me - leş - ti yı,
Ti - ti - reş - ti dal - lar da ya Pir Sul - tan der yı.

№100 (İÇE-5.1)

Yanın ötesi gitti, de gelmedi *de ey*,
Pir Sultan der
Aradılar *da* mü sahibini buldular
Müşahab ta [da] coş verdi, Pir
Sultan der.

Şu dal boyluma da kefen dolaştı

Can üzüldü *o* köy evine ulaştı

Hem koyunlar hem kuzular meleştı
Titreştı dallar *da*, Pir Sultan der.

Előre elment, nem jött vissza, így mondja
Pir Szultán
Keresték és megtalálták a fogadott
testvérét
A fogadott testvér örvendezett, így mondja
Pir Szultán.

Azt a magas termetűmet is halotti lepelbe
tekerték
A halálhír elért a faluba, mindenki
szomorkodott
Bárányok és birkák is bégettek
Még az ágak is reszkettek, így mondja Pir
Szultán.

№ 101

♩ = 120

Ti-ren ge-lir de-niz ga-lır a gız saç-la-rı-na,
 Be-nim ya-rım da rı za-lum ta,as-la-nı-yım,
 Saçla-rım da ö-rüm e-rün-de gelmez-sen ay,
 Da-ban-ca-sı da san-dık-lar-da pas-la-nır.

№101 (ANK-1.4)

Tiren [tren] gelir deniz galır, a gız saçlarını, *ah*

Benim yarım da ne zalım [zalim] *ta* [da] aslanım

||: Saçlarım[ı] *da* örüm [örürüm] eründe [erken] gelmezsen, *oy*

Dabancası da sandıklarda paslanır. : ||

Tiren [tren] gelir de dağıtır saçlarını, *da saçlarını*

Benim yarım de zorumtay aslanı

Saçlarım örüm de gelmezsen

Dabancası *da* sandıklarda paslanır.

Jön a vonat, a tener marad, aj lány, a hajad

Az én kedvesem is gonosz, lám oroslánom

Befonom a hajam, ha nem jössz hozzám korán

A fegyvere a ládában rozsdásodik.

Jön a vonat, szétteríti a hajad

Az én kedvesem a {...} oroslánja

Befonom a hajam, ha nem jössz

A fegyvere a ládában rozsdásodik.

№ 102

$\bullet = 126$

I-rak yol-lar-dan da da - yan - ma - dım gel-dım,
 Dat-lı dıl-le-ri - ğe bađ - lan - dım, gal - dım,
 Sev-di-đim bu ay-ra - nı ta - ze mi yay - dın,
 Al - la-hın ađ - kı - na - ıa dol - dur ay - ra - nı.

№102 (ADA-15.6)

Irak [uzak] yollardan *de*
 dayanmadım geldim
 Datlı dillerine bağlandım galdım
 Sevdiğim bu ayranı taze mi yaydın
 Allah'ın aşkına doldur ayranı.

Kız senin adın *da* Cemile *mi*
 cennet mi
 Bir kaşık ayranın cana minnet mi
 Anana danışmak farz mı sünnet mi
 Var gid [git] oğlan, var git vermem
 ayranı.

Távoli utacról visszatértem, nem bírtam ki
 Édes szavaival magához kötött, itt maradtam
 Ezt az ajrant kedvesem frissen készítetted
 Az isten szerelmére töltsd meg a poharam.

Lány a te neved Dzsemile, vagy mennyország
 Egy kanál ajrant adni olyan nehezrede esne
 Jó, ha megfogadod anyád szavát, de nem kötelező
 Menj fiú, ajrant nem adok neked.

№ 103

♩ = 200

Do-kuz ö-lü ca-mı can-da gö-tür-dün,
 Al-lah-tan ko-lay-lık di-le-diň a-nam,
 Hak em-riy-le bu dün-ya-ya ge-tir-diň,
 Top-ra-ğı-nı kız-dı-rır be-le-din a-nam, a-nam.

№103 (ADA-12.1)

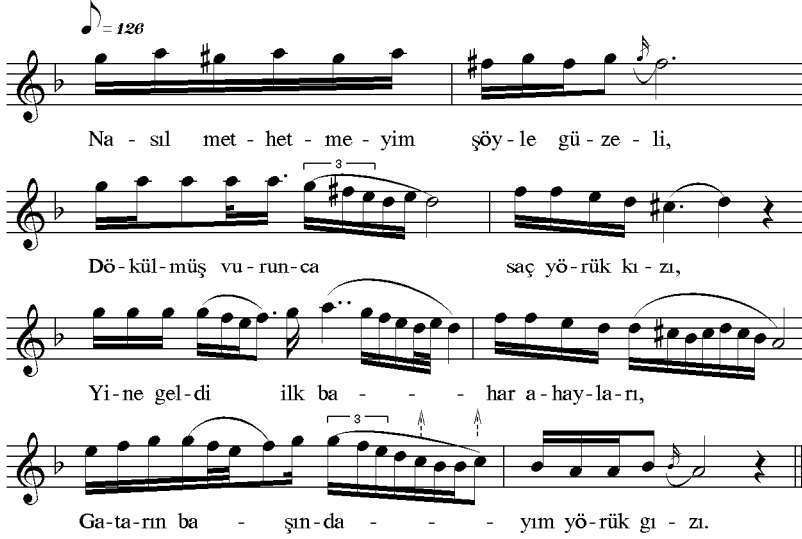
Dokuz ölü canı canda [cana]
 götürdün [getirdin]
 Allah'tan kolaylık diledin
 anam
 Hak emriyle bu dünyaya getirdin v
 Toprağımı kızdırır beledin
 anam.

Kundağımı beyaz bezle bağlardın
 Ninniler söyleyip bizi eğledin
 [eğlendirdin]
 Hasta olsak için için ağlardın v
 Ağlasak gözümüzü silerdin anam,
 anam.

Kilenc holt lelket keltettél életre
 Könnyebbséget kértél Allahtól
 A gondviselés jóvoltából világra hoztál
 A földet is nagy nehezen megművelted
 anyám.

Fehér vászonnal burkoltál be anyám
 Altatókat dúdoltál, így szórakoztattál
 minket
 Ha megbetegedtünk, befelé sírtál
 Ha sirtunk, megtörölted a szemünket
 anyám.

№ 104

Na - sıl met - het - me - yim şöy - le gü - ze - li,
Dö - kül - müş vu - run - ca saç yö - rük kı - zı,
Yi - ne gel - di ilk ba - - - har a - hay - la - rı,
Ga - ta - rın ba - şın - da - - - yım yö - rük gı - zı.

№104 (ADA-11.1)

Nasıl methetmeyim şöyle güzeli
Dökülmüş vurunca saç Yörük kızı
Yine geldi ilkbahar ayları
Gatarın başındayım Yörük gızı.

Hogy dicsérjek egy ilyen szépséget
Jörük lány, csak úgy hull alá a haja
Újra itt vannak a tavaszi hónapok
Jörük lány, én a karaván élén haladok.

№ 105

Ye - di yıl - dır ga - rip gur - bet el - de ge - ze - rim,
Çe - ker se - ni da - ban - cay - la vu - ru - rum,
Ya bu ay - ra - nı - mı a - lır ya da ö - lü - rü - yüm,
Al - la - h'ın aş - kı - na dol - dur ay - ra - nı.

№105 (ADA-15.6)

Yedi yıldır *garip* gurbet elde
gezerim
Çeker seni *dabancayla* vururum
Ya *bu* ayranımı alır ya da ölürüm
Allah'ın aşkına doldur ayranı.

Hét éve járok furcsa idegen helyen
Kirántom a puskám, téged lelőlek
Vagy elveszem az ajrant, vagy meghalok
Az isten szerelmére tölts már nekem
ajrant.

№ 106

♩ = 138

Yat-mam gün - düz - le - ri, u - yu - mam ge - ce,

Ah, çe - ker ağ - la - rım sa - ba - ha ka - dar,

Ö - lü - yo - rum aş - kın - dan, bu - lun - maz ho - ca,

Ö - lü - sü dağ - da ka - lır ço - ba - nın.

№106 (ADA-24.3)

Yatmam gündüzleri, uyumam gece
Ah çeker ağlarım sabaha kadar
Ölüyorum aşkımdan, bulunmaz hoca
Ölüsü dağda kalır çobanın.

Bahar gelince yaylalara göçmez mi

Çoban bahçesinde bülbül ötmez mi
Sevdiğim de okuyup sormaz mı
Kış gününde hali ne olur çobanın

Nappal nem feketem, éjjel nem alhatom
Sóhajtozva sírok reggelig
Meghalok a szerelmedért, nincs rá doktor
A pásztor teteme kinn marad a hegyen.

Ha jön a tavasz, nem megy-e ki a nyári
legelőre

A pásztor kertjében dalol-e pacsirta
A szeretóm nem kérdezi-e, ha a hírt
meghallja
A téli napon mi lesz a pásztorral.

№ 107

♩ = 144

Or - da o - ba - lar üs - tün - de de yar bir ga - ra bu - lut,

Ah, a - na ben gi - di - yom da sen be - ni u - nut,

A - na - dan ba - ba - dan al - dım in - ti - zar,

Ah - re te ya - ra li gön - der - di be - ni.

№107 (ADA-12.4)

Orda obalar üstünde de *yar* bir gara bulut

Ah ana ben gidiyom [gidiyorum] *da* sen beni unot

Anadan babadan aldım intizar

Ahrete [ahirete] yaralı gönderdi beni.

Fenn a fekete sátrak fölött egy fekete felhő

Elmegyek anyám, felejts el engem

Elátkozott engem apám, anyám

A túlvilágra sebesülten küldenek el.

№ 108

$\text{♩} = 132$

A - şa - ğı - dan ge - len der - - ya - lar gi - bi,

Sır - tı - ma gur - dum da ga - ya - lar gi - bi,

Ka-ter-den ay - rıl - mış ata - ға de - ve - ler gi - bi,

Bo-run bo-run bo-zu-lat - - tı yav - ru - lar bi - zi.

A-cel el-bi-se-si-ni de has - ta - ne - de soy - du - lar,

E-let-ti-ler de da - ya - sı-mın ya - nı-na goy - du - lar,

Beş sa-hat son-ra da ha ha-be-ri - ңey ba - ға ver - di - ler,

Ann' o - la - rak da - yan - ma-dım bu i - şe.

№108 (AFY-1.1)

Aşağıdan gelen deryalar gibi
Sırtıma gurdum da gayalar gibi
Katerden [katardan] ayrılmış *ata*
develer gibi

Borun borun bozulattı yavrular bizi.

Acel elbisesini *de* hastanede soydular
Elettiler *de* dayasının [dayısının]
yanına goydular

Beş saat sonra *da* haberini *bana*
verdiler

Ann'olarak [anne olarak]
dayanmadım bu işe.

Söyletmen [söyletmeyin] beni de
derdim büyüktür [büyüktür]

Hayatım bana da bir *goca* yüküdür
Bozulmuş bağlarım *da* bahçem
bozuktur.

Mint a lenről jövő tengerek
A hátamra vettem, mint egy követ
Mint a sorból kiváló öreg tevék
Sorra megnehezítik a gyerekek az
életünket.

A kórházban a halotti ruháját ellopták
Odahozták, a nagybátyja mellé letették

Öt óra múlva nekem is szóltak

Nem tudtam ezt elviselni, az anyja
vagyok.

Ne beszéltesselek, nagyon nagy a bajom

Az életem nekem nagy teher lett
A szőlőm tönkrement, a kertem kiszáradt.

№ 109

$\text{♩} = 132$

A - cel el - bi - se - si - ni de has - ta - ne - de soy - du - lar,
Ge - tir - di - ler de da - yı - sı - nın ya - nı - na goy - du - lar,
Ge - ce - nin ya - rı - sın - da - - ға ha - ber ver - di - ler,
Na - sıl da - yan - sın dağ an - ne yü - re - ğey.
Bir gül dik - sem de me - za - - - rı - nın ba - şı - na,
U - çan guş - lar da yu - va yap - mış ba - şı - na - ıy,
Be - nim e - mek - le - rim de get - ti bo - şu - nağ,
Ağ - la - rım, ağ - la - rım, gu - zum ağ - la - rım, ey.

№109 (AFY-1.1)

Acel elbisesini *de* hastanede
soydular
Getirdiler *de* dayısının yanına
goydular
Gecenin yarısında haber verdiler
Nasıl dayansın *da* anne yüreği.

Bir gül diksem *de* mezarının başına
Uçan guşlar *da* yuva yapmış başına
Benim emeklerim *de* gitti boşuna
Ağlarım ağlarım, guzum, ağlarım.

Yoruludum *da* yol üstüne oturdum
Düşündüm *de* ben aklımı yitirdim
Geç [genç] yaşında *da* bir gül dalın
ben yitirdimv
Yanarım yanarım *ben* guzuma
yanarım.

Még a ruháját is ellopták a kórházban
Odahozták, a nagybátyja mellé tették

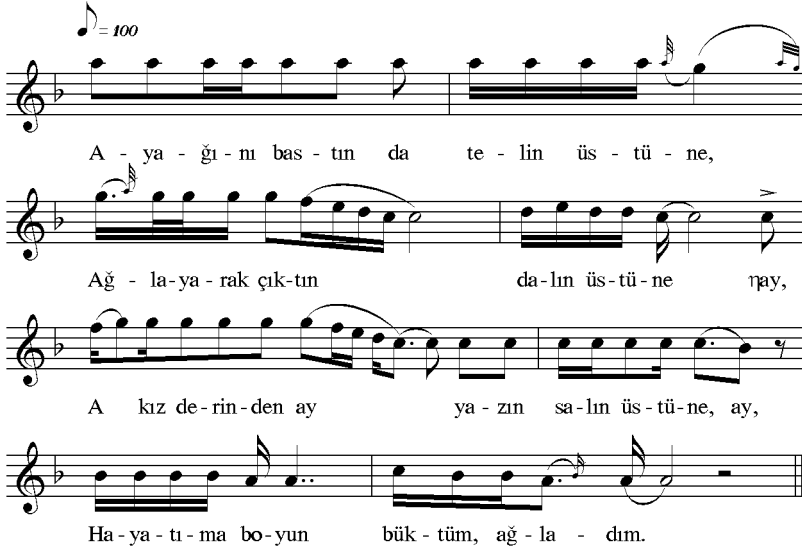
Nekem éjnek évadján szóltak
Anyai szív hogy bírja ezt ki.

Rózsát ültetek a sírja végébe
Madarak raktak rá fészket
Hiába minden erőfeszitésem
Sírok, csak sírok, sírok bárányom.

Leültem az út szélére, elfáradtam
Azt hittem, már az eszem is elvesztettem
Fiatal volt rózsaaágad, elvesztettem

Égek, csak égek, bárányom érted.

№ 110

A - ya - ğı - mı bas - tın da te - lin üs - tü - ne,
 Ağ - la - ya - rak çık - tın da - lın üs - tü - ne hay,
 A kız de - rin - den ay ya - zın sa - lın üs - tü - ne, ay,
 Ha - ya - tı - ma bo - yun bük - tüm, ağ - la - dım.

№110 (ADA-13.1)

Ayağını bastın *da* telin üstüne
 Ağlayarak çıktın dalın üstüne, *ey*
 A kız derinden *ay* yazın salın üstüne,
ay v
 Hayatıma boyun büktüm ağladım.

Dalın üzerinde *de* biraz oturdum
 Ağlayı ağlayı *da* kendimi bitirdim
 Kendiri boynuma *pek* yakın getirdim
 Bir de boğazıma *daktım* ağladım,
daktım ağladım.

A lábadd ráhelyezted a sziklára
 Sírva másztál fel az ágra
 Aj, lány írjatok a koporsóra
 Belenyugodtam az életembe, sirtam.

Ültem egy kicsit az ágon
 Emésztettem magam a sok sírással
 A kötelet a nyakamra illesztettem
 Felkötöttem a nyakamra, sirtam.

№ 111

♩ = 208

Ga - ra der - se de ga - ya - da yı - rak,
 Tah-sın Ya - zı - cı - oğ - lu der - se ya ça - tal - dır yü - re - ğay,
 A - ta - türk kalk - mış, ge - li - yor oy, of,
 Fev - zi Çak - mak ta - ır ge - re - ne - yek.

№111 (ADA-13.1)

Gara derse de gayada [gayet] yırak
 [uzak]
 Galbimize düştü amanım *bir* merak
 || : Radyo dinlersen dayanmaz yürek
 Ezelden kahrıman [kahraman]
 Türk'ün askeri.: ||

Gara derse de gayata [gayet] yırak
 Tahsin Yazıcıoğlu derse *ya* çataldır
 yüreğ [yürek] *ay*
 Atatürk kalkmış geliyor *oy, of*
 Fevzi Çakmak ta [da] gerene
 [gelene]
 Gorkmayın arkadaşlar
 Ezelden kahrıman Türk'ün askeri.

Bár szárazföldön vagyunk, mégis távol
 {töled}
 A szívünkbe fészkelte magát egy vágy
 Ha meghallgatod a rádiót, elérékenyülsz
 Mindig is hősök voltak a török katonák.

Bár szárazföldön vagyunk, mégis távol
 Ha Tahsin Jazidzsiólu azt mondja, hogy
 [...]
 Atatürk fölkelt, közeleg
 Fevzi Csakmak még oda sem ért
 Ne féljetek barátaim, mindig is hősök
 voltak a török katonák.

№ 112

♩ = 194

Der Da - dal - oğ - lu da hi - le yok - tur i - ş i - de,
 Yi - ğ it o - lan yi - ğ it te gö - rür dü - ş ün - de, oh, ah,
 At dör - dün - de de gü - zel on - be - ş in - de hı, ah,
 Se - ve - rim tar - la gır - ıy bir de tar - la gü - ze - li - ney,
 At dör - dün - de de - ney gü - zel on - be - ş in - de - ney,
 Se - ve - rim tar - la gı - rı bi de tar - la gü - ze - li - ni, ah a - ma gü - ze - li, gü - ze - li, oy.

№112 (ADA-13.1)

Der Dadaloğlu *da* hile yoktur işide
 Yiğit olan yiğit *te* görür düşünde, *oy*
 ||: At dördünde de güzel onbeşinde
ah, ah
 Severim *tarla* gırını *bir* de tarla güzeli
 [güzeline], *oy*: ||

Dadaloğlu azt mondja, hogy nincs család
 a dolgában
 A délceg legények vitézt látnak
 álmukban
 A ló négy éves, a szépség tizenöt, aj
 A mezei szürkét és a mezei szép lányt
 szeretem.

№ 113

♩ = 144

Tü - fe - ğim ga - ya - da a - sı - lı gal - dı ,
 El - bi - sem ba - vul - da - ıa ba - sı - lı gal - dı - ı ,
 Ni - şan - lım sı - la - da - ıa kö - sü - lü kal - dı - ı ,
 Bek - le - men an - nem gal - dım ga - ya - da .

№113 (ANK-1.3)

Çorum'unan [Çorum ile]
 Dağlarca'nın arası, *arası*
 Yaktı *da* beni gaşlarının garası, *oy*
garası k
 Değmen [değmeyin] guşlar *da*,
 çoktur yarası, *yarası*
 Sultanım da suları bağlatmış.

Aman kalktı kismetimiz
 Gırıkkale'den
 Başım gurtulmadı *da* dertten belâdan
 ||: Gözlerim mektubumda dağa
 [daha] gelmez sıladan
 Bize yol vermiyor gelmiyor dağ,
gelmiyor dağ: ||

Csorum és Dálardzsa között maradt a
 kedvesem
 Odavagyok a szemöldököd feketeségéért
 Ne érjetek hozzá madarak, sok a sebe
 Kedvesem folyatta a vizet.

Hála Kirikkalének, megjött a szerencsénk
 Mégsem szabadultam meg a sok bűtől,
 bajtól
 Várom a levelet, az sem jön hazulról a
 hegyre
 A hegy nem enged, onnan sem jön senki.

№ 114

♩ = 144

Tü - fe - ğim ga - ya - da a - sı - lı gal - dı,

El - bi - sem ba - vul - da - ı ba - sı - lı gal - dı - ı,

Ni - şan - lım sı - la - da - ı kö - sü - lü kal - dı - ı,

Bek - le - men an - nem gal - dım ga - ya - da.

№114 (ADA-15.6)

Tüfeğim gayada asılı galdı
 Elbisem bavulda basılı galdı
 Nişanlım sılada kösülü [küsülü]
 kaldı
 Beklemen [beklemeyin] annem
 galdım gayada.

Gayanın dibine *de* çadırı gursunlar
 Sazı davulu da birden vursunlar
 Nişanlımı gardaşıma [kardeşime]
 versinler
 Beklemen annem, galdım gayada ey.

A puskám ott maradt a sziklán
 felakasztva
 A ruhám a böröndben összenyomva
 A jegyesem haragos maradt odahaza
 Ne várjatok anyám, a sziklán maradtam
 {holtan}.

A szikla tövébe állítsanak sátrat
 Szazt és dobot egyszerre szólaltassanak
 meg
 A jegyesemet adják hozzá a testvéremhez
 Ne várjatok anyám, a sziklán maradtam.

№ 115a

$\text{♩} = 130$

Ya - lın a - yak - ta dü - şür - dü - ler yol - la - ra,
 Kim - sem yok ta kar - şı gel - sin on - la - ra,
 Ya - ban el - le - rin - de ge - lin ol - dum il - le - re, il - le - re,
 Ge - lin - lik kı - na - mı da boz - du - lar an - nem,
 ö - rül - müş tü - lü - mü de, sök - tü - ler an - nem.

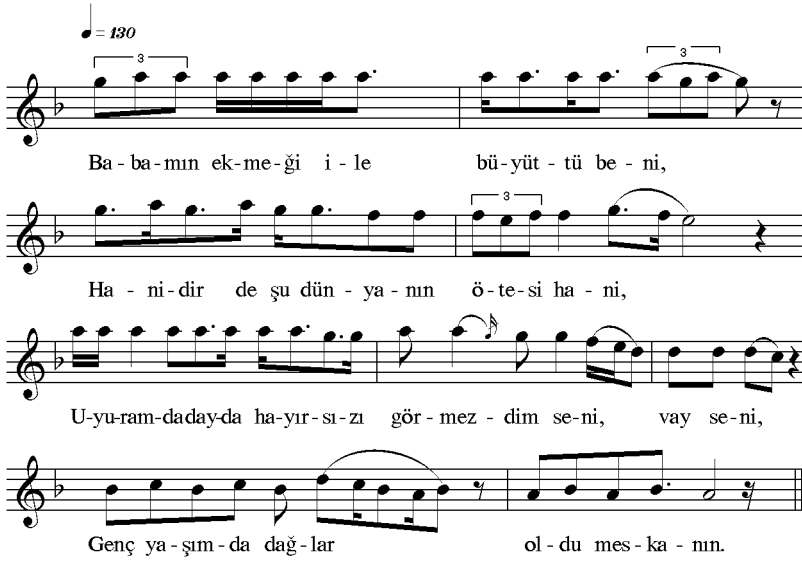
№115a (ANK-1.4)

Yalın ayakta düşürdüler yollara
 Kimsem yok ta [da] karşı gelsin
 onlara
 Yaban ellerinde gelin oldum illere
 [ellere], *illere*
 Gelinlik kınamı *da* bozdular annem,
 örülmüş tülümü *de* söktüler annem.

Mezítláb indítottak útnak
 Senkim sincs, aki megvédjen tőlük
 Idegenbe kerültem menyasszonynak,
 idegenek közé
 Már a menyasszonyi hennámat is
 elrontották anyám, tüllfátylamat is
 letépték, anyám.

№ 115b

$\bullet = 130$

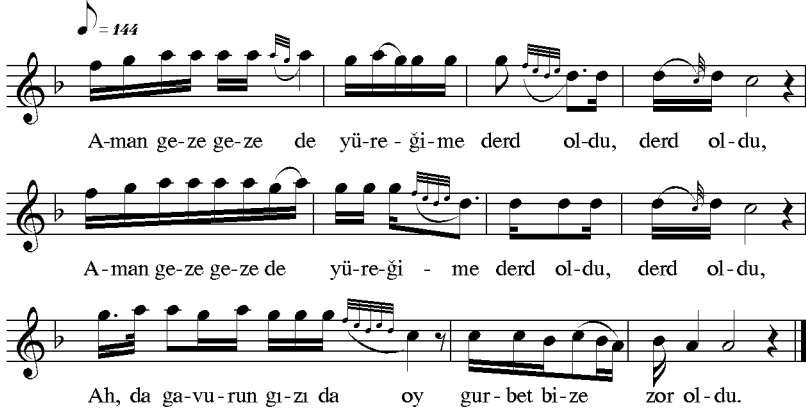
Ba - ba - mın ek - me - ği i - le bü - yüt - tü be - ni,
Ha - ni - dir de şu dün - ya - mın ö - te - si ha - ni,
U - yu - ram - da day - da ha - yır - sı - zı gör - mez - dim se - ni, vay se - ni,
Genç ya - şım - da dağ - lar ol - du mes - ka - mın.

№115b (ANK-1.4)

Babamın ekmeği ile büyüttü beni
Hanidir *de şu* dünyanın ötesi, hani
Uyuramda [rüyamda] dayda
hayırsızı görmezdim seni, *vay seni*
Genç yaşımda dağlar oldu meskânım
[mekânım].

Az apám kenyerével táplált
Hol ennek a világnak a jobbik fele
Még álmomban sem láttam olyan rosszat,
mint te vagy
Fiatal létemre elbujdosok a hegyek közé.

№ 116

A-man ge-ze ge-ze de yü-re - ği-me derd ol-du, derd ol-du,
A-man ge-ze ge-ze de yü-re-ği - me derd ol-du, derd ol-du,
Ah, da ga-vu-run gı-zı da oy gur - bet bi-ze zor ol-du.

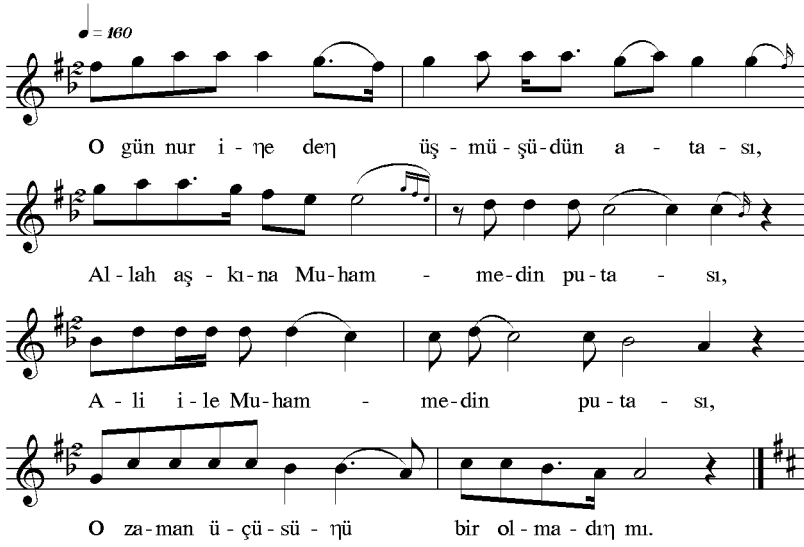
№116 (ESK-1.1)

Aman geze, geze, *de* yüreğime derd oldu, *derd oldu*,
Ah da gâvurun gızı *da* oy, gurbet bize zor oldu.
Eline *almış da* helkelerini [helkeler ile] *de* suya gider, *suya gider*,
Ah görmiyeli [gördüğüm-den beri] *de* giz çeşme başında gül benzin soldu.

Jaj, elindultam, mentem, mentem, bánatos lett a szívem
Ah, gyaúr lánya, nehéz nekünk idegen földön
Fogta a vízesedényeit, s megy vízért egy szép leány
Ah, régóta nem láttalak, rózsaszín arcod megfakult.

№ 117

$\bullet = 160$

O gün nur i - րե den üş - mü - şü - dün a - ta - sı,
Al - lah aş - kı - na Mu - ham - me - din pu - ta - sı,
A - li i - le Mu - ham - me - din pu - ta - sı,
O za - man ü - çü - sü - rü bir ol - ma - dır mı.

Bağlama

№117 (ANK-1.6)

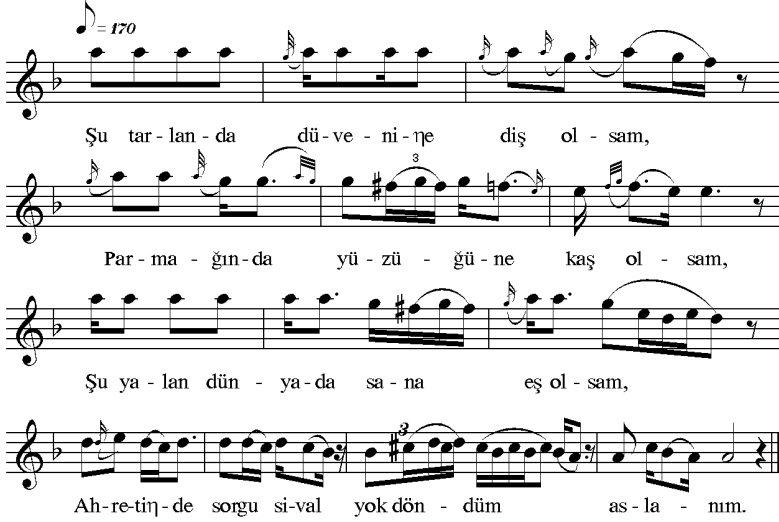
Dünya ne su iken ne derya iken
Arşta yeşil gandil nur olmadı mı?
Zöhre yıldızından nice bin yıl evvel
Kudretten bir top nur olmadı mı?

O gün nur ile *de* üşmüşüdüñ
[üşmüştüñ] atası
Allah aşkına Muhammed'in putası
Ali ile Muhammed'in putası
O zaman üçüsü bir olmadı mı?

Még a világ keletkezése előtt
Az úrben zöld fény született
A hajnalcsillag előtt jó ezer évvel
A mindenhatótól egy fénycsóva jött.

Amíg fény nem jött, atya, fáztál
Az isten szerelmére, Mohamed nyila
Ali és Mohamed nyila
Akkor még ez a három nem vált eggyé.

№ 118

Şu tar - lan - da dü - ve - ni - ğe diş ol - sam,
Par - ma - ğın - da yü - zü - ğü - ne kaş ol - sam,
Şu ya - lan dün - ya - da sa - na eş ol - sam,
Ah - re - tiğ - de sorğu si - val yok dön - düm as - la - nm.

№118 (ANK-1.4)

Şu tarlanda düvenine diş olsam
Parmağında yüzüğüne kaş olsam
Şu yalan dünyada sana eş olsam
Ahretinde sorğu sival [sual] yok,
döndüm *aslanım*.

Bár én lennék a szántóföldeden a villád
foka
Bár én lennék az ujjadon levő gyűrű köve
E hazug világon bár a párod lennék
A túlvilágon sem faggatnának,
visszatértem oroszlánom.

№ 119

♩ = 208

As - lım çık - mış şol Bo-ro - d'u ya - yı-lı-yor,
 Al ya-nak-lan ga-ra ga-şı eğ - li-yor,
 Yü - rü - dük - çe pur-çak - pur-çak ter - li - yor,
 Tü - lü ma-yam ol - dun kür-dün ge - li - ni.

№119 (ADA-2.1)

Aslım çıkmış *şol* [şu] Borod'u
 [Berod'u] yayılıyor
 Al yanaklan gara gaşı eğiliyor
 || : Yörüdükçe purçak purçak terliyor
 Tülü mayam oldun Kürdün gelini.
 : ||

Püsküllü fes geymiş [giymiş] *de*
 bağlamış gara
 Al yanak üstünde zilfini *dara*
 || : Sinemin üstüne açtın bir yara
 Gövâl [gövel] ördek *mi* oldun
 Kürdün gelini? : ||

Aszlim kiment a Berod hegyre

Piros arcú, feketé szemöldökü jön
 Gyöngyözik a verejtéke, ahogy jár
 Tüllfátylas tevécském lettél kurd
 menyecske.

Rojtos fezt vett föl, feketével bekötötte
 Piros arcára feketé fürtöt fésült
 A szívembe sebet ütöttél
 Égszínkék kacsa lettél kurd menyecske?

№ 120

♩ = 120

Bil - mem Hin - di yit - ti de bil - mem Ye - men' - e,
Şa - nı so-ra-ca-ğım al - lı ge - lin ça - yı - ra çi - me - ne,
Ned - din de ney - le - din Gı - zıl - ır - mak,
Za - lım ır - mak al - lı - ge - li - ni,
Ça - - - re - si de tel - li ge - li - ni, tel - li ge - li - ni.

№120 (İÇE-3.2)

Bilmem Hindi [Hind'e] yitti [gitti]
de, bilmem Yemen'e
Şanı soracağım allı gelin çayıra,
çimene
N'eddin [ne ettin] de n'eyledin [ne
eyledin] Gızılırmak
Zalim ırmak allı gelini
Çaresi [çaresiz] de telli gelini, telli
gelini.

Indiába mentél-e vagy Jemenbe, nem
tudom
Téged kérdezlek piros arcú menyecske a
zöld mezőtől
Kizilirmak mit tettél, s mit fogsz tenni
Gonosz folyó, a piros arcú menyecskével
Szerencsétlen, fürtös menyecskével.

№ 121

$\text{♩} = 120$

1 A-ğa - lar bu - gün bir gü - zel gör - düm,

3 Si-ya-hı zü-lü-fü mah yü-zün-de tel gi-bi, ye, he, ey,

7 Gen-di güç-çüg a-ma ey boy - lar mı-na-sı, ey, oy, mı-na-sı,

10 İğ - ra - mı - yor bir fe - - - dan-ca dal gi-bi - yiñ-oy.

№121 (ADA-18.3)

Ağalar bugün bir güzel gördüm
 Siyah zülfü mah yüzünde tel gibi
 Gendi güççüg [küçük] ama ey boylar mınası,
mınası
 İğraniyor bir fedanca [fidanca] dal gibi, oy.

Geydireyim [gyidireyim] yeşilinen [yeşil ile],
 alınan [al ile]
 Besleyeyim şekerinen [şeker ile], balına [bal
 ile], ay
 Seni baban bana verse malınan [mal ile], oy
malına
 Kokulandım tez [taze] açılmış gül gibi.

Agák, ma láttam egy szép lányt
 Fekete fürtök hullnak teliholdhoz
 hasonlatos szép arcába
 Kicsi még, de termete sudár
 Úgy ring, mint kis ág a fácskán.

Hadd öltöztetlek zöldbé, vörösbé
 Bár táplálhatnálak mézzel, cukorral
 Ha az apád nekem adna jó pénzért
 Megszagoltam, frissen nyílt
 rózsához hasonlít {az illatod}.

№ 122

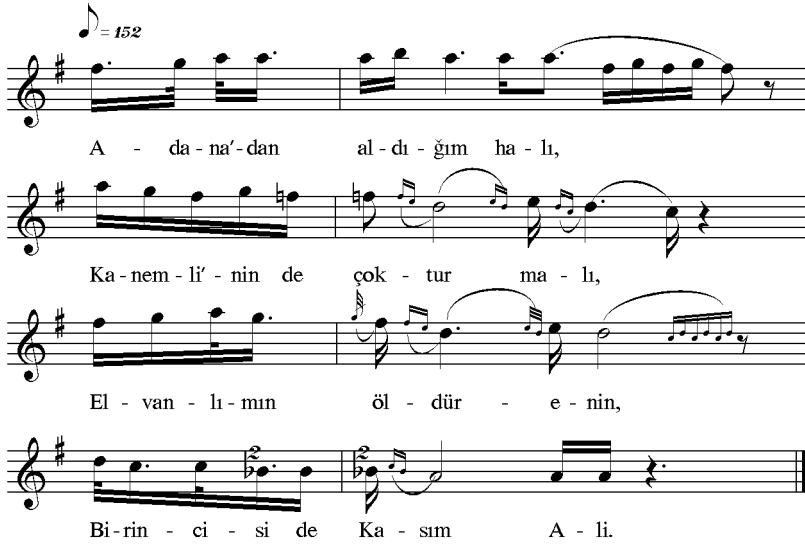

A - tıñ ba - şı dut - maz da - ğa, çık - tı - ğı za - man,
Yağ - lı ka - val gi - bi, ey, ah, yut - tu - ğu za - man,
At dör - dü - ne de gü - zel on be - şı - ne git - ti - ği za - man, ey,
Se - rim tar - la gı - rı, om, off, ey bir de gü - ze - liñ, ey, gü - ze - liñ, e - rıy.

№122 (ADA-13.1)

Atın başı *dutmaz* dağa çıktığı zaman
Yağlı kaval gibi yuttuğu zaman
At dördüne *de* güzel onbeşine gittiği zaman
Severim tarla gırını bir de güzeli, *ey güzeli*.

Nem bírja a ló tartani a fejt, ahogy megy fel a hegyre
Amikor iszik, olyan, mint az édes kaval-szó
A lovat négy, a szép lányt tizenöt éves korában {szeretem}
Akkor szeretem az almásderest és a szép lányt.

№ 123

A - da - na' - dan al - dı - ğım ha - lı,
Ka - nem - li' - nin de çok - tur ma - lı,
El - van - lı - mın öl - dür - e - nin,
Bi - rin - ci - si de Ka - sım A - li.

№123 (İÇE-6.6)

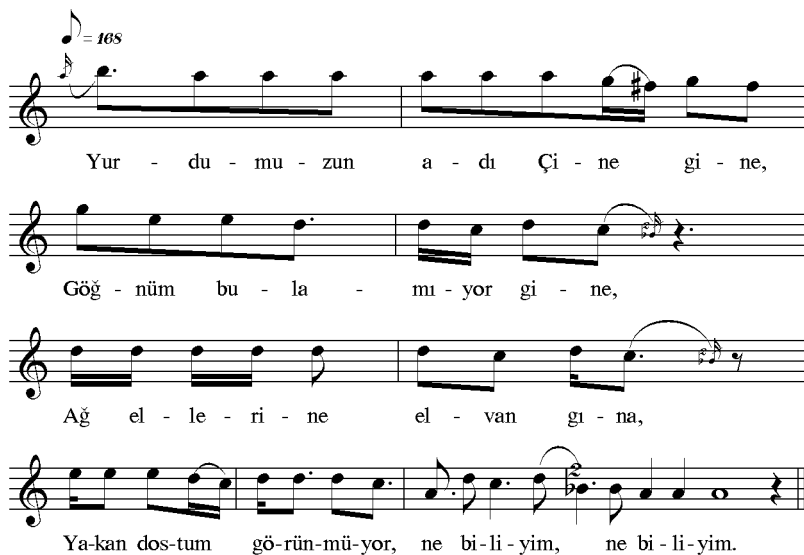
Adana'dan aldım halı
Kanemlinin *de* çoktur malı
|| : Elvanlımın öldürenin
Birincisi de Kasım Ali. : ||

Zehmeri'de olur ayaz
Tahtacıdan olur beyaz
|| : Elvanlımı öldürenin
İkincisi Kâfir Niyaz. : ||

Adanában vettem szőnyeget
Kanemlinek nagy vagyona van
Tarka kendősömet, akik megölték
Azok közül az első Kaszim Ali volt.

Zehmeriben is előfordul erős fagy
A tahtadzsik {nép} között is van fehér
Tarka kendősömet, akik megölték
Azok között a második Kâfir Niyaz volt.

№ 124

Yur - du - mu - zun a - dí Çi - ne gi - ne,
Göğ - nüm bu - la - mı - yor gi - ne,
Ağ - el - le - ri - ne el - van gı - na,
Ya-kan dos-tum gö-rün-mü-yor, ne bi-li - yim, ne bi - li - yim.

№124 (ADA-1.1)

Yurdumuzun adı Çine *gine* [*yine*]
Göğnüm [*gönlüm*] bulamıyor gine
Ağ [*ak*] ellerine elvan gına
Yakan dostum görünmüyor, ne
bilyim [*bileyim*], ne bilyim.

A mi falunk neve Csine
A szívem mégsem talál
Fehér kezére válogatott hennát
Aki felkenné, nem látom, barátom.

№ 125

$\text{♩} = 120$

A - da - na' - nın ti - ren yo - lu,
Bul - gar al - dı sa - ğı so - lu,
A - da - na' - nın ha - nım - la - rı,
Tek - tek ge - yer ya - lın - la - rı,
Kör o - la - sı Şev - ket pa - şa,
Gı - sır goy - dun ge - lin - le - ri,
Kör o - la - sın Şev - ket pa - şa,
Gı - sır goy - dun ge - lin - le - ri.

№125 (İÇE-3.2)

Adana'nın tiren [tren] yolu

Bulgar aldı sağı solu

Adana'nın hanımları

Tek tek geyer [giyer] nalınları

|| : Kör olası Şevket paşa

Gısır goydun gelinleri. : ||

Az adanai vasútvonal

Bulgárokkal van tele jobbról-balról

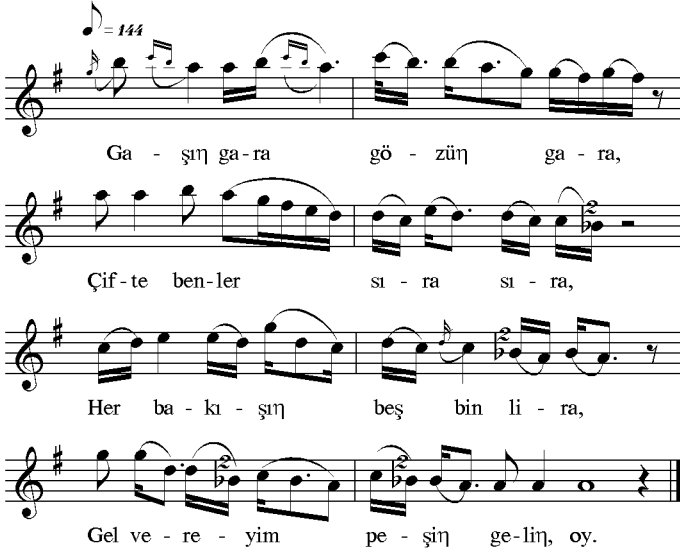
Az adanai nők

Egyenként veszik fel a fapapucsaiikat

Átkozott Sefket paşa

Terméketlen maradtak az asszonyok.

№ 126

Ga - şın ga-ra gö - zün ga - ra,
Çif-te ben-ler sı - ra sı - ra,
Her ba - kı - şın beş bin li - ra,
Gel ve - re - yim pe - şin ge-liñ, oy.

№126 (ADA-1.1)

Gaşın gara gözün gara
Çifte benler sıra, sıra
Her bakışın beş bin lira
Gel veyim peşin gelin, oy.

Fekete a szemöldököd, fekete a szemed
Páros keret egymás mellett
Minden pillantásod ötezer líra
Gyere menyecske, odaadom
készpénzben, hej.

№ 127

Ku-meş - tan da - yı-na bi - zi ke - - -

ser - ler, ke - ser - - ler,

Haj gız sen' al - ma-ya gel - dim al -

ma-ya, al - ma - ya - e.

№127 (ANT-1.1)

Altın tas içinde kına ezerler, *ezerler*
 Senin yazın bir oğlana yazarlar,
yazarlar

Kumeştan [kumaştan] dayına bizi
 keserler, *keserler*

Ha gız sen [seni] almaya geldim
 almaya, *almaya*.

Arany edényben hennát törnek
 Téged egy fiúval már az égben
 összeadtak

Minket szemeltek ki a nagybátyádnak

Haj, lány, azért jöttem, hogy téged
 elvigyelek.

№ 128

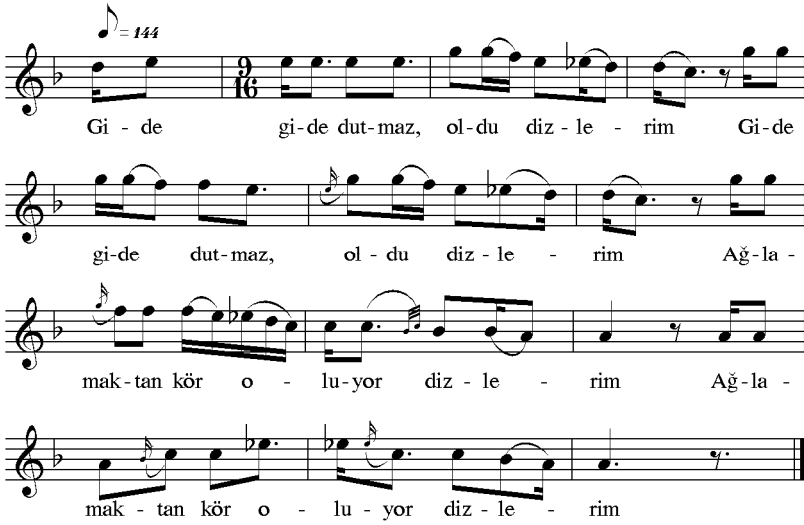
Yay-la-lar i - çin - den Er - zu - rum yay - la,
Şe - hir - ler i - çin - de şî - rin - dir Ko - nya.

№128 (İÇE-5.1)

Yaylalar içinde Erzurum yayla
Şehirler içinde şirindir Konya.

Legszebb a nyári legelők közt az
erzurumi
Legszebb város Konya a városok közt.

№ 129

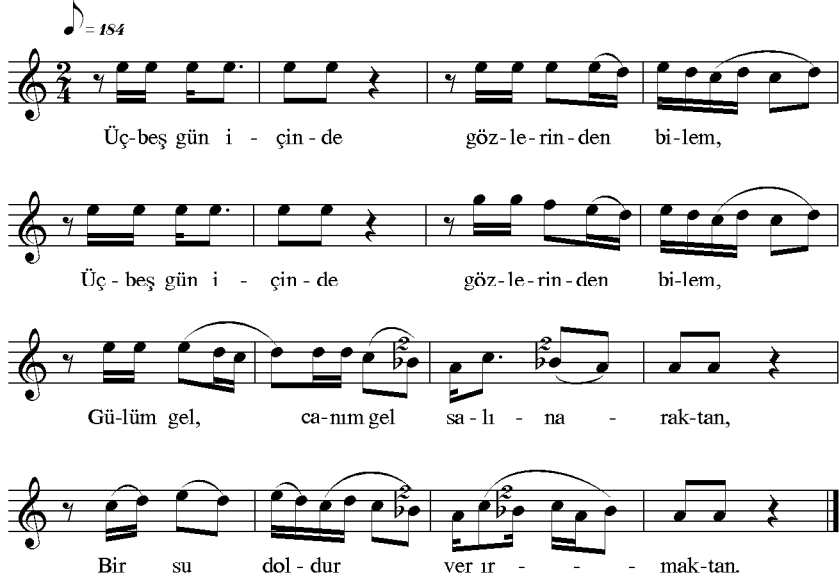
Gi - de gi-de dut-maz, ol-du diz - le - rim Gi-de
gi-de dut-maz, ol - du diz - le - rim Ağ-la -
mak-tan kör o - lu-yor diz - le - rim Ağ-la -
mak - tan kör o - lu - yor diz - le - rim

№129 (IÇE-9.2)

Gide gide *dut*maz oldu dizlerim,
Ağlamaktan kör oluyor gözlerim, v
Gaba ağacın görültüsü [gürültüsü]
dalınan [dal ile],
Oğlanların eğlencesi yar ile.

Mentem, mendegéltem, elfárad a lábam
A sírásba belevakul a szemem
Kopár fának csak az ága zörög
A fiúk a kedvesükkel szórakoznak.

№ 130

Üç-beş gün i - çin - de göz-le-rin-den bi-lem,
Üç - beş gün i - çin - de göz-le-rin-den bi-lem,
Gü-lüm gel, ca-nım gel sa - lı - na - rak-tan,
Bir su dol - dur ver ır - - - mak-tan.

№130 (ANK-1.4)

Üç beş gün içinde gözlerinden bilem
[bileyim],
Gülüm gel, canım gel salınaraktan
[sallanarak]
Bir su doldur ver ırmaktan.

Nar ağacı için için
Ölüyorum gülüm senin, senin için.

Három-öt napon belül a szemedből
tudjam meg
Gyere kedves rózsám, riszáld magad
Meríts vizet a folyóból nekem.

Gránátalmaféért
Meghalok rózsám érted.

№ 131

$\text{♩} = 96$

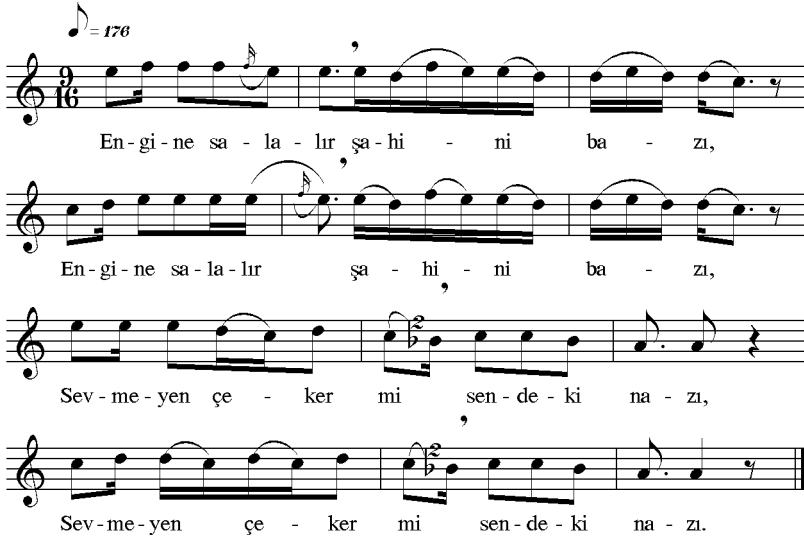
Da-ya-na, da - ya - na, da-yan - dim ta - şa,
Ye-di se - ne e-mek çek-tim, e-me - ğim bo - şa.

№131 (İÇE-6.3)

Dayana dayana dayandım taş
Yedi sene emek çektim emeğim boş
İnledim inledim yedi kardaşa [kardeşe]
Yedi kardaş duymadın mı sesimi?
Hacı boba [baba] versin hayrat fesini.

Nekitámaszkodtam a sziklának
Hét évig iparkodtam, de hiába
Nyögtem, sirtam a hét testvérnek
Hét testvér nem hallottad a hangom?
Zarándok apó, te segíts rajtam!

№ 132

Musical score for No. 132, featuring a melody in 9/16 time with lyrics in Turkish. The score consists of four staves of music. The first staff starts with a tempo marking of quarter note = 178. The lyrics are: En-gi-ne sa-la-lır, şa-hi-ni ba-zı,
En-gi-ne sa-la-lır şa-hi-ni ba-zı,
Sev-me-yen çe-ker mi sen-de-ki na-zı,
Sev-me-yen çe-ker mi sen-de-ki na-zı.

№132 (İÇE-5.3)

Engine salalır [salar] şahini bazı,
Sevmeyen çeker mi sendeki nazı?

Garibin elinde guduruk [kudruk] sazı
Garibin elinde şu gırık sazı
Güzeller aşkına çalar bir zaman.

Néha a látóhatárig röptetik a sólymot
Aki nem szeret téged, elviseli-e a
kényeskedésedet?

Szerencsétlen ember kezében vadul
zengő szaz
Szerencsétlen kezében ütött-kopott szaz
A lányok szerelméért játszik egy darabig.

№ 133

Bir gü - ze - li bir çir - ki-ne ver - se - ler,
Bir gü - ze - li bir çir - ki-ne ver - se - ler,
Gü - zel ağ - lar, çir - kin gü - ler bir za - man,
Gü - zel ağ - lar, çir - kin gü - ler bir za - man.

№133 (İÇE-6.8)

Şu dağların yükseğine erseler,
Lâle, sümbül, mor menekşe derseler,
Bir güzeli bir çirkine verseler,
Güzel ağlar, çirkin güler bir zaman.

Ha ezeknek a hegyeknek felérnek a tetejére
S ott tulipánt, jácintot, kék ibolyát szednek
Ha egy szép lányt csúf emberhez adnak
Eljön az idő, hogy a szép sírdogál, a csúf nevet.

№ 134

Musical score for No. 134, featuring a melody in 9/16 time with lyrics in Turkish. The score consists of four staves of music. The first two staves have the lyrics "Şef-ta - li - ñe der - de der - man de - di - ler,". The last two staves have the lyrics "Kı - rıl - sa kol - la - rım, sa - ra - bi - lir mi,". The tempo is marked as 192.

№134 (İÇE-6.12)

Aşağıdan gelen güçücek [küçükük]
gelin,
Dur desem garşımda durabilin mi
[durabilir misin]?
Şeftaline [şeftalinin] derde derman
dediler,
Kırılsa kollarım sarabilir mi?

Lentről felfelé jövő kicsike menyecske
Ha azt mondom, állj meg, velem
maradsz-e?
Az őszibarackodról azt mondják, hogy
mindenre gyógyír
Ha eltörik a karom, vajon azt is
meggyógyítja-e?

№ 135

$\text{♩} = 112$

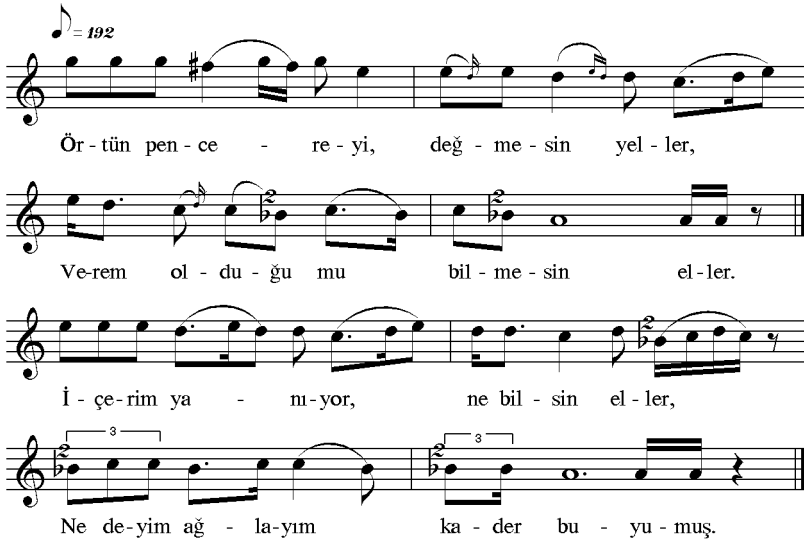
Sey-ran-ga - hım bu - dur da - e, tah - tın yü - ce - si,
 Dül-dül a - tı - dır da - e, Kam - ber ho - ca - sı, ho - ca - sı,
 Muham - med Mus - ta - fa - nın da - e Mih - raç ge - ce - si,
 Ye - din - ci kat gök - te de as - lan o - lan şah, şah,
 Ref. Şahde-ğer-li-dir em-mi, şa-hi se-ven şah de-sin, şah A-lim şah, şah, şah, şah.

№135 (İÇE-9.2)

Seyrangahım budur da tahtın yücesi,
 Düldül atıdır da Kamber hocası,
 hocası
 Muhammed Mustafa'nın Miraç
 [Miraç] gecesi,
 Yedinci kat gökte de aslan olan şah,
 şah.
 Şah değerlidir, emmi, şahı seven şah
 desin, şah Alim şah, şah.

Trón fényessége az a hely, ahol én
 megnyugszom
 A próféta öszvére Düldül, mestere
 Kamber
 Mohamed és Musztafa mennybemenetele
 éjjelén
 Az égen hét emelet magasában van az
 oroslán sah.
 A sah drága, nagybátyám, aki őt szereti,
 mondja azt, hogy sah.

№ 136

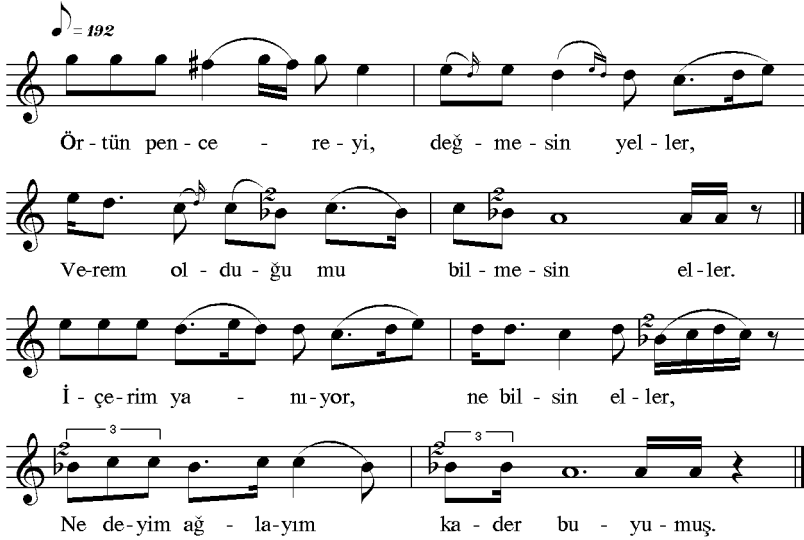
Ör - tün pen - ce - re - yi, de ğ - me - sin yel - ler,
Ve - rem ol - du - ğu mu bil - me - sin el - ler.
İ - çe - rim ya - nı - yor, ne bil - sin el - ler,
Ne de - yim ağ - la - yım ka - der bu - yu - muş.

№136 (IÇE-6.3)

Dostun geçti derler de kalbim
inanmaz
Kıştı çağın [canım] sağım oldu
sevdiğim
Nereden uğradım da göçüm üstüne
Aklım senin ile gitti sevdiğim.

A barátod megszökött - mondják, de a
szívem nem hiszi el
Tél volt, már a jobb kezemmé vált a
kedvesem
Honnét kerültem vándorútra?
Az eszem veled ment el kedvesem.

№ 137

Ör - tün pen - ce - re - yi, de ğ - me - sin yel - ler,
Ve - rem ol - du - ğu mu bil - me - sin el - ler.
İ - çe - rim ya - nı - yor, ne bil - sin el - ler,
Ne de - yim ağ - la - yım ka - der bu - yu - muş.

№137 (İÇE-6.12)

Örtün pencereyi değmesin yeller
Verem olduğumu bilmesin eller
||: İçerim yanıyor ne bilsin eller
Ne deyim ağlayım kader
buyumuş. :||

Vapura bindim de fırtına dıttu
Attığım mektubu balıklar yuttu
||: Sılada sevdiğim beni unuttu
Ne deyim ağlayım kader
buyumuş. :||

Fedjétek be az ablakot, ne fűjjon be a szél
Ne tudják meg az ellenségek, hogy
tűdóbajom van
Ég a belsóm, minek tudja ezt meg az
ellenség
Mitévő legyek, sírok, ez a sorsom.

Hajóra szálltam, viharba került
A levelet, amit bedobtam, lenyelték a halak
Otthon a szeretóm elfelejtett engem
Mitévő legyek, sírok, ez a sorsom.

№ 138

♩ = 164

Yü - ce dağ ba - şın - da go - yun gü - de - rim, go - yun gü - de - rim,
Go - yu - nu sa - tar dağ al - tın e - de - rim.

№138 (ADA-2.1)

İce [yüce] dağ başında goyun
güderim, *goyun güderim*
Goyunu satar da altın ederim
Gız seni alır da hatun ederim, *hatun*
ederim
Gülüm İreyhanım bir dal fidanım
Gız seni alır da hatun ederim.

Yüce dağ başında ekerler darı,
ekreler darı
Ekerler biçerler ederler karı
Dost uçun [için] saklarlar ayvayı
narı, *ayvayı narı*
Gülüm İreyhanım, bir dal fidanım.

Magas hegy tetején birkát legeltetek

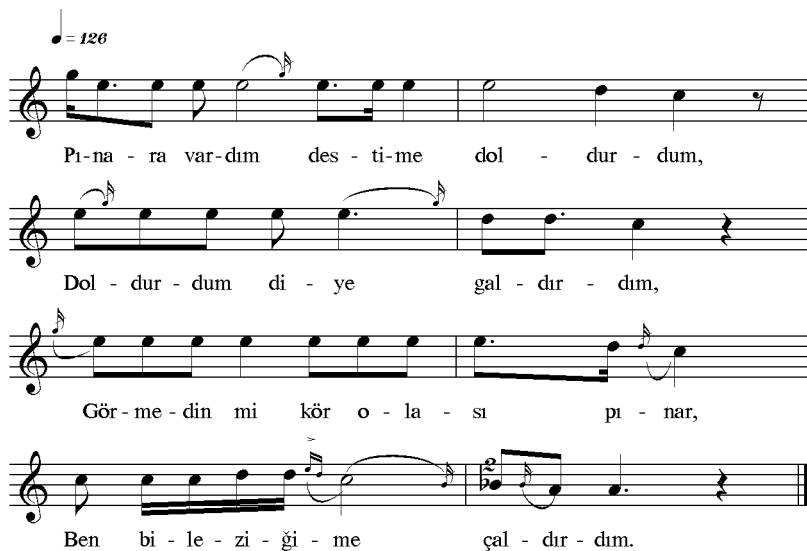
Eladom a birkát, aranyam lesz
Lány téged elveszlek, asszonnyá teszlek
Rózsám İreyhanom, egyszál ágacskám.
Lány téged elveszlek, asszonnyá teszlek

Magas hegy tetején vetik a magot
Elvetik, aratják, hasznuk lesz belőle
Félreteszik barátoknak a birsalmát,
gránátalmát

Rózsám İreyhanom, egyszál ágacskám.

№ 139

$\bullet = 126$

Pı-na - ra var-dım des - ti-me dol - dur - dum,
Dol - dur - dum di - ye gal - dır - dım,
Gör - me - din mi kör o - la - sı pı - nar,
Ben bi - le - zi - ği - me çal - dır - dım.

№139 (DEN-3.1)

Pınara vardım *destime* [testimi]
doldurdum
Doldurdum diye galdırdım
Görmedin mi körolası pınar
Ben bileziğime [bileziğimi]
çaldırdım.

Elmentem a forráshoz, megtöltöttem a
korsómat
Megtöltöttem és fölemeltem
Átkozott forrás, nem láttad-e, hogy
Megcsendítettem a karkötőmet.

№ 140

The image shows a musical score for a song. It consists of three staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a tempo marking of 200. The lyrics are: "Ör - dek göl - de ya - yı - lır,". The second staff continues the melody with lyrics: "Bi - rer bi - rer sa - - yı - lır,". The third staff concludes the melody with lyrics: "Bi - rer bi - rer sa - yı - lır.".

№140 (DEN-3.1)

Ördek gölde yayılır
Bírer bírer sayılır,
Yar aklıma gelince
Yere *de* düşer bayılır
Yere düşer bayılır.

Úsznak a kacsák a tavon
Egyesével kell megszámolni őket
Amikor eszembe jut a kedvesem
Aléltan kell összeesnem.

№ 141

♩ = 72

Mor i - li - ğin in - ne - si,
A - şı - ğı o - lan din - le - sin,
Gur - bet - te - ki ya - ri - min,
Ku - lak - la - rı çin - le - sin.

Ref.

Hay - di de hay - di mor dağ - lar,
Şal - va - rı be - li - ne bağ - lar.

№141 (DEN-1.1)

Mor iliğın innesi [iğnesi]

Aşığı olan dinlesin

|| : Gurbetteki yarimin

Kulakları çinlesin. :||

Haydi *de* haydi mor dağlar

Şalvarı beline bağlar

İki gözümün biri

Hiç durmadan kan ağlar.

Kék gomblyuk túje

A szerelmese hallgassa

Az idegenben levő kedvesem

Füle csengjen.

Sej haj, kék hegyek

Bugyogóját a derekára köti

Egyik a két szemem közül

Folyton keserű könnyet hullat.

№ 142

$\bullet = 126$

El - ma at - tım dađ - la - - - ra,
 Ya - yı - lır o - va - la - ra,
 O be - nim kö - mür göz - lüm, Gel - mez
 mi bu - ra - la - ra.
 Gal - dım du - man i - çi dađ - lar - da,
 Sev - gi - li ya - rım ne - re - ler - de.

№142 (DEN-1.6)

Elma attım dađlara

Yayılır ovalara

|| : O benim kömür gözlüm

Gelmez mi buralara? : ||

Galdım duman içi dađlarda

Sevgili yarım nerelerde?

Eli elime deđdi

Hem ben yarındım, hem kendi.

Almát dobtam a hegyekre

Szétgurul az alföldön

Ő az én szénfekete szeműm

Nem jön-e errefelé?

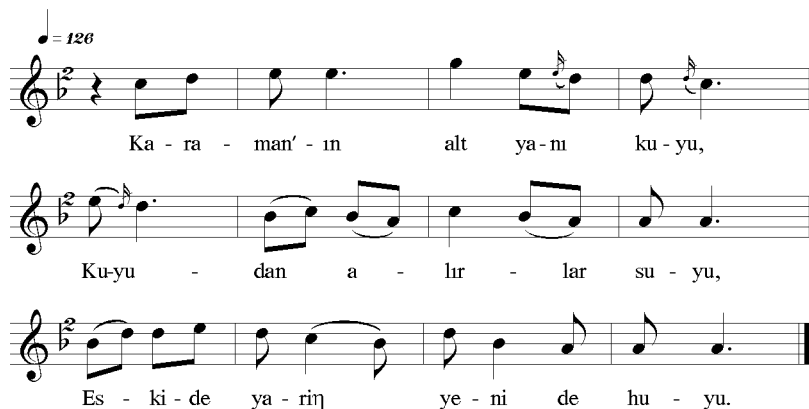
A felhős hegyek közt maradtam

Hol az én kedvesem

A keze a kezemhez ért

Én is belészerettem, ő is belém.

№ 143

Ka - ra - man' - ın alt ya - mı ku - yu,
Ku - yu - dan a - lır - lar su - yu,
Es - ki - de ya - rın ye - ni de hu - yu.

№143 (İÇE-4.1)

Karaman'ın alt yanı *daşlı*,
Cebimde yok beş kuruş başlık,
Karaman'ın alt yanı kuyu
Kuyudan alırlar suyu
Eski de yarin, yeni de huyu.

Karaman alsó része köves
Nincs egy lyukas garasom se
Karaman alsó részén kút van
A kútból veszik a vizet
Régi a kedvesed, új a szokása.

№ 144

$\text{♩} = 120$

O di - ke - ni yol - la - ra dö - ken,
A - man Ka - ra - man - lı, ca - nım Ka - ra - man - lı,
Ben sa - na yan - dım gü - zel de - li - kan - lı.

№144 (İÇE-6.12)

Karaman'dan gelirken
Ayağıma battı diken
Haydi, ayağıma battı diken
O dikeniyi yollara döken

||: Aman Karamanlı, canım
Karamanlı
Ben sana yandım güzel delikanlı. :||

Ahogy jöttem Karamanból
Tüske ment a lábamba
Haj, tüske ment a lábamba.
Aki a tuskét az utakra szórta

Aj karamani, lelkem karamani
Lángra lobbantam érted szép legény.

№ 145

♩ = 120

Ah, Ka - ra - man'-dan ge - ce de geç - tim,
Gör-me - dim a - man, a - man, a - man, a - man,
A - cí da dağ - lí su - lar - dan iç - tim,
Gör-me - dim a - man, a - man, a - man, a - man.

Ref.

Ha da - lın da hay - di e - rik dal - la - rı,
E - rik boy - nu eğ - miş, şa - ka yol - la - rı,
Üs - tü - müz - den ge - lip ge - çen bay - ram ay - la - rı, a - man, a - man, a - man.

№145 (DEN-1.6)

Ah, Karaman'dan gece de geçtim,
görmedim aman, aman, aman
Acı da dağlı sulardan içtim,
görmedim aman, aman, aman
Ha dalın da haydi erik dalları
Erik boynu eğmiş şaka yolları
Üstümüzden gelip geçen bayram
ayları, aman, aman, aman.

Karamanból éjszaka indultam el, nem
láttam aj, jaj
Keserű hegyi vizet ittam, nem láttam aj,
jaj.
Az ágad szilvaág
A szilvaágak lehajlottak, viccelődnek
rajta
A jövő-menő ünnepi hónapok.

№ 146

$\bullet = 105$

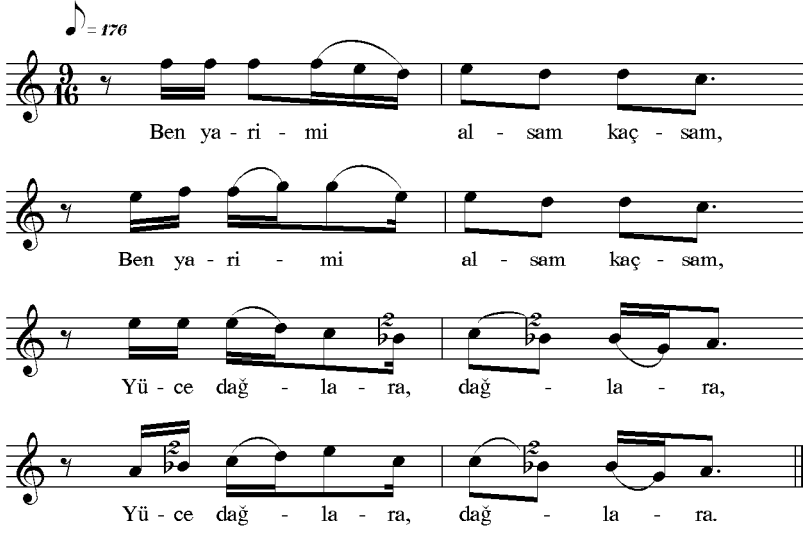
A-man Ka - ra - man' - in ba - yı - rı - na,
A-man Ka - ra - man' - in ba - yı - rı - na,
A-man sa - lı - ver - dim ça - yı - rı - na,
A-man sa - lı - ver - dim ça - yı - rı - na.

№146 (ANT-3.1)

Aman Karaman'ın bayırına,
Aman salıverdim çayırına,
Aman bir güzelin hayırına,
Aman Karaman'lı, yandım
Karaman'lı,
Seni de sever üç beş delikanlı.

Aj, a karamani emelkedöre
Haj, kiengedtem a mezöre
Egy széplány javára
Haj karamani, beléd szerettem karamani
Téged is szeret három-öt legény.

№ 147

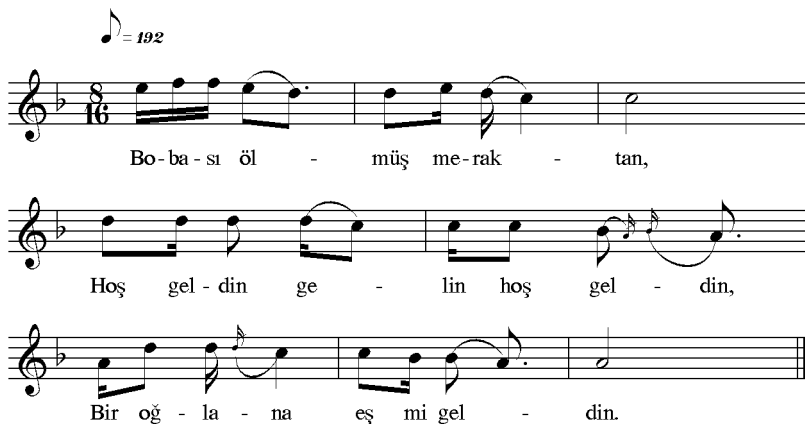
Ben ya - ri - mi al - sam kaç - sam,
Ben ya - ri - mi al - sam kaç - sam,
Yü - ce dağ - la - ra, dağ - la - ra,
Yü - ce dağ - la - ra, dağ - la - ra.

№147 (İÇE-5.3)

Ben yarimi alsam kaçsam,
Yüce dağlara, dağlara.

Ha én a kedvesemet megszőktetem
Magas hegyekbe, hegyekbe.

№ 148

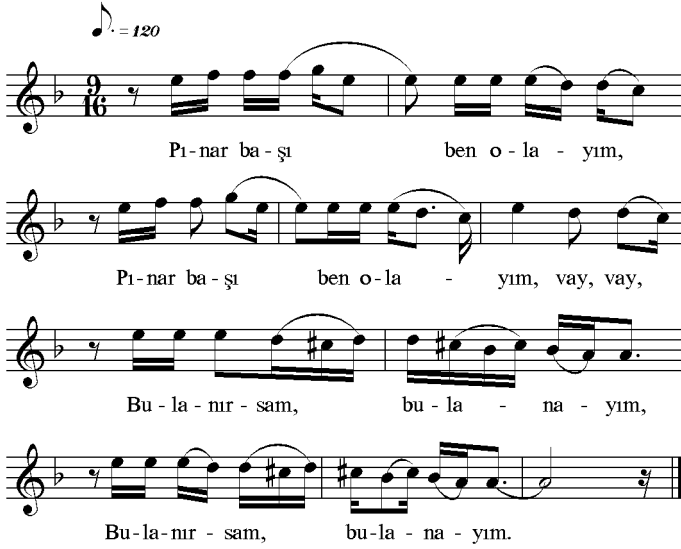
Bo-ba-sı öl - müş me-rak - tan,
Hoş gel - din ge - lin hoş gel - din,
Bir oğ - la - na eş mi gel - din.

№148 (İÇE-6.9)

Gelin getirdik ıraktan
Babuç [pabuç] diktirdim yoraktan,
Bobası [babası] ölmüş meraktan
Hoş geldin gelin hoş geldin
Bir oğlana eş mi geldin?

Menyasszonyt hoztunk messziről
Papucsot varrattam erős bőrből
Az apja majd behalt az izgalomba
Isten hozott menyasszony, isten hozott
Egy legénynek a párja leszel-e?

№ 149

P1-nar ba - şı ben o - la - yım,

P1-nar ba - şı ben o - la - yım, vay, vay,

Bu - la - nır - sam, bu - la - na - yım,

Bu - la - nır - sam, bu - la - na - yım.

№149 (IÇE-6.12)

Pınar başı ben olayım
Pınar başı ben olayım, vay
Bulanırsam bulanayım
Verin benim sevdiğimi
Verin benim sevdiğimi, vay
Dilenirsem, dileneyim.

Én legyek a forráskút
Én legyek a forrásfő haj, haj
Ha zavarossá válok, hát zavarossá válok
Adjátok hozzám a kedvesemet, jaj, jaj
Ha koldulok, hát kolduljak

№ 150

Ak - şam - dan ge - len oğ - lan,
Sa-bah-tan has - - - ta gi - der.

№150 (ADA-8.1)

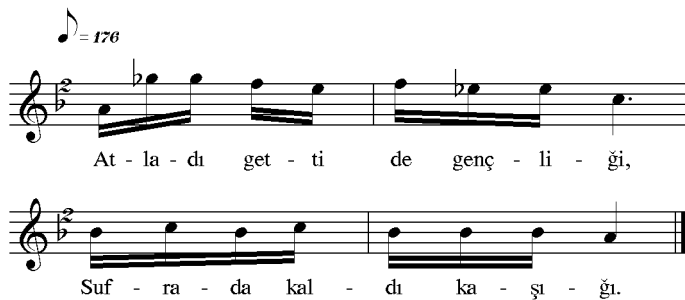
Ak keklik meste gider
Dolanır dosta gider
|| : Akşamdan gelen oğlan
Zabahtan hasta gider. : ||

Ağ keklik gızıl keklik
Yollara düzül keklik
|| : Avcular [avcılar] *duzak* gürmuş
Yüksekte süzül keklik. : ||

A fehér fogoly, nagyon víg
Sétálgat, elmegy a társához
Az a fiú, aki este jön
Reggel betegen megy el.

Fehér fogoly, vörös fogoly
Indulj útnak fogoly
A vadászok csapdát állítottak
Magasan húzz el fölöttük fogoly.

№ 151

 ♩ = 176

At - la - dı get - ti de genç - li - ği,
Suf - ra - da kal - dı ka - şı - ğı.

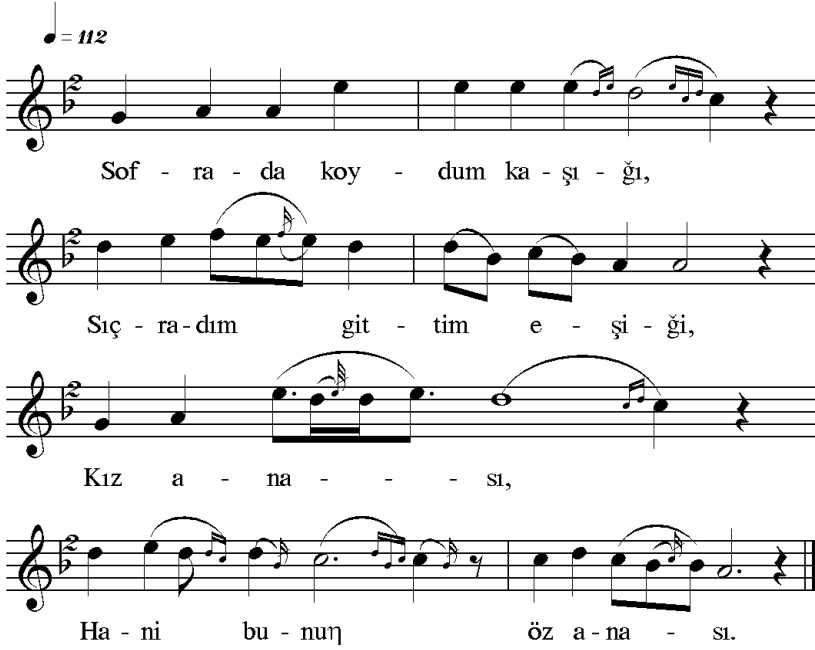
№151 (İÇE-6.3)

Atladı getti [gitti] da gençliği
Sufrada [sofrada] kaldı kaşığı
Köyünün de yakışığı
Uğurlar olsun kadın anam.

Elszökött, elment az ifjúsága
Az asztalon maradt a kanala
A falujában ő a legszebb ifjú
Jó utat kívánok anyám!

№ 152

♩ = 112

Sof - ra - da koy - dum ka - şı - ğı,
Sıç - ra - dım git - tim e - şı - ğı,
Kız a - na - - - sı,
Ha - ni bu - nun öz a - na - - sı.

№152 (İÇE-11.1)

Sofrada [sofraya] koydum kaşığı
Sıçradım gittim eşiği
Kız anası
Hani bunun öz anası?

A megterített asztalon hagytam a kanalat
Felugrottam, kiléptem a küszöbön
Lányos anya
Hol van az édesanyja?

№ 153

$\text{♩} = 144$

A - na dö - ŧe - ği dö - ŧen - me - dim,
Bo - ba ğu - ŧa gu - ŧan - ma dım,
El - le - rim kı - na, ba ŧ - la - rım du - vak,
U - yan al - lı ge - lin u - yan.

№153 (İÇE-11.5)

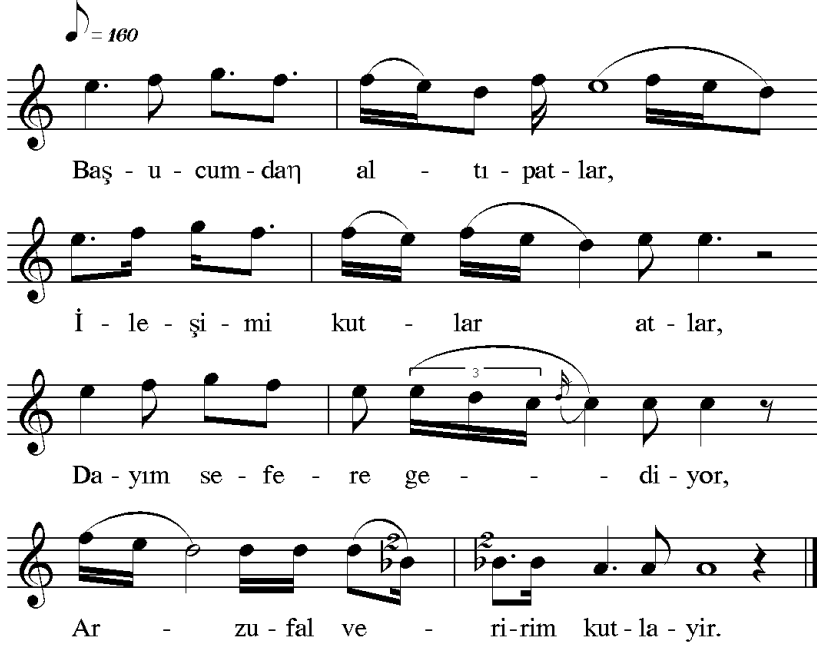
Elime goymuŧlar gurbet ğınasını
Gözüme çekmiŧler gader sürmesini
Ellerim kına avuçlarım duvak
Uyan allı gelin, uyan.

Ana döŧeĝi döŧenmedim
Boba [baba] ğuŧa ğuŧanmadım
Ellerim kına baŧlarım duvak
Uyan allı gelin, uyan.

Kezemre kenték az idegen föld hennáját
Szememre festették a sors vonalát
A kezem hennás, a fejem fátylas
Ébredj piros arcú menyecske, ébredj!

Nem feküdtem anyám matracára
Nem öltöztem apám fegyverébe
Kezem hennás, fejem fátylas
Ébredj piros arcú menyecske, ébredj!

№ 154

Baş - u - cum - dağ al - tı - pat - lar,
İ - le - şı - mi kut - lar at - lar,
Da - yım se - fe - re ge - - - di - yor,
Ar - zu - fal ve - ri - rim kut - la - yir.

№154 (ADA-18.1)

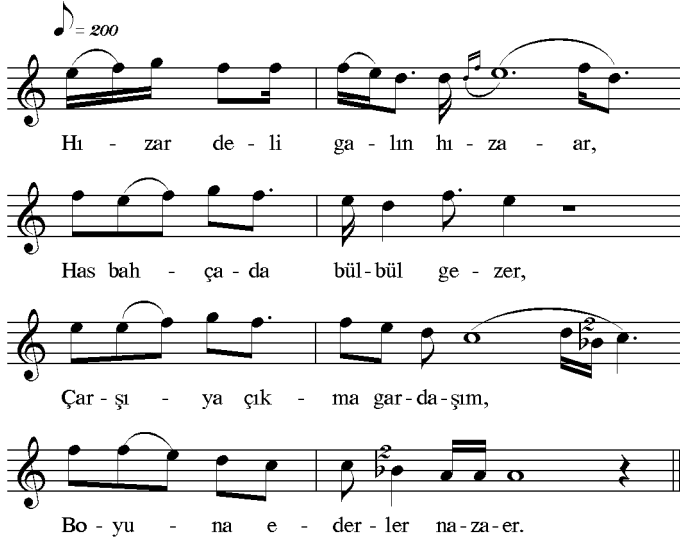
Başucumda altıpatlar
İleşir mi kurtlar atlar?
|| : Dayım sefere gidiyor [gidiyor]
Arzufal [arzuhal] veririm kurtlar. : ||

Atıma binip kaçmadım
Gızılıрмаğı geçmedim
|| : Cahilidi benim yârim
Boyuna gaftan biçmedim. : ||

Fejvégemnél hatlövetú fegyver
Ideérnek-e a farkasok, lovak?
Nagybátyám háborúba indul
Hírt adok nektek farkasok.

Lovon meg nem szöktem
Nem keltem át a Kizilirmak folyón
Tudatlan volt az én kedvesem
Még drága ruhát sem szabattam rá.

№ 155

Hı - zar de - li ga - lın hı - za - ar,
Has bah - ça - da bül - bül ge - zer,
Çar - şı - ya çık - ma gar - da - şım,
Bo - yu - na e - der - ler na - za - er.

№155 (ADA-22.2)

Hızır [hızan] deli galın [gönlüm]
hızır

Has bahçada [bahçede] bülbül gezer

||: Çarşıya çıkma gardaşım
[kardeşim]

Boynuna ederler nazar. :||

Saç da kalkmıyor sırmadan

Bıyık seçilmez sürmeden

||: Sizden mi geliyor gardaş [kardeş]
Haydar ağamı görmeden. :||

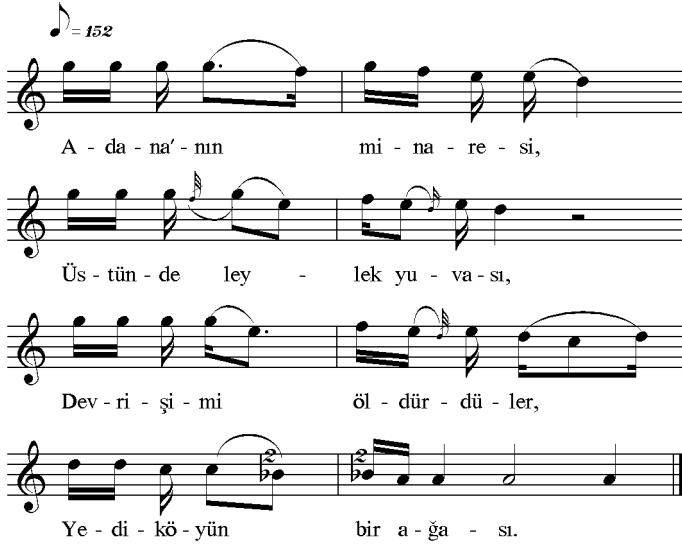
Ej, emelkedő bolond szívem
A szultán kertjében fülemüle sétál
Ne menj a vásárba testvér
Megvernek szemmel téged.

A hímzett aranyszál nem lazul ki
A bajszot csak úgy lehet elválasztani, ha
bekenik

Tőletek jön-e testvér

Haydar, anélkül, hogy meglátogatta
volna az agát?

№ 156

A - da - na' - nın mi - na - re - si,
Üs - tün - de ley - lek yu - va - sı,
Dev - ri - ši - mi öl - dür - dü - ler,
Ye - di - kö - yün bir a - ğa - sı.

№156 (İÇE-6.6)

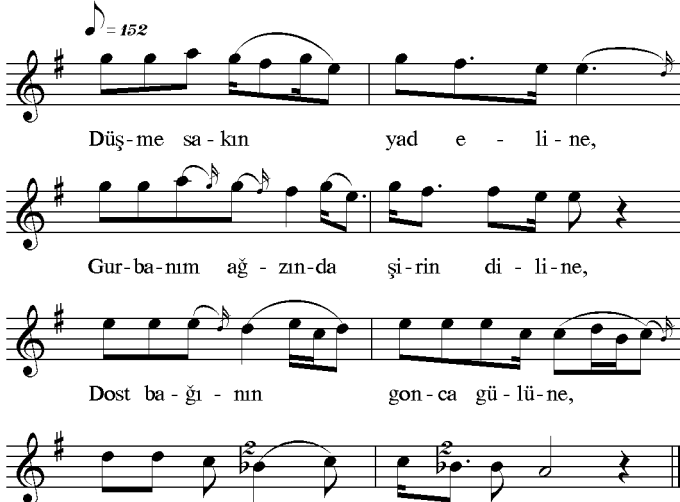
Adana'nın minaresi
Üstünde leylek yuvası
|| : Devrişimi [dervişimi] öldürdüler
Yediköyün bir ağası. : ||

Enni [ninni] Duran ağam, enni
Gaşı kara düşün enni [enli]
|| : Şimdi burdan geçti gidiy [gidiyor]
Ne yatırsın [yatarsın] ala kanlı? : ||

Adana minarete
A tetején gólyafészek
Megölette dervisemet
Hétfalu egyik agája.

Aludj Duran agám, aludj
Fekete szemöldökű, széles mellkasú
Most innét elment, elhaladt
Miert fekszel piros vérben?

№ 157

Düş-me sa - kın yad e - li - ne,
Gur-ba-nım ağ - zın-da şi-rin di - li - ne,
Dost ba - ğı - nın gon - ca gü - lü - ne,
Gön - lüm bü - l - bü - l go - nar bir gün.

№157 (ADA-15.2)

Bu dünyanın güzel devranı
Bizden yana döner bir gün
Şu yüksekten uçan gönlüm k
Enginlere iner bir gün, iner bir gün.

Düşme sakın yad eline
Gurbanım ağzında şirin diline
Dost bağının gonca gülüne³
Gönlüm bülbül gonar bir gün.

E világ szép kerekre
Egy nap a mi kedvünkre fordul
Magasan repülő szívem
Széles síkságra ereszkedik egy nap,
ereszkedik egy nap.

Nehogy idegenbe vetődj
Odavagyok az édes nyelvedért
Barátságod bimbó rózsájáért
A szívem csalogány, leszáll egy nap.

№ 158

$\text{♩} = 88$

Kı - zıl - ır - mak a - kın - tı - - - st,

Sel - vi sö - ğüt yı - kın - tı - - - st,

Go - zan - oğ - lu dü - ğün gur - muş,

Ha - ni bu - nun o - kun - tu - su.

№158 (ADA-10.2)

Çıktım Feke'nin dağına
 Kar dizleyi [dizleye], dizleyi
 ||: Yarelerim [yaralarım] göz göz
 oldu
 Hekim gözleyi, gözleyi. :||

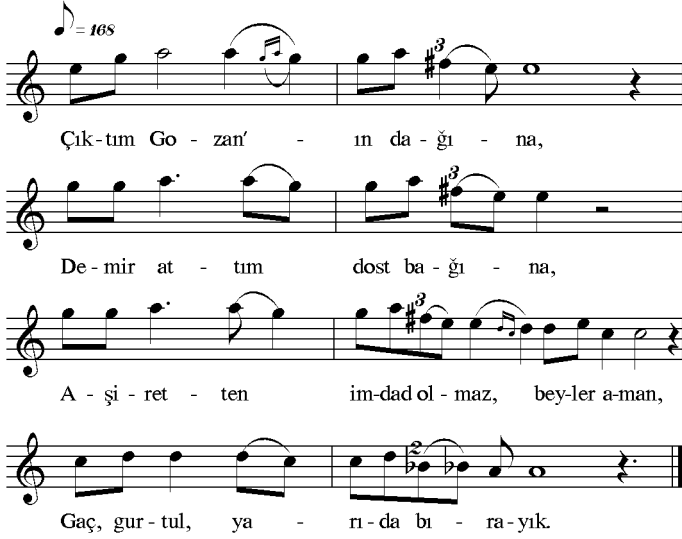
Kızılırmak akıntısı
 Selvi söğüt yıkıntısı
 ||: Gozanoğlu düğün gürmuş
 Hani bunun okuntusu? :||

Kimentem Feke hegyére
 Térdig ért a hó
 A sebeim mind kinyíltak
 Az orvos megvizsgálta.

Kizilirmak folyó sodrásá
 Fűzfák, cédrusok kupaca
 Kozanoglu lagzit tartott
 Hol van rá a meghívó?

№ 159

♩ = 168

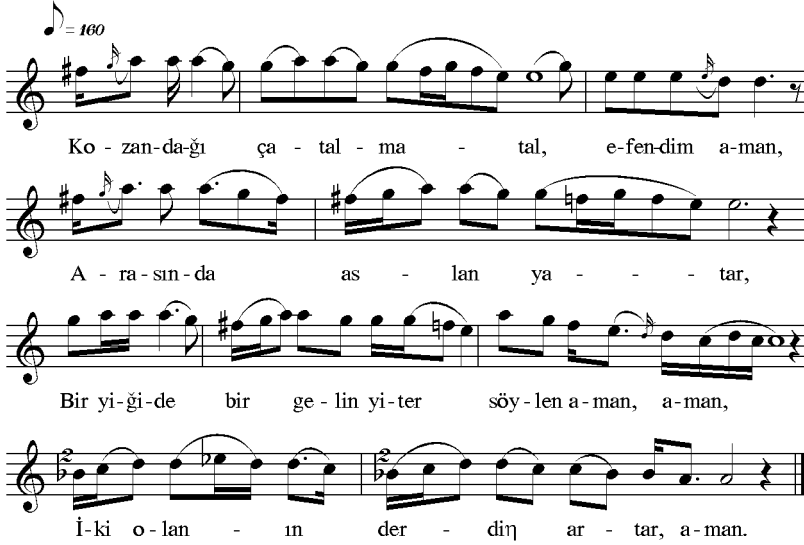
Çık-tım Go - zan' - in da - ğı - na,
De - mir at - tım dost ba - ğı - na,
A - ŝi - ret - ten im-dad ol - maz, bey-ler a-man,
Gaç, gur - tul, ya - rı - da bı - ra - yık.

№159 (ADA-4.1)

Çıktım Gozan'ın dağına
Demir attım dost bağına
||: Aşiretten imdad olmaz, *beyler*
aman
Gaç, gurtul, yarıda bırak! :||

Felmentem a kozani hegyre
Barátoknál lehorgonyoztam
A törzstól nem jön a segítség, aj urak
Fuss, menekülj, hagyd félbe {amit
csinálsz}.

№ 160

Ko - zan-da-ğı ça - tal - ma - tal, e-fen-dim a-man,
A - ra - sını - da as - lan ya - - - tar,
Bir yi-ği-de bir ge - lin yi-ter söy - len a - man, a - man,
İ - ki o - lan - ın der - diņ ar - tar, a - man.

№160 (İÇE-6.11)

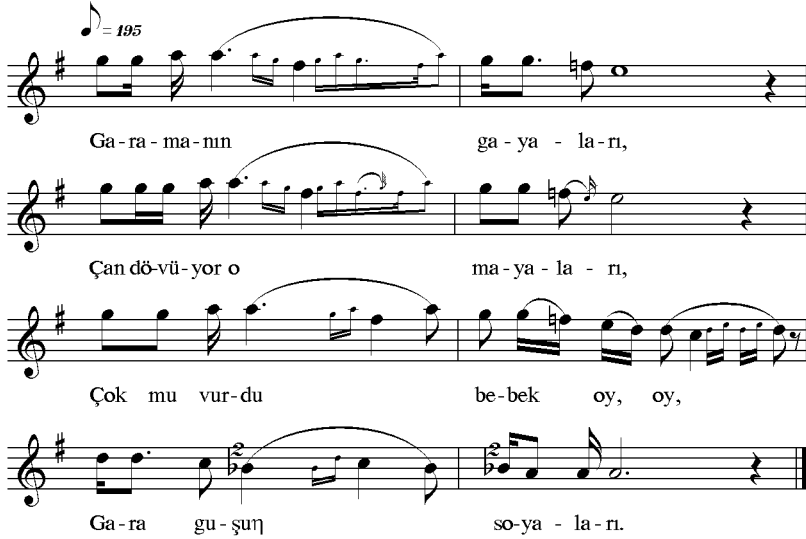
Kozandağı çatal matal, *efendim aman*
Arasında aslan yatar
Bir yiğide bir gelin yiter [yeter],
söylen [söyleyin] aman
İki olanın derdi artar, *aman*.

Kozan dağı karlı buzlu
Edirafı [etrafi] gelin gızlı
Öldürürler yiğit seni, *söylen aman, aman, aman*
O duşmanır [duşmandır] zaten
sezdim, *aman*.

Kozan hegye járhatatlan
A hegyek közt oroszlán van
Egy vitéznek egy lány elég, mondjátok
csak
Akinek kettő van, meggyűlik a baja
velük, jaj.

Kozan hegye havas, jeges
Teli van lányokkal, menyecskekkel
Megölnek téged vitéz, jaj szóljatok
{neki}
Tudtam, hogy ő ellenség, megéreztem.

№ 161

Ga - ra - ma - mın ga - ya - la - rı,
Çan dö - vü - yor o ma - ya - la - rı,
Çok mu vur - du be - bek oy, oy,
Ga - ra gu - şun so - ya - la - rı.

№161 (ADA-15.2)

Garaman'ın gayaları
Çan dövüyor mayaları
||: Çok mu vurdu bebek *oy, oy*
Gara guşun soyaları? :||

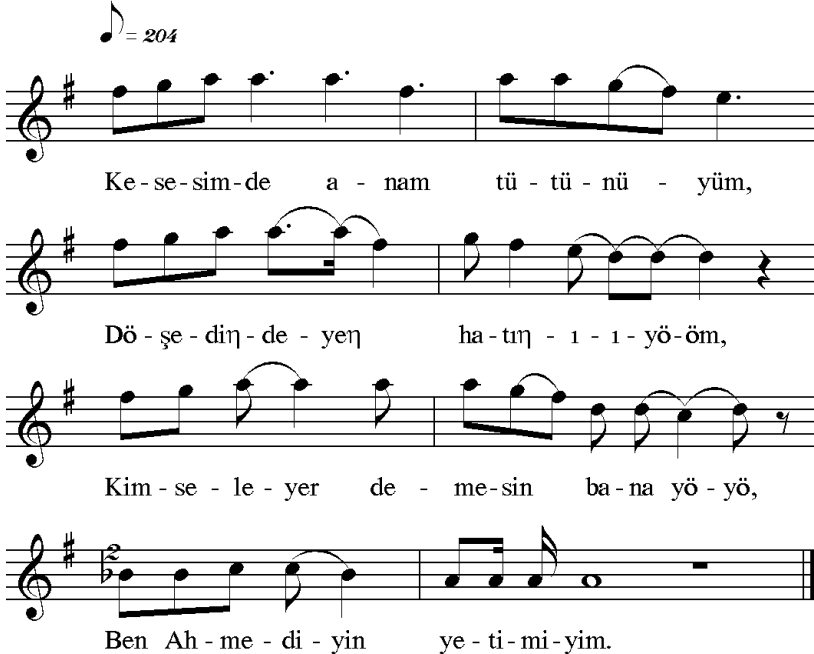
Avcılar gezdirmedim golumda
Bekçi yoktu sağ solunda
||: Ben bebeği gayıb ettim
[kaybettim]
Zalim yaylanın yolunda. :||

Karaman sziklái
Harang üti a dallamokat
Nagyon csapkodott-e baba
A fekete madár karma?

Vadászokat nem sétáltattam
Nem volt ör jobbról-balról
Elvesztettem a kisbabát

A nyári legelő kegyetlen útján.

№ 162

Ke - se - sim - de a - nam tü - tü - nü - yüm,
Dö - şe - diğ - de - yeñ ha - tıñ - ı - ı - yö - ðm,
Kim - se - le - yer de - me - sin ba - na yö - yö,
Ben Ah - me - di - yin ye - ti - mi - yim.

№162 (ADA-19.1)

Kesesimde *aman* tütülnüm
Döşesinde [döşeğimde] hatunum1
|| : Kimseler değmesin bana
Ben Ahmed'in yetimiyim. : ||

Zacskómban a dohányom
Heverómön az asszonyom
Senki ne érjen hozzám
Én Ahmed árvája vagyok.

№ 163

♩ = 132

Bi - ri - ni sev - dim hı ga - sı ga - ra,

Bi - ri - ni sev - dim gö - zü a - la,

İ - ki se - ne he - le me - le,

Üç se - ne - yi ne ey - le - me - li.

№163 (ADA-1.1)

Birini sevdim gaşı gara
Birini sevdim gözü ala [ela]
|| : İki sene hele mele
Üç seneyi ne eylemeli? : ||

Szerettem egyet, fekete szemöldökűt
Szerettem egyet, barna szeműt
Két évet még csak-csak kivárok
De hármát már hogy várjak ki?

№ 164

♩ = 120

Yay-lam se - ni yay - la - ma - dım a - man kar i - ken,
 Off, ağ - la - ma - dım da yav - ru pa - laz tor i - - - ken,
 Şu dün - ya - dağ ö - lüm - le ay - rı - lık var i - ken oy, oy, oy, oy,
 Ne sen be - ni u - nut da ne de ben se - ni ay ge - lin
 sür - me - lim oy, oy, gü - ze - lim off, off, off.

№164 (İÇE-6.11)

Yaylam seni yaylamadım *aman* kar iken
Of! Ağlamadım *da* yavru palaz tor iken
 Şu dünyada ölümle ayrılık *oy*
 Ne sen beni unut da ne de ben seni, ay
 gelin, sürmelim oy of, güzelim, of.

Yaylam senin ne dumanlı başın van
 Yastığ [yastık] edip *de* yaslanacak taşın
 var
 Güzel senin *de* bir gecelik için var, *oy*

Ne sen beni unut da ne de ben seni, *ay*
gelin of, sürmelim.

Amikor hó volt, nem tölthettem az idót
 veled a nyári legelón
 Éretlen fiataként nem sirtam
 Míg a világón halál és elválás van
 Ne felejts el engem, én se téged, aj
 jegyesem, szépem, fekete szemúm.
 Nyári legelóm, felhókbe burkolódtál
 Van sziklád, aminek párnaként
 nekidőlünk
 Szépségem, neked egy éjszakára való
 dolgod van
 Ne felejts el engem, én se téged, aj
 jegyesem, fekete szemúm.

№ 165

♩ = 132

Ah, Ak-ka-ya de-dik-le-ri bir ka-ya-dır da ot bit-mez, ah,
 Naz-lı ya-rın ha-yalı de hiç kar-şım-dan git-mez, oy, oy,
 Gü-müş zen-cir-le bağ-la-sa-la - - - ar bağ dut - maz, ah,
 Naz-lı ya-rın zül-fün-den sağ-lam bağ m'o-lur a-man, a-ma-nın oy, oy,
 a dil-ber ey, ey, a gü-zel ah, ah.

№165 (İÇE-10.1)

*Ah, Akkaya dedikleri bir kayadır da
 ot bitmez, ah
 Nazlı yarin hayalı de hiç karşımdan
 gitmez, oy
 Gümüş zencirle [zincirle] bağlasalar
 bağ dutmaz, ah
 Nazlı yarin zülfünden sağlam bağ
 m'olur [mı olur] aman, amanın oy, a
 dilber ey, a güzel ah, ah.*

Amit Akkayának neveznek, egy szikla, fű
 nem nő rajta
 Nem foszlik szét a szemem elől bájós
 alakja
 Ha ezüst lánccal kötnének meg, az sem
 tartana vissza
 A bájós kedves fürtje erősebben tart
 magánál.

№ 166

♩ = 144

Off, ba-bu na-sın da de-li gö-nül, ba-bu - na - yan, off,

Koç yi-ğit-ler da a-man sığ-mazol - du-yu - yu, off, ka-bı - na,

Goy-dum göy-de go-ca si - ni - yi di-bi-ne, of, of,

Si-lah çe-kip ta yat-ma-mı-za ne gal-dın ay-ge-lin, a sür-me-lim e-ye - ye,

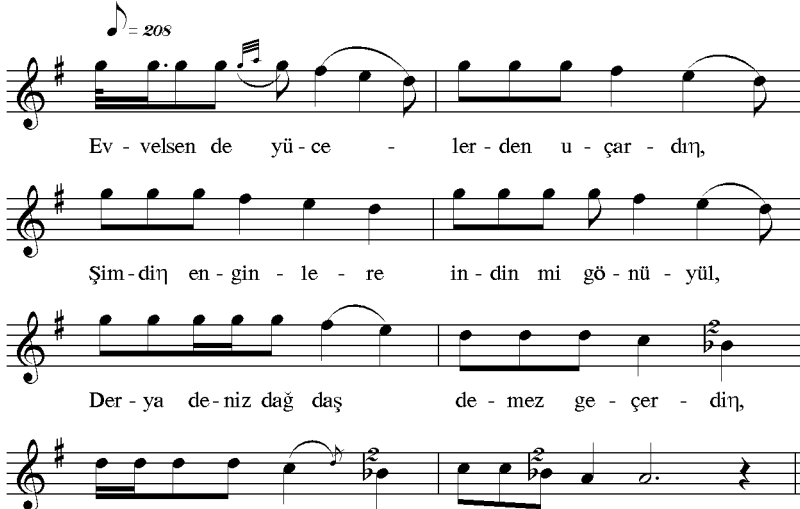
gi - ne de sen bi - li - yin.

№166 (İÇE-6.10)

Of, babu nasın [nasılsın] da deli gönül, *Babunayan*, *of*
 Koç yiğitler *de aman* sığmaz oldu *of* kabına
 Goydum [koyduğum] göyde goca siniyin dibine, *ay*
 Silah çekip ta [da] yatmamıza ne galdın, ay gelin, a sürmelim, gine de sen biliyin [bilirsin], *of*.

Ah, bolond szív, tedd, amit akarsz,
 Nagy vitézek sem férnek már a bőrükbe
 Leraktam a földre a nagy tálcát, mindent egyetek meg róla
 Fegyvert fogva, hogy börtönbe ne jussunk, mi maradt hátra, menyecském, szépségem, mégis csak te tudod.

№ 167

Ev - velsen de yü - ce - ler - den u - çar - dın,
Şim - diğ en - gin - le - re in - din mi gö - nü - yül,
Der - ya de - niz dağ daş de - mez ge - çer - diğ,
Ga - ra - dan men - zi - lin al - dın mı gö - nül.

№167 (ADA-15.2)

Evvel sen de yücelerden uçardın
Şimdi enginlere indin mi gönül?
||: Derya deniz dağ daş demez
geçerdin
Garada menzilin aldın mı gönül? : ||

Yiğitliğin elden gitti yel gibi
Dadı galdı damağında bal gibi
||: Hoyret [hoyrat] eli değmiş gonca
gül gibi
Bozulmuş bağlara döndün mü
gönül? : ||

Régen te is magasan repültél
Most a széles földre szálltál-e le szív?
Óceánon, tengeren, hegyen, sziklán
átkeltél
A szárazföldön célba jutottál-e szív?

Elszállt szélként a vitézséged
Méz íze maradt meg a torkodban
Durva kéz érintett meg a rózsabimbóként
{virulót}
Leszüretelt kertbe tértél-e vissza szív?

№ 168

♩ = 152

Ka - di - ri Mev - lam sen - den bi - ri - di - le - ğim var,
 Mîh - net i - le ve - ril - - mi - ŝi ne ey - le - yim,
 Ben suf - ra - is - te - rim heç el sun - ma - dık,
 Ön - den ö - ne sü - rül - mü - ŝü ne ey - le - yim.

№168 (ADA-18.3)

Kadir Mevlâm senden bir dileğim
 var
 Mîhnet ile verilmişî ne eyleyim?
 Ben sufra [sofra] isterim heç [hiç] el
 sunmadık

Önden öne sürülmüşü ne eyleyim?

Ben yaylayı isterim karı kalkmadık

Sarı sümbül, mor menevşe çıkmadık
 Ben gül isterim ki kokulanmadık
 [koklanmamış]
 Baştan başa sokulmuşu ne eyleyim?

Teremtő Istenem, van hozzád egy
 kérésem

Ha csak kínnal együtt adod, mit kezdjek
 vele?

Egy terített asztalt kérek, amelyről még
 nem evett senki

Ha sorra ették már, mit csináljak vele?

Olyan nyári legelőt kérek, melyről még
 nem olvadt el a hó

Sárga jácint, kék ibolya se nyíljon rajta
 Olyan rózsát kérek, mit más még nem
 szagolt

Mindenkivel kedveskedővel én mit
 kezdjek?

№ 169

A - la göz-le-ri - ne sev - di - ğim dil - ber, oy,
 Ge-lip geç - ti de yol-lar ö - vün-sün ey, ay,
 Ga-dir Mev - lam se - ni öv - müş ya - rat - mış, oy,
 Be-ni sev-di di - yen of bir dil - ber ö - vün - sün.

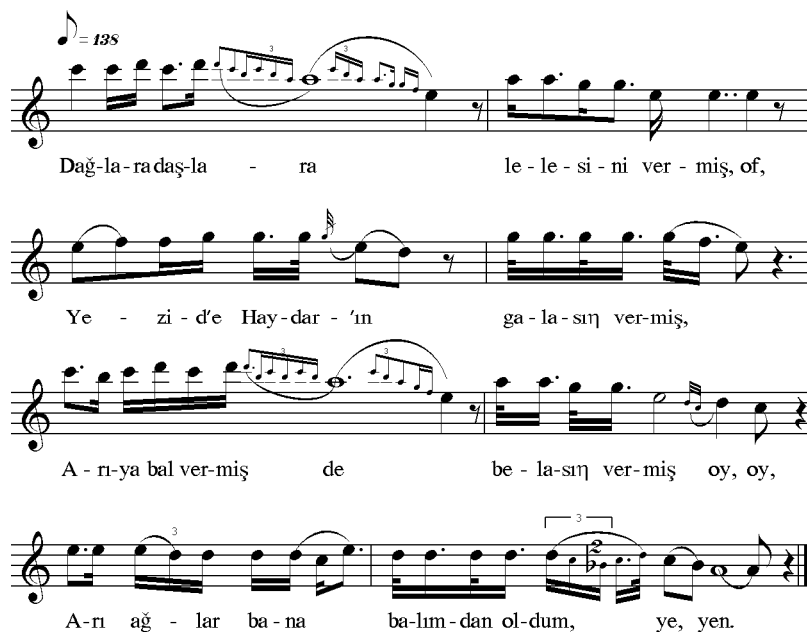
№169 (ADA-4.1)

Ala [ela] gözlerine [gözlerini]
 sevdiğim dilber
 Gelip geçti [geçtiği] de yollar
 övünsün v
 Gadir Mevlâm seni övmüş, yaratmış
 Beni sevdi diyen *of* bir dilber
 övünsün.

Barna szemedet szerettem gyönyörűm
 Amerre jársz, dicsérjenek téged az utak
 A teremtő Isten téged megalkotott
 Dicsekedjen az, aki azt mondja, hogy a
 szép lány engem szeretett.

№ 170

♩ = 138

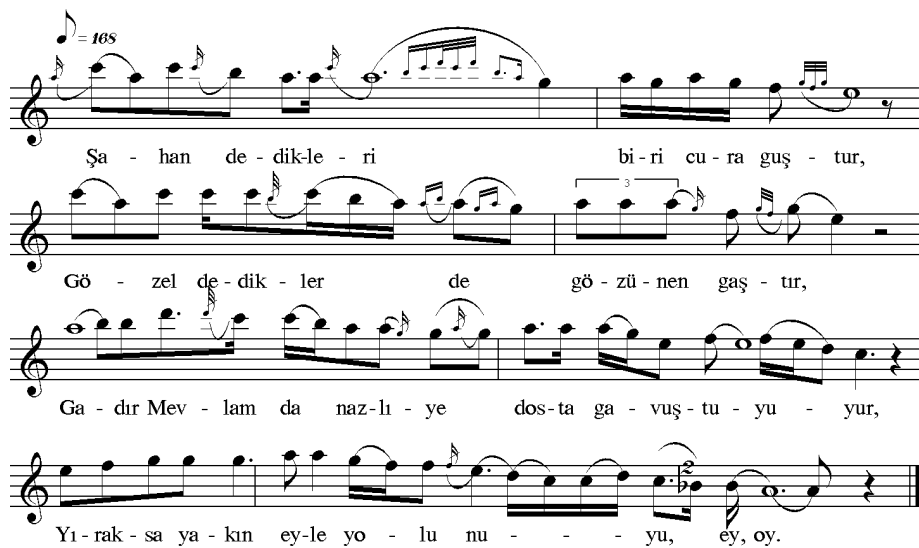
Dağ-la-ra daş-la - ra le - le - si - ni ver - miş, of,
 Ye - zi - d'e Hay-dar - 'ın ga - la - sını ver-miş,
 A - rı-ya bal ver-miş de be - la-sını ver-miş oy, oy,
 A-rı ağ - lar ba - na ba-lım - dan ol-dum, ye, yen.

№170 (ADA-2.1)

Dağlara *daş*lara lelesini [lâlesini]
 vermiş
 Yezid'e Haydar'ın galasın [kalesini]
 vermiş
 Arıya bal vermiş *de*, belâsını vermiş
 Arı ağlar bana, balımdan oldum.

Hegyeknek, szikláknek virágait adta
 A napimádóknak Haydar várát adta
 Méhnek mézet adott, bajt adott neki
 Sír a méh most nekem, oda a mézém.

№ 171

Şa - han de - dik - le - ri bi - ri cu - ra guş - tur,
 Gö - zel de - dik - ler de gö - zü - nen gaş - tır,
 Ga - dır Mev - lam da naz - lı - ye dos - ta ga - vuş - tu - yu - yur,
 Yı - rak - sa ya - kın ey - le yo - lu nu - - - yu, ey, oy.

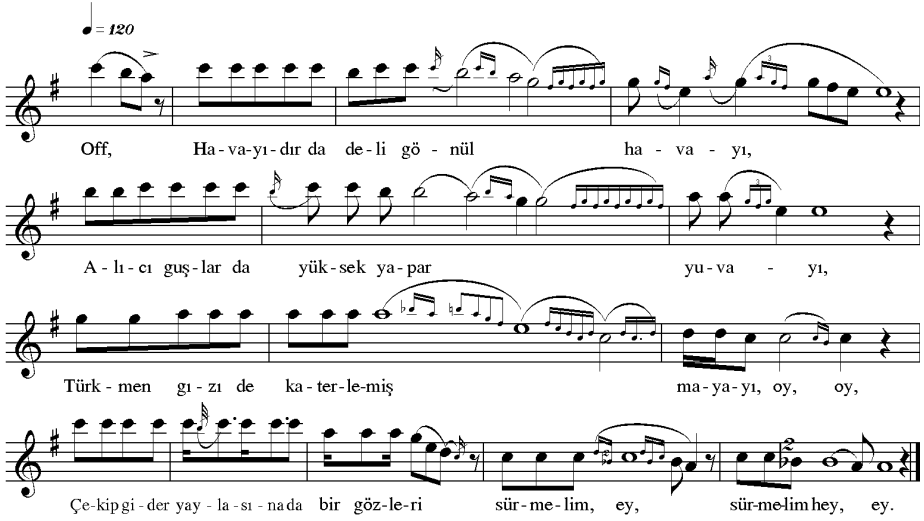
№171 (ADA-20.1)

Şahan [şahin] dedikleri bir cura
 guştur
 Gözel [güzel] dedikleri *de* gözünen
 [gözü ile] gaştır
 Gadir Mevlâm *da* nazliye dosta
 gavuştur
 Yıraksa [uzak olsa] yakın eyle
 yolunu.

Amit sólyomnak neveznek, egy kicsi
 madár
 Amit szépnek mondanak, az a szemé és a
 szemöldöke
 Teremtő istenem, hozz össze a szép
 kedvesemmel és a barátommal
 Ha hosszú az útja, rövidítsd meg, ej, aj.

№ 172

♩ = 120

Off, Ha - va - yı - dır da de - li gö - nül ha - va - yı,
A - lı - cı guş - lar da yük - sek ya - par yu - va - yı,
Türk - men gı - zı de ka - ter - le - miş ma - ya - yı, oy, oy,
Çe - kip gi - der yay - la - sı - na da bir göz - le - ri sür - me - lim, ey, sür - me - lim hey, ey.

№172 (İÇE-2.1)

Of, havayıdır *da* deli gönül havayı
Alicı guşlar *da* yüksek yapar yuvayı
Türkmen gızı *de* katerlemiş [katarlamış]
mayayı, *oy*
Çekip gider yaylasına *da* bir gözleri,
sürmelim, ey.

Of, Ulama'nın suyu *da* soğuk *derler*,
içilmez
Navda'lılar *da* köpekli olur geçilmez, *ey*

Dağpazarı'nda *da* yosma çok olur,
seçilmez, *ey*
Çek gidelim *de* nazlı yarım yaylaya,
yaylaya ey, a canum ey.

Bolond szív üresen száll
Vad madarak magasra rakják a
fészüket
Türkmén lány sorba állította a tevüket

Szép lány, elmegy a nyári legelőre, aj
kedvesem.

Ulama vize hideg, mondják, nem
iható,

A navdaiaknál kutya van, nem lehet
elmenni mellettük

Dáparban sok a kurtizán, nem lehet
választani közülük

Gyerünk szép kedvesem a nyári
legelőre, hej a nyári legelőre.

№ 173

♩ = 152

Ba-şı-na bağ-la-mış da bir in-ce-cik bü-rün-ce-ňa,
 Ak-lım hay-ran ol-du da gız ben se-ni gö-rün-ce, ھاھ,
 Yo-kuş ba-şın-dan gel a-şa-ğı, a-man, a-man, a-man, dö-nün-ce, gu-oy,
 Gün-den yan-lar-da per-de yap-mış zül-fü-ňü, a-nam, o ge-li-ni ye,
 o dil-ber-ı - - - ıy, o gü-zel ah, ah.

№173 (IÇE-10.1)

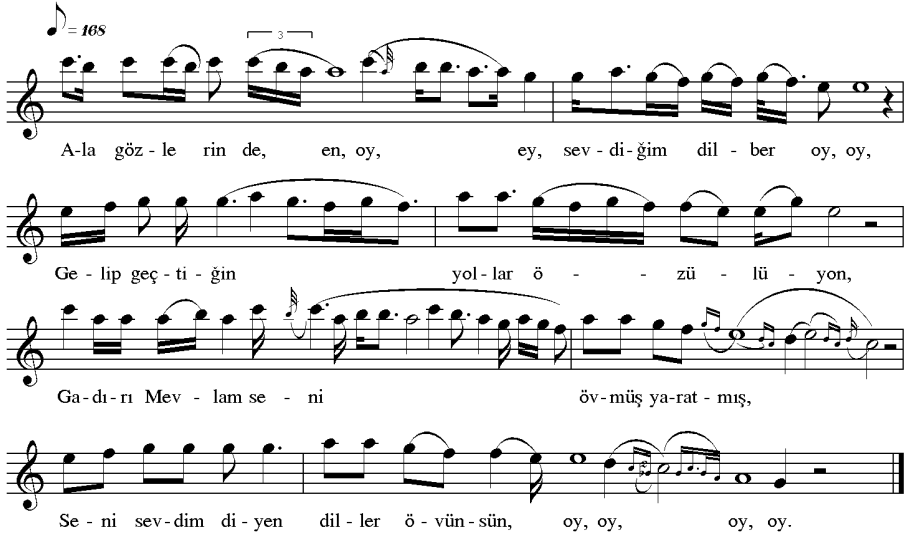
Başına bağlamış *da bir* incecik
 bürüncek
 Aklım hayran oldu *da gız ben* seni
 görünce *ھاھ*
 Yokuş başından gel aşağı *aman*
aman aman dönünce *oy*
 Günden yanlarda perde yapmış
 zülfünü anam o gelini ey, o dilberi, o
 güzel ah, ah.

A fejére kötött egy kis vékony géz
 kendőcskét
 Ahogy megláttalak lány, rajongtam érted
 Gyere le a lejtőn visszatérőben

Ó, az oldalra fésült tincseid, aj kedves, aj
 szépség, ah.

№ 174

♩ = 168

A-la göz - le rin de, en, oy, ey, sev - di-ğim dil - ber oy, oy,
 Ge - lip geç - ti - ğin yol - lar ö - - zü - lü - yon,
 Ga - dı - rı Mev - lam se - ni öv - müş ya - rat - mış,
 Se - ni sev - dim di - yen dil - ler ö - vün - sün, oy, oy, oy, oy.

№174 (ADA-4.1)

Ala [ela] gözlerin de *ey* sevdiğim
 dilber

Gelip geçtiğin yollar özülüyön
 [özülüyörsün]

||: *Gadir Mevlâm* seni övmüş
 yaratmış

Seni sevdim diyen diller övünsün. : ||

Huri melek soyu vardır soyunda

Ah canım galdı da usul [uzun]
 boyunda

İlk bahar aylarında bayram gününde,
bayram gününde

Yüzüne kölg'olan [gölge olan] dallar
 övünsün, *dallar övünsün.*

A barna szemed, szeretett szépségem
 Hiányoznak neked azok az utak,
 amelyeken jártál

Teremtő Istenem téged jókedvében
 alkotott

Mindenki legyen büszke, aki téged
 szeretett.

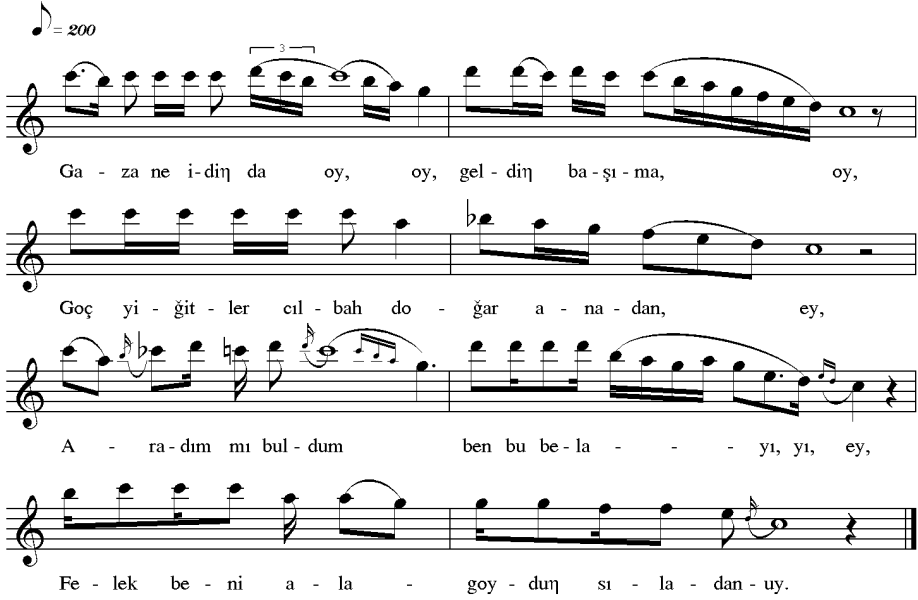
Mennybéli angyal a te fajtád

Magas termetedbe beleszerettem

Tavasszal az ünnepek napján, az ünnepek
 alatt

Az arcomra árnyékot vető ágak is téged
 dicsérjenek, veled büszkélkedjenek.

№ 175

Ga - za ne i - diñ da oy, oy, gel - diñ ba - şı - ma, oy,

Goç yi - ğit - ler cıl - bah do - ğar a - na - dan, ey,

A - ra - dım mı bul - dum ben bu be - la - - - yi, yi, ey,

Fe - lek be - ni a - la - goy - duñ sı - la - dan - uy.

№175 (ADA-22.1)

Gaza ne idin da *oy* geldin başıma, *oy*
 Goç yiğitler cılbah [çıplak] doğar
 anadan, *ey*
 Aradım mı buldum ben bu belâyı
 Felek beni alagoydun sıladan.

Ne *gara* günde *de* doğurmuş anam
 Eşk [aşk] ataşına [ateşine] *de* nicedir
 yanam
 Dayım zamanınan [zaman ile]
 gurulmuş bınaydım
 Dertli başım ayıkmıyor belâdan.

Mi voltál te baj, hogy így rám törtél
 A legvitézebbek is meztelenül jönnek a
 világra
 Kerestem-e én ezt a bajt, hogy így
 rátaláltam
 Balsors engem elűztél a hazámból.

Anyám milyen rosszkor szült engem
 Mennyire égek én a szerelem tüzében
 Nagybátyám [...]

Szegény fejem nem szabadul a bajtól.

№ 176

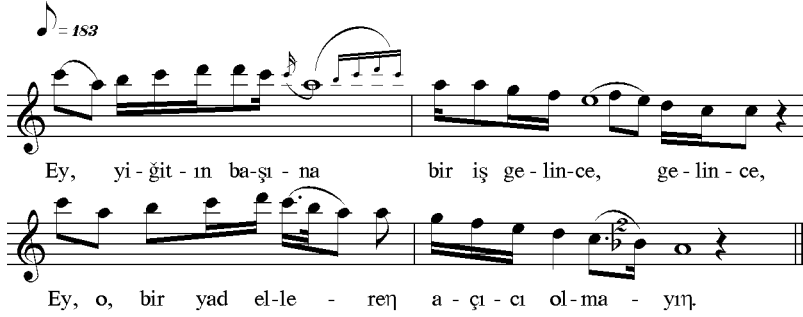
Musical score for No. 176, featuring a treble clef, a tempo marking of 200, and four staves of music with lyrics in Turkish. The lyrics are: "Kıs-met o-lup ben bu el-den gi-der sem, Sen de bu el-ler-de kal kö-mür göz-lüm, U-zak yer-den kemha - - - be-rim du-yar - san, Ba - şı-nın ça-re-si - ni bul kö-mür göz-lüm."

№176 (ADA-10.1)

Kısmet olup ben bu elden [ilden]
gidersem
Sen de bu ellerde kal kömür gözlüm
Uzak yerden kem [kötü] haberim
duyarsan
Başının çaresini bul kömür gözlüm.

Ha úgy alakul a sorsom, és elmegyek e
hazából
Te maradj itt fekete szeműm
Ha rossz hírt hallasz rólam a távolból
Találd meg a gyógyírt a bajodra fekete
szeműm.

№ 177

♩ = 153

Ey, yi-ğit - in ba-şı - na bir iş ge - lin - ce, ge - lin - ce,
Ey, o, bir yad el - le - reñ a - çı - cı ol - ma - yın.

№177 (ADA-15.1)

Ağalar nasihat eyleyim, *oy*
Ey, tokanıp [dokunup] hatıra yıkıcım
olma, *yıkıcım olma*
Ey, yiğitin başına bir iş gelince,
gelince
Ey, bir yad ellere açıcı olmayın.

Mınadım [muratım] nasihat budur
söylemek, söylemek
Size iyi lâyıık olanları dinlemek
Sev seni seveni zayetme [zayı etme]
emek
Ey, seven sözünden geçici olma.

Agák hadd adjak egy tanácsot
Aj, szomorú emlék, ne törd össze a
szívemet
Aj, ha egy ifjúra baj száll
Az idegeneknek el ne mondjátok.

Az a célom, hogy tanácsot adjak
Hogy a jó emberek szavát
meghallgassam
Azt szeresd, ki téged szeret, ne törd
felesleges magad
Tartsd meg szeretődnek adott szavadat.

№ 178

$\bullet = 144$

E - hey, Bi-ren - cik, Bi-ren - cik de ge - lin şo - ra - dan, a - man, şo - ra - dan,
 Her - kes sev - di - ği - ni al - sın Ya - ra - tan, ye, ye,
 Ey, u - tan - ma gal - dır per - de - yi gal - dır a - ra - da - en, a - ra - dan, ey, ey,
 Ey, dat - lı, dat - lı go - nu - şa - lım er di - va - ney, ey.

№178 (ADA-22.2)

Birencik, Birencik *de* gelin şoradan
 [şuradan], *aman şoradan*

Herkes sevdiğini alsın Yaratın
 [Yaratandan]

Ey, utanma galdır perdeyi galdır
 aradan

Ey, datlı datlı gonusalım *er* divane.

Ey, yola giden yoldaşından bellidir,
aman bellidir

Güzel sevmek hepisinden
 [hepsinden] yolludur, *yolludur*

Ey, benim gözüm ibrişim tellidir
 Doluşturma açamazsan divane.

Birendzsikbe, Birendzsikbe gyertek
 onnét, hej onnét

Mindenki szerezen szeretót a teremtőtől!

Ne szégyelld magad, emeld fel a fátylad
 Szépecskén beszélgessünk bolondom.

Az úton lévót megismerni útitársáról, aj
 megismerni

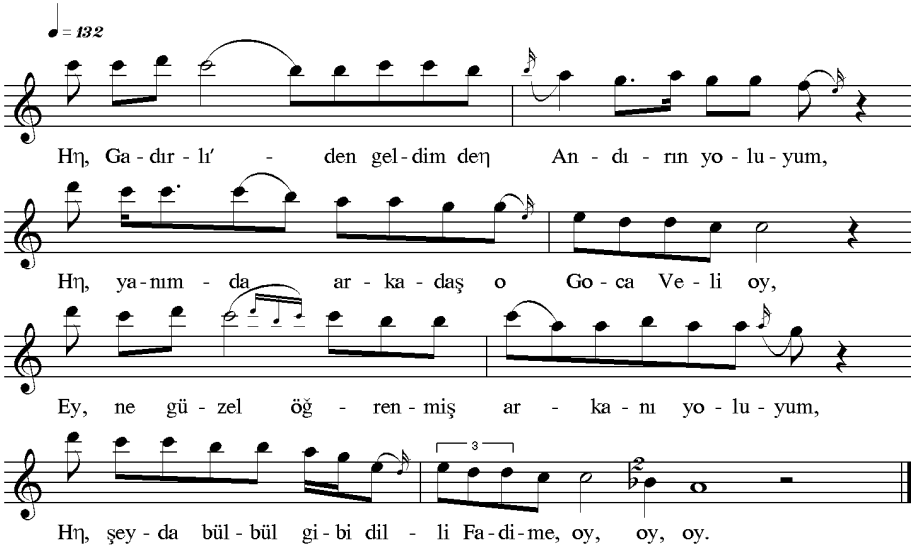
Mindennél jobb szépet szeretni,
 mindennél jobb

Ej, az én szeretóm ezüstös, törékeny

Ne sétáltasd mindenfelé, mert pórul jársz,
 bolond.

№ 179

$\text{♩} = 132$

Hı, Ga - dır - lı' - den gel - dim den An - dı - rın yo - lu - yum,
Hı, ya - nım - da ar - ka - daş o Go - ca Ve - li oy,
Ey, ne gü - zel öğ - ren - miş ar - ka - nı yo - lu - yum,
Hı, şey - da bül - bül gi - bi dil - li Fa - di - me, oy, oy, oy.

№179 (ADA-16.1)

Gadırlı'den geldim de Andır'ın
yoluyum [yolcusuyum]

Yanımda arkadaş Goca Veli, *oy*

||: *Ey*, ne güzel öğrenmiş erkan
yoluyu v

Şeyda bülbül gibi dilli Fadime, *oy*.

:||

Açılmış bahçenin *bir* gonca gülüyüm

Ağzının içinde bal olmuş dilin, *oy*

Varsın kölen olsun gumarlı elim

Edepli, erkanlı yollu Fadime, *oy*

Yanak bedel bedel allı Fadime, *oy*.

Kadrliböl jöttem, andiri utas vagyok

Kodza Veli barátom van velem

Milyen szépen megtanulta a helyes
viselkedést

Szerelmes fülemüle hangjára hasonlít
Fatime hangja.

Kinyílt virágoskert rózsabimbója vagyok

Méz a te nyelved a szádban

Szerencsejátékos kezem a te rabszolgád
legyen

Illedelmes, érényes Fatma

Piros arcú, anyajegyű Fatma.

№ 180

♩ = 168

Yi - ği - diñ e - yi - si de ne - den bell' o - lo - oy, oy,
Yü - zü gü - leç gen - di ya - ren ol - ma - lo, ay, ey, ey,
Kay - se - fet se - ri - ne çok - tü - ğü za - ma - e, oy,
Gön - lü - yüm gam' - ni a - la - yen ol - ma - lo - oy, ey, oy.

№180 (ADA-1.1)

Yiğidin eyisi [iyisi] de neden
bell'olur [belli olur]?

Yüzü güleç, gendi yaren olmalı

|| : Kaysefet [kasavet] serine çöktüğü
zaman

Gönlüyüm [gönlünün] gam'ını
[gamını] alan olmalı. : ||

Miról lehet felismerni a jó vitézt?

Nevetős az arca, ő maga jó barát

Ha bánat száll a fejére

Kell, hogy legyen valaki, aki elmulasztja
keservét.

№ 181

♩ = 168

Yi - ği-diñ e-yi-si de ne-den bell' o-lo - oy, oy,
 Yü-zü gü-leç gen-di ya - ren ol - ma - lo, ay, ey, ey,
 Kay - se - fet se - ri - ne çok - tü - ğü za - ma - e, oy,
 Gön - lü - yüm gam'-ni a - la - yen ol - ma - lo - oy, ey, oy.

№181 (ADA-16.1)

Nice güzel gördüm *de amanım*, altınce belli, *altınce belli*
 Nice yiğit gördüm, her yıl abalı
 Ah, dolaşım ovayı *da* gördüm cebeli
 Gediğim [gidiyorum] sevdiğim, gal melül, melül, *oy*
 Dolaşım ovayı *da* gezdim cebeli
 Gediğim sevdiğim gal melül, melül, *oy*.

Gelir gelmez diye itme [etme] mahane [bahane]
 Gönül kuşum uçar benzer şahane [şahine]
 Sabır göprüsünden ganlı Ceyhan'a
 Gediğim [gidiyorum] sevdiğim gal melül, melül, *oy*.

Milyen sok szépet láttam, aranyos derekút
 Milyen sok abaposztós vitézt láttam minden évben
 Jártam a síkságot, láttam a hegyet
 Elmegyek kedvesem, maradj szomorú.

Amikor visszatérek, ne keress kifogást
 A kedvesed elrepül, mint a vadászsólyom
 A türelem hídja alatt a véres Dzsejhan folyóba kerülök
 Kedvesem elmegyek, búsulj utánam.

№ 182

♩ = 132

Ya - zı - lı def - ter - de on - i - ki bin dert,
 Ya - zı - lı def - ter - de - ki on - i - ki bin gı - yız,
 Gü - zel - ler de ye - sin ge - de a bu ca - nı ey, a bu ca - nı,
 Bir ya - zı - lı def - ter - de de - ęı - zın bi - ri, on - i - ki bin gız,
 gü - zel - ler de ye - sin a bu ca - nı.

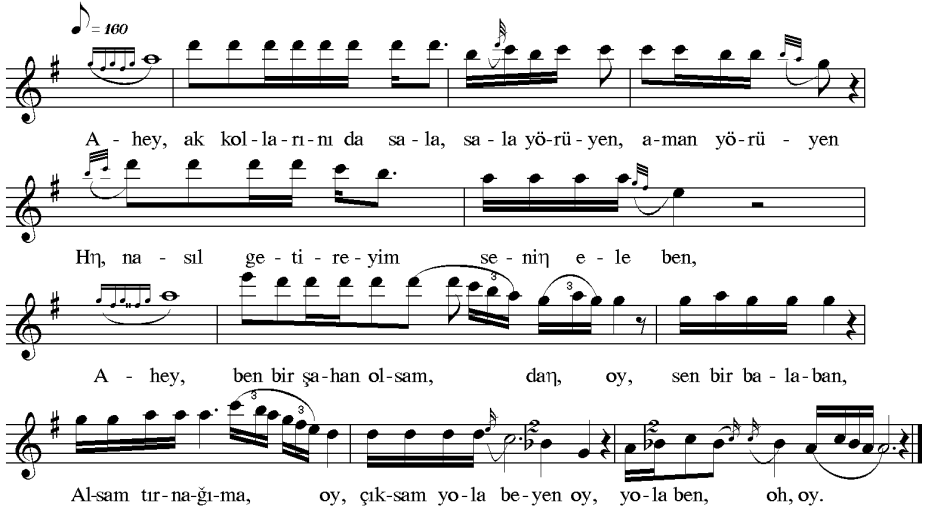
№182 (ADA-16.2)

İlk akşamdan doğdu *da* bir sarı yıldız,
 Üç gün gılıç çaldı *da* geceli gündüz
 Yazılı defterde oniki bin dert
 Yazılı defterdeki oniki bin gız.
 Güzeller de yesin gede a bu canı,
hey, a bu canı
 Bir yazılı defterde *de* gızın biri,
 oniki bin gız, güzeller de yesin a bu canı.

Az első éjszaka született egy sárga csillag
 Három nap forgatták a kardot éjjel és nappal
 A sors könyvében megírt tizenkétezer baj
 A sors könyvében megírt tizenkétezer lány.
 Szépek egyék meg ezt a lelket, hej ezt a lelket
 Egy írott füzetben {említett} egyik lány,
 tizenkétezer lány, szépek egyék meg ezt a lelket.

№ 183

♩ = 160

A - hey, ak kol - la - rı - nı da sa - la, sa - la yö - rü - yen, a - man yö - rü - yen
Hı, na - sıl ge - ti - re - yim se - niñ e - le ben,
A - hey, ben bir şa - han ol - sam, dañ, oy, sen bir ba - la - ban,
Al - sam tır - na - ğı - ma, oy, çık - sam yo - la be - yen oy, yo - la ben, oh, oy.

№183 (ADA-18.1)

Ahey, ak kollarını *da sala sala* yürüyen [yürüyen] *aman*, yürüyen
Nasıl getireyim seni ele ben
Ahey, ben bir şahın [şahin] olsam *da* sen bir balaban v
Alsam tırnağıma *ey* çıksam yola ben, *yola ben, of.*

Ahey, elinizde varmıydı kadılar, *aman kadılar*
Ak ellerin altın tasta yudular
Ahey, seni bana *da* yeşil ördek dediler
Onun için dolanırım göle ben, *of göle ben, of.*

Fehér karját ringatva járó

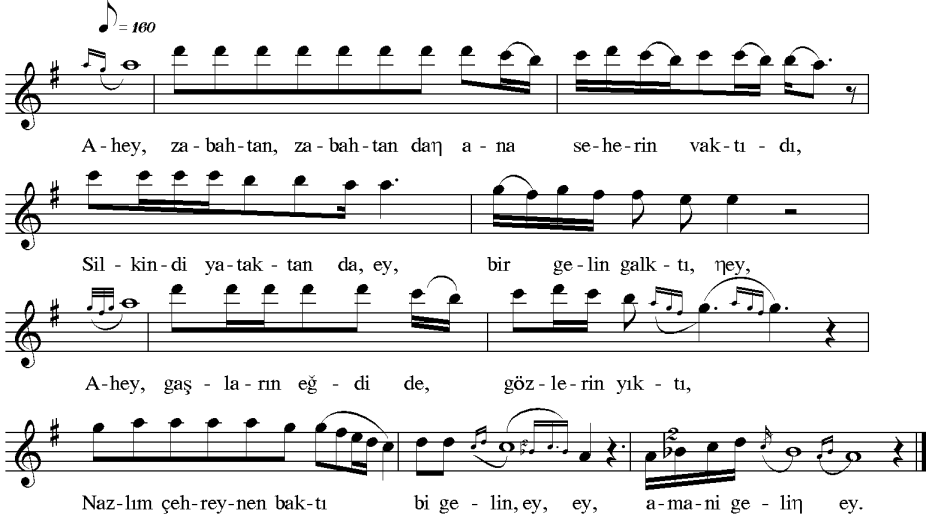
Hogy szerezzelek téged meg?
Ha sólyom lennék, s te egy másik sólyom

A karmommal megfognálak, s útnak indulnék veled.

Tinálatok voltak-e kádik, voltak-e kádik?
Akik fehérek kezdet arany tálban megmosták?

Azt mondták nekem, hogy zöld kacsához hasonlítasz
Ezért megyek én a tóhoz, a tóhoz.

№ 184

A - hey, za - bah - tan, za - bah - tan da ı a - na se - he - rin vak - tı - dı,
Sil - kin - di ya - tak - tan da, ey, bir ge - lin galk - tı, ıey,
A - hey, gaş - la - rın eđ - di de, göz - le - rin yık - tı,
Naz - lım eh - rey - nen bak - tı bi ge - lin, ey, ey, a - ma - ni ge - liı ey.

№184 (ADA-7.1)

Zabahtan [sabahtan], zabahtan da
ana seherin vaktıdı
Silkindi yataktan *da ey* bir gelin
galktı
Ahey, gaşların eđdi de gözlerin yıktı

Nazlım ehreyney [ehren ile] baktı
bi [bir] gelin, *aman gelin, ey.*

Korán reggel, hajnal hasadtakor
Fölkelt az ágyból egy menyecske
Összehúzza a szemöldökét, szomorúan
hunyorított
Aranyom, a te tekintetteddel nézett egy
menyecske, jaj egy menyecske.

№ 185

♩ = 176

Hη, a - hey, sa - bah - tan, sa - bah - tan da gör - düm bir gü - zel, am - ma bir gü - zel,
 Eğ - le - nip ya - nın - da da ga - la - sım gel - di, ü,
 Hη, a, hη da - ra - mış zül - fün de dök - müş ger - da - ne - yey,
 Yü - zü - nü, yü - zü - me sü - re - sım geldi, de, geldiηoy, oy, ah, geldiηe, ye, yey.

№185 (ADA-4.1)

Ahey, sabahtan sabahtan da gördüm
 bir güzel, *aman bir güzel*
 Eğlenip yanında *da* galasım geldi
 Daramış zülfüm de dökmüş gerdane,
 ey
 Yüzünü yüzüme süresim geldi *de*
 geldi, ah, geldi ey.

Ahey, güççüksün [küçüksün] sevdiğim
de eyleme nazi
 Çiğerime bastın ataşı [ateşin] gözü,
 ahey
Ahey, sokmuşsun başına da gülü
 nergizi *de*
 Eğilip *de* bir dalın olasım geldi, *geldi,*

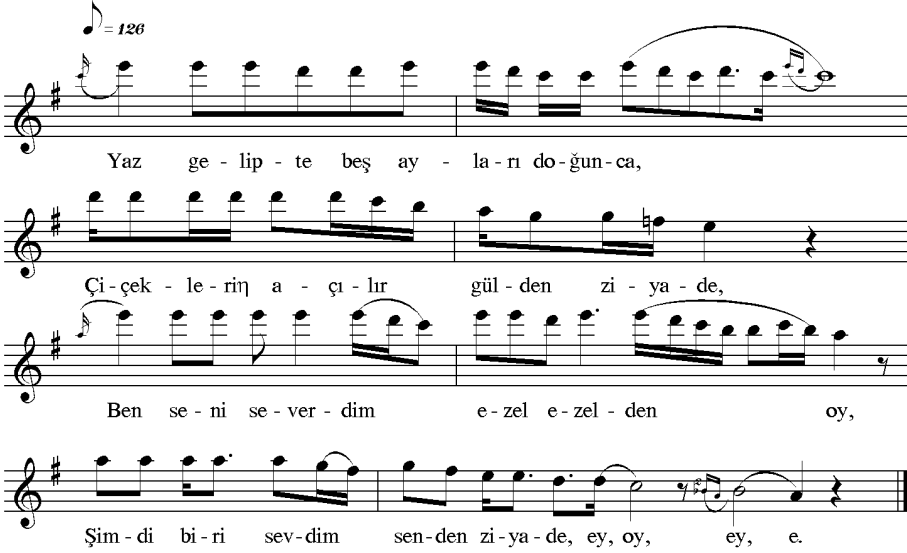
Korán reggel láttam egy szép lányt, aj
 egy szép lányt
 Kedvem támadt mellételepedni
 Kifésült fürtöd a nyakadra hullott
 Kedvem támadt az arcomat az arcához
 érinteni.

Kicsi vagy kedvesem, ne játszd meg
 magad
 Szerelemre lobbantottál

Teletűzdelted a hajad rózsával, jácinttal
 Kedvem támadt egy ágaddá válni.

ey.

№ 186

Yaz ge - lip - te beş ay - la - rı do - ğun - ca,
Çi - çek - le - riñ a - çı - lır gül - den zi - ya - de,
Ben se - ni se - ver - dim e - zel e - zel - den oy,
Şim - di bi - ri sev - dim sen - den zi - ya - de, ey, oy, ey, e.

№186 (ADA-1.1)

Yaz gelip te [de] beş ayları doğunca, oy
Çiçekler açılır gülden ziyade
|| : Ben seni severdim ezel ezelden, oy
Şimdi biri sevdim senden ziyade, ey. : ||

Amikor jön a nyár, s elkezdődik az öt
{vallási} hónap
Nyílnak a rózsánál is szebb virágok
Téged szerettelek az idők kezdeté óta
Most is szeretek egyet, nálad is
jobban.

187

♩ = 144

A - çıl - dı - lar le - ler gel - me - di yaz - lar,
 Ba - har - da ö - tü - şen tur - na - lar gaz - lar, vay,
 On - be - şin - de ge - lin ol - ma - yan gız - lar, vay,
 O - tu - zun - da du - man çö - ker gö - zü - ne, vay.

№187 (IÇE-1.1)

Açıldılar leler [lâleler], gelmedi yazlar
 Baharda ötüşen turnalar gazlar, *vay*
 ||: Onbeşinde gelin olmayan kızlar,
vay
 Otuzunda duman çöker gözüne, *vay*
 :||

Kinyiltak a tulipánok, nem jött el a nyár
 Tavasszal búgnak a ludak és a darvak
 Amelyik lány tizenöt évesen nem
 menyasszony
 Annak harminc évesen füst száll a
 szemébe.

№ 188

♩ = 144

A - cı - mız - dan da yü - re - ği - miz ba - yı - nık,
 Yi - ğid o - lan yi - ğit - ten ar - ka - cı mı so - yu - nur oy, oy,
 Sır - kınt o - lo bi - ze ye - sa - lar,
 Dost dostun gayrı a - tı - nı güt - mez mi der - sin, der - sin oy, oy, of der - sin.

№188 (ADA-13.1)

Acımızdan *da* yüreğimiz bayınık
 Yiğid olan yığitten arkacı mı
 soyunur, *oy*
 Sirkint [sıkıntı] olo [olur] bize
 yesalar [yaslar]
 Dost dostun gayrı atını gütmez mi
dersin, oy of dersin?

A bánattól kábult a szívünk
 Elcsábítja-e a vitéz a másik vitéz
 segédjét?
 Bajunk lesz belőle, gyászunk
 A barát a barátja lovát már nem is
 legelteti szerinted?

№ 189

♩ = 110

Ey, Mu - zu' - yu der - sen de za - tin de za - tin,
 Us - lu - dur boy - la - rı da gol - la - rı baz - lı, oy,
 E - sas do - ğan du - ruş - lu da tor şa - hin göz - lü,
 E - sas do - ğan du - ruş - lu da tor şa - hin göz - lü,
 Mu - zu' - yu gör - düm bu - ğün Ak - su' - da ye, ye, Ak - su' - da yo, yo.

№189 (ADA-13.1)

Ey, Muzu'yu dersen de zatin [zaten] de zatin

Gördüm eğlini [iyiliğini] *de* diyemem
gardaş [kardeş] kötü, *ah kötü*
 Encidir [incidir] dişlerden, incidir
 dişlerden nazlı bir kutu, *oy*,
 Ağzının içinde *de* dili *var* bal gibi, *ah*
dili var bal gibi.

Ey, Muzu'yu dersen de zatin de zatin
Ey, Muzu'yu dersen de nazlıdır nazlı
 Usludur boyları *da golları* bazlı, *oy*
Esas doğan duruşlu da tor şahin gözlü,
 Muzu'yu gördüm bugün Aksu'da ye,
Aksu'da, oy.

Akit Muzunak hívnak, közismert
 Nem mondhatom, hogy jó tulajdonságát
 is láttam, rossz ő, rossz
 Hófehér a fogsora, kényeskedő
 gyöngydobozka
 Mézédés nyelve van a szájában,
 mézédés nyelve.

Akit Muzunak hívnak, közismerten
 kényeskedő
 Szép a termete, a karja telt és hófehér
 Igazi sólyom testtartású, vad héja
 tekintetű
 Muzut láttam ma Akszuban aj,
 Akszuban

№ 190

♩ = 138

Bu ba-şın ga-fa-sı, ey-iņ, ga-pı-sı - nıņ al - tın to - ka - lı,
Kim-se yap-tır-ma-mış ey, fe - lek yı - ka - lı, ey,
Çif - te şa - dır - van - lı da al - tın to - ka - lı, of,
Çağ - ır - ı - şın da çağ - ır - ı - şa - yen tel - lal - lar, ha - no yı, yı.

№190 (ADA-12.2)

Bu başın gafası *ey*, gapısının altın tokalı
Kimse yaptırmamış *ey*, felek yıkalı *ey*
Çifte şadırvanlı *da* altın tokalı, *of*
Çağırışın *da* çağırış tellallar hano [hani]?

E fej teteje, *ej*, a kapu arany kilincse
Senki nem csináltatta, *ej*, a balsors
elrontotta
Dupla víztartályos, arany kilincsű
Hol van az ünnepre meghívók kiáltása?

№ 191

$\text{♩} = 132$

El - bol in - di - ğin da - ğın - e el ba - şı - na de - ril - di,
 Git - me de - di yar boy - nu - na sa - ril - di,
 Bi - zim gıs - met - te - ne yad el - ler - den ve - ril - di,
 Hey, ben ge - di - yo - rum ga - şı ga - ra - oy gal - ga - la - yın, gal - ga - la - yın, ey.

№191 (ADA-12.2)

Elbol [Elbeylioğlu] indiğın dağın
 başına derildi [devrildi]
 Gitme dedi yar boynuna sarıldı

Bizim gısmet te [de] yad ellerden
 verildi

Hey, ben gedyorum [gidiyorum]
 gaşı gara galgalayın, galgalayın.

Elbeyliólu a hegy felé fordította a fejét,
 amiről lejöttél

Kedvesem, monda, ne menj el, nyakába
 borult

A mi sorsunkat gonosz ellenségek
 szabják meg

Hej, én elmegyek, fekete szemöldökű
 készülj, ej.

№ 192

Of, oy, oy, E ge-ne gel-dim ben es-ki va-ta-nı-ma bu-lan-dım,
 Yar da-ha de-rin de-rin ol-du se-ri-min sev-da-sı, ağ-la-man, of,
 Hı, ey, de-li gö-nül-deñ çer kö-şe-yi do-la-nır,
 O - - yo, si-yah zül-fün ak ger-dan-da du-ran ağ-la-ma, ey, ağ-la-ma

№192 (ADA-15.1)

Of, gene [yine] geldim ben eski vatanıma, *bulandım*
 Yar daha derin derin oldu serimin sevdası, ağlama, *of*
Ey, deli gönül *de* çar [cıhar] köşeyi dolandır [dolaşır]
Oy, siyah zülfün ak gerdanda *duran*, ağlama, *ey ağlama*.

Ismét eljöttem régi hazámba, elszomorodtam
 Még mélyebb lett szerelmem, kedvesem ne sírj
 Aj, a bolond szív mind a négy világtájat bejárja
 Aj, ne sírjál, fekete fürtöd fehér nyakadra hullott.

№ 193

♩ = 108

A-hey, tu-man - lı - yım de tu - man in - di se - ri - me, ey,
 Tu - man - lı - yım tu - man in - di se - ri - me,
 Dağ - lar da - ya - na - maz a - ma - na za - rı - ma, hı, hı, yü - öy,
 A-man ha - A - A - dana gö - ze - li e - fen - dim naz - lı ya - rim - den,
 Vaz - geç - mem ya - rim e den ö - le - ne ka - dar ey, e - fen - dim.

№193 (ADA-16.2)

Ahey, tumanlıyım da tuman indi serime, ey

Tumanlıyım tuman indi serime

Dağlar dayanamaz aman zararına hey, hey

||: *Aman hey, Adana güzelinden efendim nazlı yarimden*

Vazgeçmem yarimden ölene kadar ey, efendim.: ||

Çeke çeke bu dert beni götürür

Derdim bir iken bine yetirir [yetiştir]

Ahey, gördüm yarım melül melül oturur, aman oturur

Yarım canım gitti gülene kadar oy, efendim.

Hej, bánatos vagyok, bánat szállt a fejemre

Bánatos vagyok, bánat szállt a fejemre

A hegyek sem bírják elviselni sírásomat, aj, a sírásomat

Aj, hej, Adana szépérol, szép kedvesemról

Nem tudok lemondani kedvesemről halálomig, ej.

Ez a baj lassan a sírba visz már engem,

Egy bánatom volt, lassan már ezer lesz

Ej, búsan láttam üldögélni a kedvesemet,

Az édes kedvesemnek most nevetnie kellene, s e helyett elment.

№ 194

♩ = 138

Çe - kin a - tu - mı da ney,ey, bi - ne - yim aşk a - ra - yım,
A - lem bi - lir sev - di - ği - mi aşk a - ra - ya - yıy - ey,
Bu - ğün de del - lal - lar ça - ğır - tın da, ne, beş ke - re,
Sa - tıl - maz gu - ma - şı yi - ne göz - den düş - tü mü - yü - rek.

№194 (ADA-12.2)

Çekin atımı *da ey* bineyim aşk
arayayım
Alem bilir sevdiğimi, aşk arayayım
Bugün *de dellallar* çağırtın
[çağırtrayım] beş kere
Satılmaz gumaşı *yine* gözden düştü
mü yürek?

Készítsétek elő a lovam, gyerünk,
szerelmet keressünk
Az {egész} világ tud szerelmemről,
szerelmet keressünk
Ma ötször hívatok kikiáltókat
Az eladhatatlan szövet már nem érdeklí a
szívet.

№ 195

♩ = 168

De - li gö - nül ha - va - lan - dı - uç - ma - ya,
Göy - de bir ko - na - cak dal bu - la - - - ma - dım, ah,
En - dim yer - yü - zü - neñ a - rı ben ol - dum, ah,
Sev - gi - lim - den dat - lı bal bu - la - a - ma - dım, ah, ah.

№195 (İÇE-10.1)

Deli gönül havalandı uçmaya

Göyde bir konacak dal bulamadım,
ah

|| : Endim [indim] yeryüzüne arı ben
oldum, *ah*

Sevgilimden *datlı* bal bulamadım,
ah : ||

Varayım gurbete gideyim dedim
Sıtkına Mevla'ya tapayım dedim, *ah*

Yıkılmış binayı yapayım dedim, *ah*
Felek yıktı sarayımı, köşkümü, *ah*.

Bolond szívem fölemelkedett, hogy
repüljön

Nem találtam olyan ágat a faluban, amire
leszálljon

Leszálltam a földre, méh lettem,
Kedvesemnél édesebb mézet nem
találtam.

Elmegyek idegenbe, mondtam,
Szent helyen a teremtőt imádni,
mondtam,

Felépíteni az összedőlt házat, mondtam -
Az élet elpusztította a váram s palotám.

№ 196

♩ = 184

Ay, ge - lin mi güz mi ay, ey, ey, ey, ben de oy, bil-me - dım, bil-me-dim,
U - tan - ma a - dı - mı sor de - li gö - nül.

№196 (ADA-16.2)

Ay, Budaklı'da hey ey güzellere hey
uğradım, uğradım
 Eğlen [...] gal deli gönül
Ay, gelin mi güz mi ay, ey ben de
bilmedim, bilmedim
 Utanma, adımı sor deli gönül.

Jaj, Budaklıban benéztem a szép
 lányokhoz, benéztem
 Vigadj bolond szív
 Jaj, menyecske-e vagy lány, én nem
 tudtam, nem tudtam
 Ne szégyelld magad, kérdezd meg a
 nevét, bolond szív.

№ 197

♩ = 182

A-la göz - lerin de, ne, ne, ne, sev - di - ğim dil - ber oy
Yurt-la - rı - nız ça-yır a çi-men-pı-nar mı of, of, of, of, of
a bu - ra - sı, of, of, of.

№197 (ADA-4.1)

Ala [ela] gözlerin [gözlerini] *de*
sevdiğim dilber
Yurtlarınız çayır *a* çimen, pınar mı *a*
burası, of
Gadır Mevlâm seni övmüş yaratmış
Seni seven biri *daha daha* değer mi?

Barna szemű szeretett kedvesem,
A ti vidéketek mezős, füves, patakos-e?
Teremtő Istenem téged dicsérve alkotott
meg,
Ki téged szeret, kell-e még más?

№ 198

♩ = 138

Ge-ce sa-ba-hı - nan da gam-lı gam-lı ge-zir - sem, ge-zir - sem, yi,
 Ben uğ - ra - dım sel - vi boy - lu - ö Se - ne - me, oy, öy,
 Ga - ya - da da - ra - mış zül - fün - den dök - müş ger - da - na,
 Ey, ga - ra gaş - la - rı pek ya - kı - şır ke - ma - na, oy, ey, a.

№198 (ADA-16.2)

Gece sabahınan [sabahlara kadar] da
 gamlı gamlı gezirsem [gezersem],
 gezirsem

Ben uğradım selvi boylu Senem'e, oy
 ||: Gayada daramış zülfünden
 dökmüş gerdana

Ey, gara gaşları pek yakışır kemana,
 oy. :||

Amikor éjjel reggelig bánatosan sétálok,
 sétálok

Rábukkantam a szép termetű Szenemre,
 aj

A sziklán fürtjei a keblére hullottak
 Ej, hegedűhöz hasonló a fekete
 szemöldöke.

№ 199

$\text{♩} = 160$

Kasap-lar-da o - lur sa - tır,
A - ra yer - den kalk - mış ha - tır,
Naz - lı ya - rı bu - ra ge - tir,
Ya ben o - ra sal Al - la - hım, hey Al - - la - hım, ey.

№199 (İÇE-10.1)

Kasaplarda olur satır *aman, aman,*
oy
Ara yerden kalkmış hatır *yar, yar*
yandım, oy
|| : Nazlı yarı bura getir
Ya ben [beni] ora sal Allahım, *hey,*
Allahım, ey. : ||

Keskin idim buçak [bıçak] gibi
Yiğit idim Koçak gibi
|| : Vakti geçmiş çiçek gibi
Sarardım soldum Allahım *ben,*
Allahım, ey. : ||

A henteseknek van bárdja
Elszállt az emlékem is
A bájos kedvest hozd ide
Vagy engem küldj oda hozzá, Allahom,
hej Allahom.

Éles voltam, mint a kés
Vitéz voltam, mint *Kocsak*
Mint a virág, aminek letelt az ideje
Úgy hervadtam el Allahom, Allahom.

№ 200

♩ = 138

Ye - şil - kur - ba - ğa - dım ö - dim göl - ler - de,
Ga - nat - la - rım gı - rıl - dı, kal - - - - dım çöl - ler - - - - de,
M, a - na - sız ba - ba - sız kal - - - - dım ga - rip el - ler - de,
Sa - bah - tan bak - tım gü - neş par - lı - - - - yor,
ya - rım a - tı - - - - nker - pi - çe bağ - lı - yor.

№200 (İÇE-3.2)

Yeşil kurbağadım öterdim göllerde
Ganatlarım gırlıdı kaldım çöllerde
Anasız babasız kaldım garip ellerde
Sabahtan baktım güneş parlıyor
[parlıyor], yarım atını kerpiçe
bağlıyor

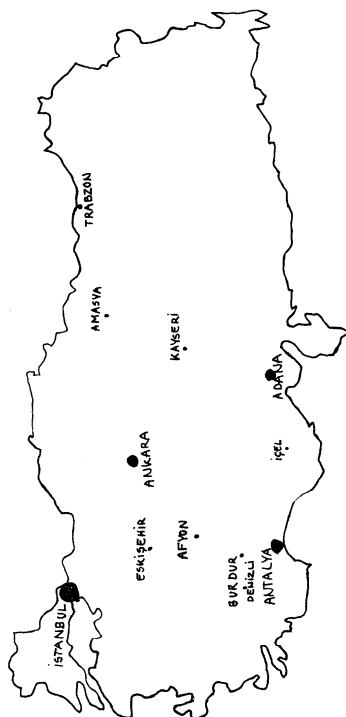
Zöld béka voltam, kuruttyoltam a
tavakban
Szárnyaim eltörtek, maradtam a
sivatagban
Anyátlan, apátlan, idegenben maradtam
Reggel kinéztem, ragyog a nap, a
kedvesem a lovát épp a vályúhoz köti.

Jegyzetek

1. Bartók Béla Összegyűjtött Írásai: *A Magyar Népdal* p. 121., lábjegyzet, Zeneműkiadó Vállalat, Budapest 1966.
2. A magyar anyagra vonatkozó állítások Szendrey Janka-Dobszay László: *A Magyar Népdaltípusok Katalógusa* könyvből származnak. Az eredeti szöveget helyenként tartalomhűen, de más szavakkal fogalmaztam meg.
3. Kodály Zoltán: *A Magyar Népzene*, p. 56., Budapest 1976
4. Dobszay László: A Siratóstílus Dallamköre Zenetörténetünkben és Népzeneünkben p. 43., Budapest 1983
5. Dobszay László: A Siratóstílus Dallamköre Zenetörténetünkben és Népzeneünkben p. 44.; Budapest 1983
6. Vargyas Lajos: *A Magyarság Népzeneje*, Budapest 1981.
7. Erdoğan Oktay: *Melodische Gestaltelemente in den Türkischen 'Kırık hava'*; Berlin 1975.

Függelék

Függelék A. Térkép

Függelék B. Az adatközlők és a gyűjtőhelyek listája

Egy sor egy adatközlő adatait tartalmazza. A sorok egy azonosítóval kezdődnek, melynek első három betűje a török megye első három betűje, az ezt követő szám pedig a megyén belül az adott gyűjtőhely sorszáma. A pont (.) után az adatközlő sorszáma következik. Ezt követi a gyűjtőhely neve (központ.falu) és az adatközlő neve és kora (családi név, keresztnév; kor). A + női adatközlőt jelöl. A felvétel dátuma a sor végén következik. Például *ICE6.5* jelentése: İçel megyéből a 6. gyűjtőhelyről az 5. adatközlő. Ha egy azonosítóval több név függ össze, ez vagy azt jelenti, hogy többen együtt énekeltek, vagy a felvételnél ők énekeltek, de nem lehet teljes bizonyossággal eldönteni, hogy az illető dalt melyikük közölte.

<i>Megye</i>	<i>rövidítés</i>	<i>gyűjtőhelyek száma</i>	<i>adatközlők száma</i>
Adana	ADA	17	25
Afyon-Karahisar	AFY	1	1
Amasya	AMA	1	1
Ankara	ANK	1	3
Antalya	ANT	5	16
Burdur	BUR	1	2
Denizli	DEN	3	10
Eskişehir	ESK	1	1
İçel	İÇE	11	29
Kayseri	KAY	1	1
Trabzon	TRA	1	1
Yozgat	YOZ	1	1

	<i>gyűjtés helye</i>	<i>adatközlő neve</i>	<i>gyűjtés éve</i>
ADANA			
ADA1.1	Karataş.Sırınsı	Koç, Huriye; 55	38
ADA2.1	Karataş.Veysiye	Tekin, Hasan; 42	38
ADA4.1	Kadirli.Avluk	Torun, Ahmet; 44	38
ADA5.1	Kadirli.Coyanlı	Yılmaz, Yusuf; 19	41
ADA7.1	Feke.Kızılyer	Akçam, Memiş; 39	41
ADA8.1	Feke.Kırıküşağı	Cuma, Hüsam Ali; 39	41
ADA10.1	Feke	Sapmaz, Hakkı; 21	41
ADA10.2	"	Öcal, Kâmil; 34	41
ADA12.1	Saimbeyli.Hayvacık	Kurt, Kâmil; 24	88.12
ADA12.2	"	Kurt, Yusuf; 78	88.12
ADA12.3	"	Kurt, Hatice; 65+	88.12
ADA12.4	"	Kurt, Hüseyin; 38	88.12
ADA13.1	Saimbeyli.Kurteli	Kurt, Ali; 45	88.12
ADA15.1	Saimbeyli.Beypınarı	Küçükaydın, Ahmet; 22	41
ADA15.2	"	Özgüner, Veli; 53	88.12
ADA15.6	"	Dinler, Yakup; 40	88.12
ADA16.1	Düziçi.Gökçayır	Demirci, Mehmet; 67	88.9
ADA16.2	"	Güngör, Kır İsmail; 53	38
ADA17.1	Düziçi.Karacaören	Sert, Ömer; 54	88.9
ADA18.1	Kozan	Sönmez, Ahmet; 22	41
ADA18.3	"	Arık, Ali; 62	41
ADA19.1	Kozan.Ağlıboğaz	Özkozan, Mustafa; 85	88.12
ADA20.1	Kozan.Faydalı	Dağlı, Hayri; 41	41
ADA22.1	Kozan.Alapınar	Arık, Ömer; 42	41
ADA22.2	"	Osman, Avcı; 58	41
ADA24.3	"	Bozkurt, Mehmet; 63	88.12
ADA25.2	Kozani vár	Tına, Medine; 95+	88.12
AFYON-KARAHISAR			
AFY1.1	Sincanlı.Akçaşar	Şemsi, Ümmühan; 62+	
AMASYA			
AMA1.1		Demirbağ, Gül; 27+	91.

ANKARA			
ANK1.1	Çubuk.Ovacık	İşçen, Hanım; 60+	89.5
ANT1.2	"	Kolay, Satı; 65+	89.5
ANT1.3	"	Çan, Fetiş; 40	89.5
ANT1.4	"	Koş, Şerife; 35+	89.5
ANT1.5	"	Güneş, Susam; 35+	89.5
ANK1.4	"	Koç, Şerife; 35+	89.5
ANK1.6	"	Kesen, Hüseyin; 27	89.5
ANTALYA			
ANT	Antalya	Aksakal, Nuriye;+	89.1
ANT1.1	Antalya.Akkoç	nök	88.10
ANT2.1	Korkuteli.Esenyurt	Yavrucu, Emine; 12+	89.3
ANT2.2	"	Güler, Ayşe; 11+	
ANT2.3	"	Aksakal, Osman; 33	89.3
ANT2.5	"	Kaplan, Huri; 21+	89.3
"		Kaplan, Hasibe, 17+	89.3
"		Özdemir, Fatma; 21+	89.3
ANT3.1	Korkuteli.Kargın	Kara, Ramazan; 28+	89.3
ANT3.4	"	nök	89.3
ANT4.1	Korkuteli.İmecik	Sahil, Süleyman; 25	89.3
ANT4.2	"	nök	98.3
ANT5.2	"	Azcan, Azem; 44	89.5
ANT30.1	Döşemealtı.Kovanlık	Doğan, Ayşe; 40+	91.4
ANT30.2	"	Emine Havutçu; 80+	91.4
BURDUR			
BUR1.1	Aziziye	folklor csoport	
DENİZLİ			
DEN1.1	Acıpayam.Alaattin	Subakan, Kadriye; 31+	90.2
DEN1.2	"	Kaymak, Ramazan; 73	89.5
DEN1.3	"	Konur, Ali; 59	89.5
DEN1.4	"	Ok, Hüseyin; 60	89.5
DEN1.5	"	Duran, İsmail; 24	89.5

DEN1.6	"	Ok, Uman; 72+	89.5
DEN1.7	"	Ok, Naciye; 55+	89.5
DEN2.1	Akşer	Erkan, Hasan; 60	89.5
DEN3.1	Kelekçi	Acar, Elif; 66+	89.5
DEN3.2	"	Oğuz, Salim; 55	89.5
ESKİŞEHİR			
ESK1.1	Mihalcık	Nurşah, Aşık; 35+	91.
İÇEL			
İÇE1.1	Mut	Vural, Süray; 46	89.2
İÇE2.1	Mut.Alaçam	Tiryaki, Mehmet; 53	89.9
İÇE3.2	Mut.Çukurbağ	Sağ, Mehmet; 74	89.9
İÇE4.1	Mut.Dağpazarı	Tuncer, Ayşe; 60+	89.9
		Tuncer, Selime; 27+	
		Tuncer, Necem; 20+	
İÇE4.2	"	Taş, Ayşe; 65+	89.9
İÇE4.3	"	Demir, Hürü; 50+	89.9
İÇE5.1	Mut.Keleceköy	Özay, Abidin; 64	89.1
İÇE5.3	"	Eroğlu, Selman; 22	89.1
İÇE6.1	Mut.Köprübaşı	Cılız, Abidin; 70	89.2
İÇE6.3	"	Oysal, Fatma; 51+	89.2
İÇE6.4	"	Çoban, Durdu; 44+	89.2
İÇE6.6	"	Kütük, Hasan; 61	89.2
İÇE6.8	"	Gül, Abidin; 18	89.2
İÇE6.9	"	Cılız, Sabriye; 45+	89.2
İÇE6.10	"	Aslan, Ali; 56	89.2
İÇE6.11	"	Bulut, Mehmet; 62	89.2
İÇE6.12	"	Aksul, Ali; 56	89.2
İÇE7.1	Mut.Kumaçukuru	Yıldız, Hüseyin; 30	89.1
İÇE8.1	Mut.Ortaköy	Abdal-ok	89.9
İÇE9.2	Mut.Sınamiç	Taç, Ali; 62	89.9
İÇE9.3	"	Yıldırım, Fatma; 28+	89.9
İÇE10.1	Mut.Yapıntı	Evrendilek, Emin; 64	89.2
İÇE11.1	Mut.Yalnızcabağ	Uçar, Kübra; 55+	89.9
İÇE11.2	"	Çay, Mehmet; 66	89.9
İÇE11.3	"	Soysal, Davut; 26	89.9

İÇE11.5	"	Taş, Fadime; 41+	89.9
İÇE11.6	"	Torcu, Bekir; 41	89.9
KAYSERİ			
KAY1.1	Pınarbaşı	Kökoğlu, Mehmet; 53	88.12
KAY3.1	Pınarbaşı.Kemenli	Güler, Özdanar +	91.2
TRABZON			
TRA1.1	Akçaabat.Korucu	Ergin, Ahmet; 57	89.5
YOZGAT			
YOZ1.1	Sorgun.Halılfacli	Ergüllü, Nezaket; 56+	91

Függelék C. A *mi-re-do* ütempáros, *mi-re* kadenciás kétsoros típus

TRT-1720

TRT-1630

TRT-2003

TRT-2470

TRT-1024

TRT-189

TRT-2083

TRT-2781

17-1 példa

TRT-1208

TRT-1360

TRT-1873

TRT-942

TRT-580

TRT-180

TRT-546

TRT-766

TRT-2560

TRT-1306

17-2 példa

TRT-2917

TRT-1544

TRT-2446

TRT-579

TRT-1525

TRT-1204

TRT-178

TRT-2086

TRT-2776

TRT-769

17-3 példa

TRT-1858

TRT-673

TRT-175

TRT-1015

TRT-394

TRT-1475

TRT-1489

TRT-712

TRT-1127

TRT-1697

17-4 példa

Függelék D. Bibliográfia

A magyar népzenevel foglalkozó legfontosabb összefoglaló munkák bőséges irodalmat közölnek: Bartók Béla: *A magyar népdal*. Budapest 1924, Szabolcsi Bence: *A magyar zene-történet kézikönyve*. Budapest 1947, Kodály Zoltán: *A magyar népzene*. Budapest 1937 és 1971, Dobszay László - Szendrei Janka: *Magyar Népdaltípusok Katalógusa*. Budapest 1988, valamint Vargyas Lajos: *A Magyarország Népzeneje*. Budapest 1981.

A legfontosabb könyv, mely a török népzene rendszerezésével valamint a török és a magyar népzene összehasonlításával foglalkozik, A. Adnan Saygun: *Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey*. Budapest 1976. Ugyancsak Bartók törökországi gyűjtését ismerteti a D. Suchoff szerkesztésében Amerikában megjelent *Bartók in Turkey* kötet, melyben Kurt Reinhard felsorolja a törökországbeli legfontosabb gyűjtő és archiváló tevékenységeket, valamint bibliográfiát is ad.

Eddig nem született meg olyan mű, mely a törökországi török népzene átfogó ismertetésére és rendezésére vállalkozna. Alább ismertetek néhány könyvet, melyek a török népzenevel foglalkoznak. A bibliográfiában használt rövidítések: TFA = Türk Folklor Ansiklopedisi (Török folklor enciklopédia), DTCF = Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi (Az Ankarai Egyetem Bölcsészettudományi kara), HEM = Halk Eğitim Merkezi (Török Népművelési Intézet), TF = Türk folkloru (török folklor), THM = Türk Halk Müziği (török népzene).

Török kutatók néhány könyve a török népzeneről

Anadolu Halk Şarkıları - Halk Türküleri. İstanbul Belediye Konservatuarı Neşriyatından. Vol. 1-14. İstanbul

ARSEVEN, VEYSEL. *Karadeniz bölgesi halk türküleri*. Kastamonu 1948

— Artvin Yusufeli türkülerinden birkaç örnek. TFA, Isztambul 1969

— Avsar ve Türkmen illerinden birkaç ağıt. TFA, Isztambul

— Avsar ve Türkmen illerinden 3 türkü. TFA, Isztambul 1953

- *İki Azeri halk türküsü*. TFA, İstambul 1961
- ARSUNAR, (M.) FERRUH. *Türk Anadolu Halk Türküleri*. Ankara 1965
- Elazığ bakır madeni kazası halk türküleri. İstambul 1937
- Anadolu pentatonic melodileri hakkında birkaç not. İstambul 1937
- Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler. Ankara 1955
- Erzurum Folkloru. (kézirat)
- *Türkten türküler*. İstambul 1958
- Gaziantep Folkloru. İstambul 1962
- Halk Türküleri (kézirat)
- *Koroğlu*. Ankara 1963
- Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler. Ankara 1947-48
- ATAMAN, SADI YAVER. *Safranboluda seymenler*. TFA. İst. 1943
- 100 Türk Halk Oyunu. Birinci Uluslararası T.F. Kongresi Bildirileri (Vol. III.)
- DEMIRSIPAHI, CEMİL. *Türk Halk Oyunları*. Ankara 1975
- GAZİMİHAL, M. RAGİP. Türk Halk Muziklerinin Tonal Hususiyetleri Meselesi. İstanbul 1936
- Polifonik Türkülerimiz Meselesi. "Millî Mecmua" 1933
- İLERİCI, KEMAL. Bestecilik Bakımından Türk Müziği ve Armonisi. Ankara
- OKYAY, ERDOĞAN. Melodische Gestaltelemente in den Türkischen Kırık Hava. Berlin, 1975
- ORANSAY, GÜLTEKİN. Die Melodische linie und der Begriff Makam. Ankara 1966
- Türk Halk Ezgilerini Çözümleme Yöntemi. TRT Yayınları I., Ankara 1971
- *Türkiye Yerel Musikisi Anıtlarının Kataloglanması*. I. Uluslararası Türk Folklor Sem. Bildirileri, Ankara 1974
- SARISÖZEN, MUZAFFER. *THM Usulleri*.
- Yurttan Sesler. Ankara 1952
- Seçme köy şarkıları. İstanbul 1941
- SAYGUN, A. ADNAN. Türk Halk Musikisinde Pentatonizm. İst. 1936
- Anadolu halk oyunları ve ayini karakterleri. M.G.C.I., Ank. 1950
- Karacaoğlan, Yeni Bilgiler, Bir Rivayet, Melodiler, Ankara 1952
- Rize, Artvin ve Kars Havalisi Türkü, Saz ve Oyunları hakkında, İstambul 1937
- TURA, YALÇIN. *Türk mûsikîsinin mes'eleleri*, İstanbul, 1988

Külföldi kutatók néhány könyve, cikke a török népzeneről

- AHRENS, CHRISTIAN. Instrumentale Musikstile an der osttürkischen Schwarzmeerküste. Berlin 1970
- HOERBURGER, FELIX. *Der Tanz mit der Trommel*. Regensburg 1954
- PELLIOT, P. *Les Abdals de Painab*. Journal Asiatic 1907
- PICKEN, LAWRENCE. Turkish Music.
- A. VON LE COW. *Die Abdal*. Baesler Archiv 1912
- REINHARD, KURT. Zustand und Wandel der bäuerlichen Musik in der türkischen Provinz Adana. Sociologus 1956
- *Types of Turkmenian Songs in Turkey*. Journal of the International Folk Music Council 1957
- *Tanzlieder der Turkmenen in der Südtürkei*. Kongressbericht der Gesellschaft für Musikforschung, Hamburg 1956, 1957
- Ein türkischer Tanzliedtyp und seine außertürkischen Parallelen. Baesler Archiv 1960
- Trommeltanze aus der Süd-Türkei. Journal of the IFMC 1961
- Zur Variantenbildung im türkischen Volkslied, dargestellt an einer Hirtenweise. Festschrift Heinrich Besseler zum 60. Geburtstag 1961
- Türkische Musik. Berlin 1962
- *Gestalten süd-türkischer Totenklagen*. I. Uluslararası Türk Folklor Sem. Bildirileri, Ankara 1974
- *Die gegenwärtige Praxis des Epengesanges in der Türkei*. Beiträge zur Kenntnis Südosteuropas und des Naheh Ostens, II 1967
- *Die Musik der Lolo*. Baessler-Archive/Band III.
- On the problem of the pre-pentatonic Scales, particularly the third-second Nucleus. IFMC Vol. X 1958
- Grundlagen und Ergebnisse der Erforschung türkischer Music. Acta Musicologica Vol. XLIV 1974
- REICHE, JENS PETER. *Stilelemente süd-türkischer Davul-Zurna Stücke*. Jahrbuch für musikalische Volks- und Völkerkunde 5, 1970
- LACH, ROBERT. Gesänge russischer Kriegsgefangener. Wien-Leipzig:
I. Bd. Finnischugrische Völker
1. Abt: Wotjakische, syrjänische und permiakische Gesänge 1926
 2. Abt: Mordvinische Gesänge 1933
 3. Abt: Tscheremissische Gesänge 1939
 4. Abt: Tschuwaschische Gesänge 1940
- Volksgesänge von Völkern Russland. II. Bd. Wien. 1952 Turktatarische Völker. Kasantatarische, mescherische, westsibirisch-tatarische, turkmenische, kirgisische und tscherkessisch-tatarische Gesänge

A magyar-török zenei rokonságot érintő könyvek

- SAYGUN, A. ADNAN. Bartók Béla's folk music research in Turkey. Budapest 1976
- BARTÓK, BÉLA. *Turkish Music from Asia Minor*. Princeton University press 1976
- KODÁLY ZOLTÁN. *A magyar népzene*. Budapest 1937
- NETTL, BRUNO. *Cheremis Musical Styles*. Bloomington 1960
- OLSVAI IMRE. Kis kiegészítés Bartók Béla török-magyar dallampárhuzamaihoz. Zenatudományi dolgozatok p. 59, Budapest 1980
- PAKSA KATALIN. *Kis hangterjedelmű öt- és négyfokú dalaink keleti rokonsága*. Ethnographia XCIII: 527-553, Budapest 1982
- SAYGUN, A. ADNAN. Quelques réflexions sur certaines affinités des musiques folkloriques turque et hongroise. *Studia Musicologica* V, Budapest 1965
- SZABOLCSI BENEC. *Eastern Relation of early Hungarian Folk Music*. *Journal of the Royal Asiatic Society*, 1935.
- Adatok a középpázsiai dallamtípus elterjedéséhez. *Ethnographia* p. 242-248, Budapest 1940
- A magyar zenetörténet kézikönyve. Budapest 1947, 1979
- VARGYAS LAJOS. *Ugor réteg a magyar népzeneben*. Zenatudományi tanulmányok I., Budapest 1953
- *A magyar zene őstörténete 1-2*. *Ethnographia*. Budapest 1980
- VIKÁR LÁSZLÓ. *Népzenegyűjtés a tatárok földjén*. *Ethnographia*, Budapest 1971
- *Chuvash Folksongs*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1979